

Збирка уредаба, правилника, одлука и упутства о сузбијању скупове, контроли цена и исхрани, 1940.

Садржај

А) Уредбе, упутства и саопштења

I

1. Уредба о сузбијању скупове и несавесне спекулације
2. Уредба о регулисању продаје робе
3. Уредба о ограничењу права порабодаваца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија
4. Уредба о законском тумачењу чл. 4 Уредбе о ограничењу права порабодаваца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија

II

1. Уредба о контроли цена

а) Попис артикала под контролом

б) Упутство за одређивање ефективне набавне цене и максималне бруто зараде

2. Правилник о контролорима цена

III

1. Уредба о контроли цена на мало

а) Упутство за примену Уредбе о контроли цена на мало

IV

1. Уредба о штедњи животних намирница

а) Упутство за извршење Уредбе о штедњи животних намирница

2. Измене и допуне Уредбе о штедњи животних намирница

а) Упутство за примену Уредбе о штедњи животних намирница

3. Уредба о измени Уредбе о штедњи животних намирница

V

1. Уредба о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације и Уредбе о контроли цена

2. Уредба о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад

3. Уредба о кажњавању дела угрожавања редовног снабдевања животним намирницама и осталом робом

VI

1. Уредба о контроли залиха робе

а) Подношење пријава залиха робе

- б) Саопштење за пријављивање залиха од 8/XI 1940
- в) Упутство за пријављивање коже
- г) Допуна упутства за пријављивање коже
- д) Упутство за пријављивање угља
- ђ) Упутство за пријављивање грађевног материјала

2. Норме за сапун

- а) Наређење за израду сапуна

VII

1. Уредба о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у привредној 1940/1941 г.

2. Уредба о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом

- а) Главна производна подручја

б) Распис „Призада” о одређивању цена пшенице

- в) Упутство о производњи хлеба и пецива

3. Уредба о пријављивању залиха житарица

- а) Правилник о извршењу Уредбе о пријављивању залиха житарица

VIII

1. Уредба о централи за огрев

IX

1. Уредба о уљарицама и јестивом уљу

X

1. Уредба о откупу домаће овчије вуне
2. Објава „Призада” о откупу домаће овчије вуне

XI

1. Уредба о промету гума за моторна возила
 - а) Забрана израде предмета од гуме
 - б) Решење о регулисању употребе гуме
 - в) Израда обуће и делова обуће од старе регерисане гуме

XII

1. Уредба о контроли спољне трговине
- а) Наредба о контроли увоза парафина
- б) Наредба о контроли увоза памука

XIII

1. Уредба са законском снагом о оснивању Дирекције за проучавање и организацију пољопривреде у сврху исхране
2. Уредба о резервама хране
3. Уредба о установама за снабдевање

Б) Решења о стављању под контролу и максимирању

XIV

1. Решење о стављању под контролу 31 артикла
2. Решење о промени класификације код неких текстилних артикала
3. Одлука о стављању под контролу и максимирању цене плавом камену

4. Примена Уредбе о контроли цена на ваљану жицу и остале артикле
5. Примена Уредбе о контроли цена на све врсте кожа
6. Примена Уредбе о контроли цена на лој
7. Примена Уредбе о контроли цена на вучену жељезну и бодљикаву жицу
8. Максимирање цена гвожђу
 - а) Објашњење у вези са максимирањем цене гвожђу
 - б) Упутство у вези са максимирањем цене гвожђу
9. Максимирање цене рафије
10. Максимирање цене маниле
11. Максимирање огревног дрвета
12. Максимирање зејтина у продаји на велико
 - а) Упутство за одређивање максималне продајне цене јестивом уљу у трговини на мало
 - б) Одлука за уљу у бурадима од 100 и 50 кг
13. Максимирање шајака и сукна

XV

1. Наредба за надзор цена
2. Попис артикала који су под контролом цена у Бановини Хрватској

Додатак

1. Примена Уредбе о контроли цена на стару гумену обућу и отпатке од гуме
2. Одлука о максимирању цена старој гуми
3. Стављање под контролу превоза огревног дрвета
4. Пријава залиха дрвета за огрев
5. Упутства за добијање отпремних дозвола за превоз огревног дрвета
6. Уредба о промету кукуруза у 1940/41 години
7. Решење о стављању под контролу 19 артикала
8. Одлука о максимирању цена сировој кожи

338.5 (497.1)
(094.5)

ЗБИРКА

**УРЕДАБА, ПРАВИЛНИКА, ОДЛУКА И УПУТСТВА
О СУЗБИЈАЊУ СКУПОЋЕ, КОНТРОЛИ ЦЕНА И
ИСХРАНИ**

Приредили и протумачили
Митраковић Милинко и Жерве Драго
Референти Уреда за контролу цена

Цена Дин. 50

БЕОГРАД 1940

Уведено у нови инвентар бр.

1815 / 1.

~~1 јануара 1942 год.~~

~~Београд.~~

ЗБИРКА

**УРЕДАБА, ПРАВИЛНИКА, ОДЛУКА И УПУТСТВА
О СУЗБИЈАЊУ СКУПОЋЕ, КОНТРОЛИ ЦЕНА И
ИСХРАНИ**

Приредили и протумачили

Митраковић Милинко и Жерве Драго

Референти Уреда за контролу цена

БЕОГРАД 1940

И. Г. С. р. 36342

ПРЕДГОВОР

За последњу годину дана издат је читав низ Уредаба, које регулишу питања сузбијања скупоће, контроле цена, снабдевања и исхране становништва. Све су те Уредбе разасуте по многим „Службеним новинама“ и надопуњене многобројним одлукама, наредбама, расписима и упутствима, — постале неприступачне заинтересованима, па смо их, да би допунили празнину, која се у пракси већ давно осећала, скупили и издали у овој књизи.

Уредбу о сузбијању скупоће и несавесне спекулације, као и Уредбу о контроли цена коментарисали смо опширније, служећи се при том случајевима из праксе и искуством које смо стекли радећи са тим Уредбама у Уреду за контролу цена.

Поред разних упутстава и важнијих расписа донели смо и све одлуке о максимирању цена појединих артикала, као и сва решења о стављању артикала под контролу; а ради информације интересената, који раде и на подручју бановине Хрватске, донели смо и Наредбу о надзору цијена која важи на територију те Бановине као и попис артикала који се налазе под контролом на подручју бановине Хрватске.

Најзад смо у „Додатку“ донели оне прописе, који су ступили на снагу после завршене редакције књиге.

Надамо се, да ће ова књига добро послужити свима онима, који треба да су упознати са прописима који су у њој скупљени, и да ће њоме, бар за сада, бити попуњена она празнина која се на том подручју осећала.

ММ. — ДЖ.

УРЕДБА

о сузбијању скупове и несавесне спекулације

На основу § 113 Финансијског закона за 1939/40 годину Министарски савет, на предлог Министра социјалне политике и народног здравља у споразуму са Министром трговине и индустрије, Министром правде, Министром пољопривреде и Министром унутрашњих послова, прописује ову

УРЕДБУ

са законском снагом

о сузбијању скупове и несавесне спекулације

Члан 1

(¹) Под одредбе ове Уредбе подпадају:

1) животне намирнице (људска храна — јело и пиће — и сточна храна, одело и обућа, огрев и осветлење);

2) пољопривредне справе, пољопривредни алати и остала средства потребна за пољопривредну производњу;

3) погонски материјал;

4) грађевински материјал;

5) станови и локали;

6) други предмети преке потребе уколико се не налазе на списку луксузних предмета по Закону о скупном порезу на пословни промет; и

7) материјал и алати за израду свих предњих предмета.

(²) Под одредбе ове Уредбе не потпадају: а) производи земљорадника са сопственог имања*), б) монополисани предмети и продаја лекова у апотекама.

ОПШТА ПРИМЕДБА. Уредба о сузбијању скупове и несавесне спекулације је основни закон на коме базирају све доцније донете Уредбе, што значи, да ће се у свим случајевима у погледу којих нема специјалне установе у тим посебним уредбама, применити прописи Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације, уколико не долазе у колизију са специјалним прописима тих уредаба. Види и примедбу код Уредбе о контроли цена.

* Искључени су само производи земљорадника са сопственог имања, што значи, да ће и земљораднички производи подлежати прописима Уредбе, ако их не продаје земљорадник, па и у оном случају, ако их продаје земљорадник, али нису производи са његовог имања. Међутим је у погледу пшенице учињен изузетак Уредбом о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом. (Види примедбу код чл. 1 и 3 те Уредбе, на стр. 101).

Члан 2

(¹) Сваки произвођач, посредник или продавац животних намирница и остале робе било да продају врши на велико или на мало дужан је излагати продаји животне намирнице и осталу робу произведену или набављену у циљу продаје(¹).

(²) Забрањено је нагомилавање животних намирница и остале робе у сврху да се намирнице и роба повуку из промета и тиме повиси њихова цена(²).

Нагомилавањем неће се сматрати набавка животних намирница и остале робе за потребе сопственог кућанства, ако њихова залиха не прелази уобичајене нормалне потребе, као ни залиха робе код набављачко-потрошачких задруга и њихових

савеза, које су намењене уредном снабдевању њихових задругара(³).

(³) Забрањено је ограничавање производње, набавке и продаје животних намирница и остале робе испод уобичајеног обима, а исто тако и други поступци који доводе до подизања цена животних намирница и остале робе(⁴).

Ко се огреши о прописе овога члана казниће се затвором до године дана и новчаном казном до 100.000.— динара(⁵).

1. Општа установа чл. 2 ст. 1 Уредбе не ће се моћи применити код оних артикала, који се већ по својој природи и употреби не излажу одмах продаји, као на пр. сезонски артикли. (Зимница). Види и Уредбу о регулисању продаје робе на стр. 21.

2. Види и Упутство односно нагомилавања робе по Уредби о сузбијању скупове и несавесне спекулације на стр. 19.

3. Види чл. 2 Уредбу о регулисању продаје робе на стр. 22.

4. Види Уредбу о регулисању продаје робе на стр. 21.

5. Види чл. 13 и 14 ове Уредбе, као и Уредбу о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудан рад на стр. 72, Уредбу о кажњавању дела угрожавања редовног снабдевања животним намирницама и осталом робом на стр. 74 као и Уредбу о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације на стр. 70.

Члан 3

(¹) Забрањено је вишеструко препродавање односно увођење нових неуобичајених посредовања у промету животних намирница и остале робе, услед чега би роба могла поскупити (верижна трговина)(¹).

(²) Забрањено је куповати животне намирнице и осталу робу на трговима (пијацама) и сајмовима (вашарима) ради препродаје на истом месту и за време трајања истог пазарног односно сајамског дана.

(³) Малопродавци, ради свога снабдевања, могу са великопродавцима закључивати купопродају на трговима (пијацама) и сајмовима (вашарима) само пре и после времена одређеног за продају на мало на дотичном месту.

(⁴) Забрањено је мењање без оправдане потребе уобичајених услова и начина продаје животних намирница и остале робе од стране произвођача, посредника и продаваца.

Ко се огреши о прописе овога члана казниће се затвором до шест месеци и новчаном казном до 50.000 динара.

1) Забрањено је дакле свако увођење нових посредовања услед чега би роба могла поскупити, као на пример, да се између малопродавца, који је до сада куповао робу изравно од произвођача, појави као посредник просиста, и слично. Исто тако је забрањено обустављати продају на кредит, уколико се платежна способност купца није битно изменила; укидање сконта или рабата; као и сличних продајних услова.

2. Види примедбу код чл. 2 под тачком 4.

Члан 4

(¹) Забрањено је од лица која носе животне намирнице на пијацу куповати исте још на путу до пијаце у циљу препродаје.

(²) Забрањено је исто тако одвраћати произвођаче и друга лица да доносе животне намирнице на пијацу.

Ко се огреши о прописе овога члана казниће се затвором до 30 дана и новчаном казном до 5000 динара.

Члан 5

(¹) Забрањено је договарање између произвођача, посредника и продаваца, у циљу одређивања цена животних намирница и остале робе.

(²) Споразуми који су уједно регистровани или буду регистровани код Министарства трговине и индустрије по Уредби о картелима подвргнуће се ревизији уколико се односе на цене и услове продаје. Ову ревизију вршиће органи које буде именовао министар трговине и индустрије у споразуму са министром социјалне политике и народног здравља и министром пољопривреде.

Ко се огреши о прописе овога члана казниће се затвором до године дана и новчаном казном до 100.000.— динара.

Забрањено је свако договарање трговаца о томе коју ће цену тражити за исвестан артикал, а исто тако и договарање произвођача са велетрговцем, велетрговца са малопродавцем и т. д. Изузетак чине картели, који су регистровани код Министарства трговине и индустрије.

Члан 6

Сваки ко продаје животне намирнице и осталу робу у дућану (радњи), на тргу (пијаци), или на другом месту, мора на видном месту појединачно или у скупном ценовнику означити цене појединим предметима тако да их сваки може јасно видети.

Ко се огреши о прописе овога члана, казниће се затвором до 30 дана и новчаном казном до 5.000.— динара.

Члан 7

(¹) У хотелима, ресторанима, кафанама, јавним кухињама и осталим угоститељским радњама цене јелу и пићу означаваће се на јеловнику, по уобичајеном начину.

(²) У хотелима и осталим угоститељским радњама које издају собе, истаћи ће се у свакој соби ценовник исте. Из ценовника се мора видети и од кога и до кога часа се рачуна означена цена и које је минимално време за отказ. У означену цену се урачунава и награда за послугу, што се изричито има означити у ценовнику.

Ко се огреши о прописе овога члана казниће се затвором до 30 дана и новчаном казном до 5.000.— динара.

Члан 8

Забрањено је произвођачима, посредницима и продавцима¹) тражити за животне намирнице и осталу робу већу цену него што је она која обезбеђује уобичајену и дозвољену трговачку чисту добит²).

Ко се огреши о прописе овога члана казниће се затвором до 6 месеци и новчаном казном до 50.000.— динара.

1. Пропис чл. 8 важи за све артикле наведене у чл. 1. ове Уредбе и то како у трговини на велико тако и у трговини на мало, али са овим изузецима:

а) У смислу чл. 1 Уредбе о контроли цена одређују Министар трговине и индустрије и Министар социјалне политике и народног здравља, који ће артикли подлежати прописима Уредбе о контроли цена. За те артикле не ће дакле у погледу повећања цена важити пропис овога члана, него пропис чл. 2 Уредбе о контроли цена.

б) Уредбом о контроли цена на мало овлашћен је Уред за контролу цена, односно по његовом овлашћењу над-

лежна банска управа (Управа града Београда), да пропише највише максималне цене или одреди максималну бруто зараду у процентима на ефективну набавну цену, у продаји на мало свим оним артиклима, који подлеже прописима Уредбе о контроли цена. Према томе се и на ове артикле неће моћи примењивати чл. 8 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације, него прописи Уредбе о контроли цена на мало. Међутим, уколико њихова цена није одређена у смислу Уредбе о контроли цена на мало, имаће се и даље примењивати општи пропис чл. 8 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације. (Види и примедбу код Уредбе о контроли цена на мало код чл. 1. тач. 2 на стр. 51 као и Упутство за примену Уредбе о контроли цена на мало на стр. 53).

в) Није укинут ни § 150 Закона о радњама према којем су првостепене опште управне власти овлашћене да пропишу максималне ценовнике за продају на ситно животних намирница и предмета неопходно потребних за живот у продавницама и угоститељским радњама. Према томе, уколико је за неки артикал за продају на ситно прописан максимални ценовник, неће доћи до примене чл. 8 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације, него пропис чл. 399 тач. 14 Закона о радњама.

2. Уредба не дефинише појам уобичајене и чисте добити, тако да је остављено суду, да у сваком конкретном случају ту добит одреди. Међутим мора се одмах применити, да је чисту добит готово немогуће одредити, него ће се имати одредити бруто зарада. Код тога послужиће се судија ранијим зарадама трговаца, нарочито упоређивањем набавне и продајне цене пре ступања Уредбе на снагу и садање, тражењем обавештења од принудних удружења, трговачких комора, Уреда за контролу цена, и т. д., као и саслушавањем вештака.

Члан 9

Овлашћују се Министар трговине и индустрије и Министар социјалне политике и народног

здравља, да у споразуму са осталим заинтересованим министрима донесу у случају потребе Уредбу о контроли цена животних намирница и остале робе из чл. 1 ове Уредбе.

Ко се огреши о прописе донете у смислу овога члана казниће се у великој продаји затвором до шест месеци и новчаном казном до 50.000.— динара, а у малопродаји затвором до 30 дана и новчаном казном до 5.000.— динара.

На основу овога члана донета је Уредба о контроли цена. Види стр. 28.

Члан 10

(¹) У свима градовима, среским местима, индустријским центрима и насељима преко 5.000 становника образоваће се, у року од 10 дана по обнављању ове Уредбе, одбори за сузбијање скупље и несавесне спекулације.

(²) Одбори за сузбијање скупље и несавесне спекулације састоје се према месним приликама од три до шест чланова, и то: од претставника управне власти, потрошача, претставника потрошачких и набављачких задруга, трговаца, произвођача (индустријалаца и занатлија) и станара. Сваки члан овога одбора мора имати и свога заменика из исте групе интересованих. Чланове и заменике који претстављају привредне или професионалне групе одређују односне организације. Чланство у овим одборима је почасно и бесплатно. Организацију ових одбора спроводи првостепена општа управна власт.

(³) Задатак је ових одбора да као саветодавни органи сарађују са управним властима на тачном спровођењу прописа ове Уредбе и да констатовање неправилности пријављују надлежној власти.

Исто је тако задаћа одбора да сарађује са Уредом за контролу цена. (Види чл. 7 Уредбе о контроли цена).

Члан 11

(¹) Овлашћује се Министар социјалне политике и народног здравља да у споразуму са Министром трговине и индустрије и Министром правде пропише посебну Уредбу којом ће регулисати закупне цене локала и станова.

(²) До доношења те Уредбе цене закупа локала и станова не могу се повисити и бити веће него што су биле на дан 1 септембра 1939 године.

Ко би од сопственика зграда, стана и локала повисио кирије казниће се затвором до три месеца и новчаном казном до 20.000.— динара.

Види Уредбу којом се ограничава право сопственика зграда на отказивању станова и локала на стр. 24 и Уредбу о законском тумачењу те Уредбе на стр. 26.

Члан 12

Овлашћује се Министар социјалне политике и народног здравља да у циљу сузбијања скупље и несавесне спекулације као и у циљу боље исхране сиромашног становништва може, ако се укаже потреба, а у споразуму са заинтересованим министрима, оснивати јавне апровизационе установе и помагати постојеће, односно оснивати нове набављачке и потрошачке задруге.

Члан 13

Ко учини у поврату једно од дела споменутих у чл. 2, 3 и 8 ове Уредбе може се казнити поред казне предвиђене за дотично дело и забраном даљег рада привремено или заувек.

Казну изриче срески суд.

Члан 14

(¹) Код дела из чл. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9 ове Уредбе иследна власт може привремено узаптити сву робу која је била предметом кривичног дела и предати је одређеном стараоцу на чување под законском одговорношћу. У овим случајевима дужна је иследна власт да наредбу о узапћењу достави у року од 24 часа надлежном средском суду, који је дужан да у наредном року од 24 часа донесе одлуку којом је оснажава или ништи.

(²) У случајевима из чл. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9 ове Уредбе, поред казне затвора и новчане казне, може се осуђеном одузети сва количина робе која је била предметом кривичног дела у корист Фонда за исхрану сиротиње, а у поврату кривичног дела роба се мора одузети.

Види чл. 22 ст. 1.

Члан 15

(¹) Власник предузећа (радње) ако је физичко лице одговара за иступе и преступе из ове Уредбе, уколико не буде доказано да су ова дела учињена од стране његовог намештеника и без његовог знања или накнадног одобрења. У овом случају, одговара сам намештеник. За новчану казну солидарно јамчи и власник предузећа (радње).

(²) Код правног лица одговара лице коме је поверено вођење послова, уколико не буде доказано да је дело учињено без његовог знања. У овом случају одговара лице које је дело учинило. За новчану казну на коју ово лице буде осуђено солидарно јамчи и правно лице.

Тражи се индивидуална кривица. Ако се дакле докаже, да је дело учинио намештеник без знања власника предузећа, неће одговорати власник, него намештеник, али ће

власник јамчити солидарно са намештеником за новчану казну. Исто важи и за правна лица. На одговорност се позива оно лице коме је поверено вођење послова, односно, ако се докаже, да оно дело није учинило, оно које га је учинило, али правно лице јамчи солидарно за новчану казну.

Члан 16

(¹) Сва дела по овој Уредби деле се на иступе и преступе.

(²) Иступи су она дела за која ова Уредба прописује казну затвора до 30 дана и новчану казну до 5.000.— динара.

(³) Остала дела су преступи.

Казне су кумулативне т. ј. има се изрећи и затвор и новчана казна. Преступ је свако дело за које је прописана казна затвора преко 30 дана и новчана казна преко 5000 Дин. Види и чл. 18 Уредбе.

Члан 17

(¹) Казне затвором изречене по овој Уредби не могу се замењивати новцем а новчане казне у случају неутеривости замениће се затвором, рачунајући за сваки 50 динара по један дан затвора¹).

(²) Претварање новчане казне у казну затвора не може прекорачити три месеца код преступа, ни 30 дана код иступа.

(³) Условне казне не могу се изрицати²).

1. Изузетак од § 71 тач. 5 општег кривичног закона по ком се код преступа за које закон прописује затвор или затвор и новчану казну, али без назначења најмање мере затвора, може затвор заменити новчаном казном. Овде таква замена није дозвољена.

2. Не може се дакле, противно § 65 кривичног закона, изрицати ни условна пресуда.

Члан 18

(¹) Пријаве се подnose првостепеној општој управној власти, односно државној месној полицијској власти¹).

(²) За ислеђење и пресуђење иступних кривица по овој Уредби надлежне су првостепене опште управне власти, односно државне месне полицијске власти, а ислеђење врше по прописима постојећих поступака за извиђање иступа у појединим крајевима државе.

(³) За претходне извиђаје по делима преступних кривица по овој Уредби надлежне су првостепене опште управне власти односно државне месне полицијске власти, а за расправљање и пресуђење надлежни су срески судови по прописима кривичног судског поступка²).

(⁴) Поступак је хитан.

1. Пријаву може поднети свако лице. Она може бити и анонимна. Поред власти наведених у ставу 1 овога члана, она се може поднети и државном тужиштву, суду, жандармерији, Уреду за контролу цена и слично, а ове ће је власти уступити на поступак надлежној првостепеној општој управној власти односно државној месној полицијској власти.

2. Види Упутство о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању скупоће и несавесне спекулације на стр. 70, и Уредбу о кажњавању дела угрожавања редовног снабдевања животним намирницама и осталом робом на стр. 74.

Члан 19

(¹) Против пресуда првостепених општих управних власти, односно државних месних полицијских власти, које се имају доставити пресуђеном у року од 8 дана, пресуђена лица имају право жалбе Бану, односно Управнику града Београда, у року од 8 дана.

(²) Против пресуде среског суда, која се има доставити пресуђеном у року од 8 дана, осуђено лице има право призива окружном суду у року од 8 дана.

Члан 20

Извршне пресуде објављују се преко „Службених новина“ о трошку осуђенога.

Члан 21

(¹) Кажњивост иступа по овој Уредби застарева за годину дана од дана иступа, а преступа за две године од дана преступа.

(²) Извршење казне не застарева.

Члан 22

(¹) При Министарству социјалне политике и народног здравља оснива се Фонд за исхрану сиротиње, у који се уносе све новчане казне и новац од продате конфисковане робе по кривицама ове Уредбе.

(²) Све новчане казне и новац од продате конфисковане робе по одредбама ове Уредбе шаље од стране извршних власти на приплод Државној хипотекарној банци по истеку сваког, а најдаље до 5 дана идућег месеца.

(³) Министар социјалне политике и народног здравља распоређиваће приходе овога фонда у сврху исхране сиротиње по бановинама, односно Управи града Београда, а по кључу сакупљених казни и новца од продате робе са територије дотичне бановине, односно Управе града Београда.

Члан 23

Овлашћује се Министар социјалне политике и народног здравља и Министар трговине и индустрије

стрије да у споразуму са заинтересаваним министрима пропишу, уколико се за то укаже потреба Правилник за извршење ове Уредбе, као и да издају све остале потребне прописе и упутства за њено примењивање.

Члан 24

(¹) При Министарству социјалне политике и народног здравља образује се Одбор за сузбијање скупове и несавесне спекулације који има за задатак да проучава питање скупове и несавесне спекулације и да предлаже Министру социјалне политике и народног здравља доношење нових мера за њихово сузбијање. У овај одбор улазе по један претставник Министарства трговине и индустрије, Министарства војске и морнарице, Министарства пољопривреде, Министарства шума и рудника, Министарства саобраћаја, Министарства финансија, Министарства правде, Министарства унутрашњих послова, Министарства грађевина и Министарства социјалне политике и народног здравља.

(²) Министар социјалне политике и народног здравља може у овај Одбор позвати и претставнике привредних комора, пољопривредних и радничких комора, претставнике Главног задружног савеза и осталих заинтересованих организација и установа и поједина стручна лица, уколико се за то укаже потреба.

Члан 25

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“, кога дана престаје да важи Закон о сузбијању скупове животних намирница и несавесне спекулације од 30 децембра 1921 године и Правилник за извршење овога Закона од 7 септембра 1922 године, као и сви остали

законски прописи који су у противности са одредбама ове Уредбе.

Министарски савет на седници својој од 20 септембра 1939 године а на основу § 113 Финансијског закона за 1939/40 годину одобрио је предњу Уредбу.

М.с.бр. 1160

20 септембра 1939 године

у Београду

(Службене новине бр. 218-LXXV од 25. септембра 1939 год.).

УПУТСТВО

односно нагомилавања робе по Уредби о сузбијању скупове и несавесне спекулације II. бр. 42.242 од 12-X-1939.

У вези с претходним извиђајима, које су неке управне власти повеле против неких трговаца због нагомилавања животних намирница и остале робе, Министар трговине и индустрије и Министар социјалне политике и народног здравља, на основу члана 23 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације, прописују следеће

УПУТСТВО:

Одредбом члана 2 става 2 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације забрањено је нагомилавање животних намирница и остале робе у сврху да се намирнице повуку из промета и тиме повиси њихова цена. Према томе, **није забрањено свако нагомилавање намирница и робе, него само оно које се врши у сврху повлачења из промета намирница и робе и повишења њихових цена.** Из тога произлази, да није забрањено нагомилавање споменутих предмета, ако се они и даље редовно

и у свим уобичајеним количинама излажу продаји, и ако се тиме не повисује њихова цена. Држање животних намирница и остале робе у већим количинама делимично у самим продавницама, а делимично у магацинима, како је то обичај нарочито код трговачких радња на велико, а и код многих трговачких радња на мало које немају довољно велике продавнице да могу у њима држати све расположиве количине робе, и које је дало повода управним властима да поведу претходне извиде против многих трговаца ради преступних дела из Уредбе о сузбијању скупље и несавесне спекулације, не само да није забрањено, него се не може сматрати ни нагомилавањем у смислу одредаба Уредбе.

Према томе, вођење претходних извиђаја због нагомилавања намирница и остале робе против неког трговца биће умесно само у оном случају када се констатује да тај трговац неку животну намирницу или неку робу уопште не излаже продаји или је излаже само испод уобичајеног обима с намером (намером) да тиме повиси цену те намирнице или робе, а да је истовремено нагомилао намирница и остале робе толико да би могао и морао одговорати свакој тражњи те намирнице или робе. У осталим случајевима, вођење претходних извиђаја неће бити умесно, и њима ће се властима задати сувишан посао, а привредницима проузроковати непотребне и бескорисне сметње.

Ово упутство доставити свим банским управама у сврху давања потребних наређења првостепеним управним властима.

(Службене новине од 21 октобра 1939 бр. 241).

УРЕДБА

о регулисању продаје робе

На основу чл. 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет, на предлог Министра трговине и индустрије, Министра социјалне политике и народног здравља и Министра правде, прописује

УРЕДБУ

о регулисању продаје робе

Члан 1

1) Произвођачи (прерађивачи), трговци на велико, трговци на мало и други продавци могу одбити купцима продају животних намирница и остале робе из чл. 1 Уредбе о сузбијању скупље и несавесне спекулације у колико их траже преко уобичајеног обима.

2) Код лица која купују робу за сопствену потрошњу као уобичајени обим куповине појединих врста робе сматра се обим куповине тих лица пре 1 септембра 1939 године, узимајући у обзир после тога рока настале личне и породичне промене. За произвођаче, (прерађиваче) и трговце као уобичајени обим куповине сматра се обим њиховог снабдевања пре 1 септембра 1939 године, узимајући у обзир повећање или смањење обима њихове радње после тога рока.

3) За лица код којих се уобичајени обим куповине појединих врста робе не може утврдити према прописима претходног става, важиће уобичајени обим куповине купаца из тога става са одговарајућим приликама.

Члан 2

1) У циљу правилне расподеле животних намирница и остале робе Министар трговине и индустрије може за поједине врсте робе из чл. 1 Уредбе о сузбијању скупове и несавсне спекулације својом наредбом одредити обим продаје или количине преко којих произвођачи (прерађивачи), трговци на велико, трговци на мало и други продајци не могу ове продавати, као и прописати начин примене ових ограничења. Министар трговине и индустрије може, с обзиром на изузетне прилике појединих крајева, овластити Бана односно Управника града Београда да пропише такве наредбе за своје подручје. Наредба о одређивању обима продаје или количина преко којих се поједине врсте поменуте робе не могу продавати објавиће се у „Службеним новинама“.

2) Ако се нестацица појединих врста робе из чл. 1) Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације с обзиром на месне прилике појави само на подручју које опште управне власти првог степена, ова ће наредбом одредити обим продаје или количине тих врста робе преко којих произвођачи (прерађивачи), трговци на велико, трговци на мало и други продајци не могу ове продавати. О овој наредби власт ће без одлагања извести бана и објавити је на уобичајени начин на своме подручју.

3) Кад престану разлози због којих је власт донела наредбу у см. ст. 1 и 2 овог члана, иста власт је дужна укинути издату наредбу.

4) Ко противно одредбама наредбе издате по прописима ст. 1 и 2 овог члана прода поједине врсте односне робе у већој количини односно у већем обиму него што је за те врсте робе наредбом одређено, казниће се у великопродаји затвором

до 6 месеци и новчаном казном до 100.000 динара, а у малопродаји затвором до 3 месеца и новчаном казном до 25.000 динара.

5) Ко на једном или више места купи већу количину појединих врста робе од оне која је наредбом надлежне власти у см. ст 1 и 2 овог члана прописана за одређено време, казниће се затвором до 30 дана и новчано до 10.000 динара.

Члан 3

1) Забрањује се произвођачима (прерађивачима), трговцима на велико, трговцима на мало и другим продајцима да продају појединих врста робе из чл. 1 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације условљавају куповином и које друге врсте робе. Од овога се изузима продаја предмета који се по својој природи не могу одвојено продавати.

2) Ко противно претходном ставу условљава продају поједине врсте робе куповином које друге врсте робе, казниће се у великопродаји затвором до 6 месеци и новчано до 100.000 динара а у малопродаји затвором до 3 месеца и новчано до 25.000 динара.

Члан 4

1) За гоњење кривичних дела из чл. 2 ст. 4 и чл. 3 ове Уредбе надлежни су редовни судови, који ће поступати по прописима законика о судском кривичном поступку. Према учиниоцима ових дела примениће се прописи општег дела Кривичног законика изузев прописе о условној осуди.

2) За гоњење кривичних дела из чл. 2 ст. 5 ове Уредбе надлежне су опште управне власти првог степена. Новчане казне за ова дела иду у корист фонда за исхрану сиротиње из чл. 22 Уредбе са

законском снагом о сузбијању скупоте и несавесне спекулације. У случају ненаплативости новчана казна ће се заменити казном затвора рачунајући на сваких 100 динара по један дан затвора. Ова казна затвора не може прећи 30 дана.

3) Правоснажне пресуде објављују се у „Службеним новинама“ о трошку осуђеног лица.

Члан 5

Овлашћује се Министар трговине и индустрије да у споразуму са Министром социјалне политике и народног здравља и Министром правде издаје потребна упутства и објашњења за примењивање ове Уредбе.

Члан 6

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1483

8 новембра 1940

у Београду

(Службене новине бр. 259 од 9. новембра 1940).

УРЕДБА

о ограничењу права порабодаваца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија

Министарски савет, на основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових М.с.бр. 1118 од 16 септембра 1939 године, а на предлог Министра правде, прописује

УРЕДБУ

о ограничењу права порабодавца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија

Члан 1

Порабодавац може отказати уговор о најму (закупу) стана и пословних просторија само у следећим случајевима:

1) ако су стан или пословна просторија њему или његовим ожењеним синовима или удомљеним кћерима потребни за лично становање, односно за обављање привредног рада;

2) ако је потребно рушење зграде у циљу подизања нове;

3) ако порабилац не плати дужну најамнину најдаље у року од месец дана рачунајући од дана када је плаћање уговорено, у колико уговором није предвиђено што повољније за порабивоца;

4) ако порабилац употребљава или искористићује порабни предмет противно његовој намени или уговору, или га, противно уговору о најму, издаје у поднајам (подзакуп), или га намерно квари или га квари из велике немарности приликом употребе, тако да се тиме оштећује порабни предмет;

5) ако порабилац или његови укућани или поднајамник (подзакупац) воде у стану неморалан или саблажњив живот или допуштају да то други чине, или својим понашањем у стану или дворишту отежавају у знатној мери становање порабодавцу или другим порабивцима у истој згради;

6) ако порабилац или који члан његове породице буде судском пресудом осуђен због кривичног дела учињеног на штету порабодавца или којег члана његове породице, осим у случајевима када су порабилац или члан његове породице код кривичних дела против части или тела били од њих изазвани.

Члан 2

Ништавне су све одредбе порабних уговора које странке закључе или су закључиле противно прописима претходног члана.

Члан 3

Прописи ове Уредбе важе у случају отуђења порабног предмета и за новог његовог власника.

Члан 4

Откази учињени до ступања на снагу ове уредбе, у колико до тога дана нису постали правноснажни, просуђиваће се по прописима ове уредбе.

Члан 5

Ова уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“ и њезина важност престаје за годину дана од њезиног ступања на снагу.

М. с. бр. 1387

17 октобра 1940 године

у Београду

Министар правде,

Др. Лазар Марковић, с. р.

(Службене новине од 19 октобра 1940 бр. 241 — LXXXIV)

УРЕДБА

о законском тумачењу члана 4 Уредбе о ограничењу права порабодавца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија од 17 октобра 1940 године

Министарски савет на основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових М.с.бр. 1118 од 16 септембра 1939 године на предлог Министра правде прописује

УРЕДБУ

о законском тумачењу члана 4 Уредбе о ограничењу права порабодавца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија од 17 октобра 1940 године

Члан 1

Члану 4 Уредбе о ограничењу права порабодавца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија даје се следеће аутентично тумачење:

„Судски откази учињени до ступања на снагу ове Уредбе, у колико до тога дана нису постали правоснажни, просуђиваће се по прописима ове Уредбе.

Ван-судски откази учињени до дана ступања на снагу ове Уредбе, у колико до тога дана нису ступили на снагу (§ 661, став 1 Законика о судском поступку у грађанским парницама), просуђиваће се по прописима ове Уредбе.

Сви остали судски као и вансудски откази који су пре ступања на снагу ове Уредбе постали правоснажни односно ступили на снагу у смислу § 661, ст. 1 Законика о судском поступку у грађанским парницама, остају у важности и порабни однос престаје даном одређеним у отказу, те је порабилац дужан предати порабодавцу стан или пословне просторије.“

Члан 2

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1449

30 октобра 1940 год.

Београд.

(Службене новине бр. 251 од 31. октобра 1940).

II

УРЕДБА о контроли цена

На основу чл. 9 и чл. 23 Уредбе о сузбијању
скупоће и несавесне спекулације прописујем ову

УРЕДБУ о контроли цена

Члан 1

1) Министар трговине и индустрије и Министар социјалне политике и народног здравља одређују који ће артикли из чл. 1 Уредбе о сузбијању скупоће и несавесне спекулације подлежати контроли цена по прописима ове Уредбе¹⁾.

2) Под прописе ове Уредбе не потпада продаја сопствених производа од стране земљорадника²⁾.

ОПШТА ПРИМЕДБА: Према Уредби о сузбијању скупоће и несавесне спекулације, Уредба о контроли цена је специјалан закон, који се од Уредбе о сузбијању скупоће и несавесне спекулације разликује: 1, у томе, што из артикала који подлеже прописима Уредбе о сузбијању скупоће издваја одређене артикле и доноси за њих посебне прописе и 2, што се она протеже само на трговце на велико, произвођаче, прерађиваче и увознике. Сврха Уредбе је јасна: увиђајући, да код неких артикала може доћи до спекулације и да се њихове цене могу неоправдано повисити, а ради се о артиклима најшире народне потрошње, законодавац је поставио специјалне прописе, којима је сврха, да се то спречи.

1. Баш ради тога, јер се не зна код којих ће се артикала показати неоправдано повећање цена, нису они набројени, као што је то учињено у Уредби о сузбијању скупоће, него је остављено Министру трг. и инд. и Министру соц. политике и нар. здравља, да они, према потреби, одреде који ће се артикли ставити под прописе Уредбе о контроли цена. (Види попис артикала на стр. 40) и решења Министра трг. и инд. и Министра соц. политике и нар. здравља.

2. Као и код Уредбе о сузбијању скупоће и несавесне спекулације искључени су и по Уредби о контроли цена производи земљорадника са сопственог имања. (Види примедбу код Уредбе о сузбијању скупоће код чл. 1 тач. 2 на стр. 6).

Члан 2

1) Увозници, трговци на велико и произвођачи (прерађивачи)¹⁾ не могу за артикле, за које је по чл. 1 ове Уредбе одређена контрола, у унутрашњем промету повећати цене, ако то повећање цена претходно не пријаве надлежној власти (чл. 5) и не добију одобрење у смислу наредног става. Уз пријаву морају се поднети и сви докази којима се оправдава намеравано повећање цена²⁾. Пријава може бити појединачна или заједничка за више предузећа из дотичне струке. Заједничка пријава подноси се преко надлежног принудног удружења а са подручја исте бановине односно Управе града Београда³⁾.

2) Надлежна власт је дужна да произвођачима (прерађивачима) што хитније а најкасније у року од 15 дана, а увозницима и трговцима на велико најкасније од 7 дана по пријему пријаве, изда решење којим се одобрава или забрањује продаја уз више цене. Она може одредити и нижу цену од оне која је у пријави тражена. Одобрена цена

важи као максимална за продају у седишту дотичних радња⁴⁾.

3) Одобрено повишење цена надлежна власт је дужна одмах саопштити Уреду за контролу цена (чл. 6) и објавити уобичајеним путем у својим просторијама, као и преко штампе. Ове објаве штампа је дужна публиковати бесплатно.

1. Уредба се дакле односи само на трговце на велико, (о томе ко се сматра трговцем на велико види чл. 8 Упутства за примену Уредбе о контроли цена на мало на стр. 58), произвођаче, прерађиваче и увознике, док у погледу мало-продаваца постоји Уредба о контроли цена на мало. Заједничко је код ових уредаба то, да се односе на исте артикле (оне који су стављени под прописе Уредбе о контроли цена решењима Министра трг. и инд. и Министра соц. политике и нар. здравља), а различито то, да се Уредба о контроли цена односи само на трговце на велико, произвођаче, прерађиваче и увознике, док се Уредба о контроли цена на мало односи на малопродају.

2. Ни једном артиклу, који је стављен под прописе Уредбе о контроли цена, не може се у унутарњем промету повећати цена без одобрења надлежне власти. Та је власт територијално надлежна Банска управа односно Управа града Београда. Са пријавом, која се изравно подноси Банској управи односно Управи града Београда, имају се поднети и сви докази, којима се оправдава тражено повећање цена, као на пр. фактуре, товарни листови, царинске декларације и слично. Тражилац повећања приложиће и своју калкулацију у којој ће навести све своје ефективне издатке и бруто зараду на коју рефлектира. Уколико је робу набавио од домаће фирме, мораће, према уведеној пракси (Види упутство за примену Уредбе о контроли цена на мало на стр. 57) у фактури односно фирме бити назначено и одобрење, које је та фирма добила од надлежне власти за продају артикла уз одређену цену, и то тако да ће у фактури бити означена власт која је цену одобрила, као и број и датум дотичног

акта. Уместо оригиналних докумената могу се приложити и оверени преписи. Пријава мора да буде таксирана са Дин. 30, а сваки прилог са Дин. 4 државне таксе. Одобрење важи само за ону фирму која га је тражила, и друге се фирме, иако у истом месту, не могу на њега позивати.

У вези чл. 2 Уредбе о контроли цена појавило се питање, да ли су лица наведена у чл. 2 Уредбе о контроли цена дужна тражити одобрење за повећање цена артикла, који је доцније стављен под контролу, ако се је у међувремену од како је ступила на снагу Уредба о контроли цена и артикал стављен под контролу, цена тога артикла повећала, или могу артикал продавати уз ту повећану цену, а да не траже за њу одобрење надлежне власти. На питање треба одговорити позитивно. Сврха је Уредбе да спречи свако неоправдано повећање цена и за то се баш артикал и ставља под контролу. Према томе ће код артикла, који је стављен под контролу бити одлучна она цена коју је он имао на дан ступања на снагу Уредбе о контроли цена (14. 2. 1940), па ако се је цена артикла у међувремену повећала, то ће се безусловно морати тражити одобрење за ту повећану цену, а надлежна ће власт испитати, да ли је то повећање оправдано или не, па ће, или повећање одобрити, или одредити ону цену, коју она сматра оправданом. Чињеница, да се је артикал пре него што је дошао под контролу, продавао уз већу цену, не ће, природно, повлачити за собом никакве санкције за то, јер у то време тај артикал још није био под контролом.

Из прописа чл. 2 ст. 1 Уредбе произлази, да се одобрење за повећање цена односи на одређени квантитет и квалитет робе, што значи, да се у правилу за сваку ново набављену робу мора тражити поновно одобрење цена. Међутим, да се избегне сувишна администрација, пракса је то питање решила тако (распис Уреда за контролу цена бр. 7505 од 1. октобра 1940), да се одобрење за ново набављену или ново произведену робу има тражити само у оном случају, кад су се измениле набавне цене односно производни трошкови,

3.) Заједничка је пријава опортунa, кад се ради о трговцима или предузећима, која раде у истом месту и са истим артиклима и ако њихове набавне цене односно производни трошкови много не варирају, што ће бити случај код месара. У противном случају она је непрактична.

4.) Расписом Уреда за контролу цена бр. 8463 од 15. октобра 1940 решено је и питање, да ли се одобрење које важи за седиште фирме односи и на њене филијале и стоваришта, ако се ова налазе на подручју разних банских управа. Питање је решено тако, да ће се пријава за одобрење цене поднети, и за седиште радње и за филијале и стоваришта, оној банској управи односно Управи града Београда, која је надлежна за седиште радње, и то тако, да ће се поред цене, која се тражи за седиште, тражити за филијале и стоваришта само утолико већа цена, уколико су већи ефективни издаци. О својој одлуци, којом је одобрила цену за седиште радње, филијале и стоваришта, банска ће управа односно Управа града Београда, обавестити и ону банску управу на чијем се територију налазе филијала или стовариште. Овај ће поступак важити само за подручје Уреда за контролу цена.

Члан 3

1) За артикле који потпадају под прописе ове Уредбе, Уред за контролу цена испитаће и повећање цена које је наступило и пре ступања на снагу ове Уредбе.

2) Уколико Уред нађе да ово повећање цена није оправдано прописице, по саслушању Одбора за контролу цена, максималне цене за дотичне артикле.¹⁾ Ове цене објавиће се одмах путем штампе и радија²⁾.

3) Артикли за које су на овај начин утврђене максималне цене не могу се продавати у трговини на велико уз више цене без одобрења у смислу чл. 2 ове Уредбе.

4) Министар трговине и индустрије у сагласности с Министром социјалне политике и народног здравља може решити да за поједине артикле који подпадају под прописе ове Уредбе, Уред за контролу цена одређује максималне цене за целу земљу. Ове цене моћи ће се мењати само по накнадним одлукама Уреда за контролу цена³⁾.

1. Постоје дакле два начина одређивања цена, и то одобрење у смислу чл. 2 Уредбе, и максимирање о којем говори чл. 3. Разлика је у овоме: За одобрење је надлежна банска управа (Управа града Београда), а за максимирање цена Уред за контролу цена. Одобрење се даје на захтев фирме, а максимирање цена врши се „ex offio“ код оних артикала код којих Уред за контролу цена нађе за потребно да их максимира.

2. У Уредби је речено, да се одлука о максимирању има објавити путем штампе и радија, а није речено кад она ступа на снагу. Пракса је то питање решила тако, да се сматра да је одлука ступила на снагу, кад је објављена у „Службеним новинама“, уколико није изрично шта друго одређено.

3. Постоје дакле и два начина максимирања цена. По једном, садржаном у ст. 1 овога члана, Уред за контролу цена је по самој Уредби овлашћен на максимирање цена, по другом, садржаном у ст. 4 овога члана, Уред може максимирати цену извесног артикла за целу земљу само на основу посебног овлашћења Министра трг. и инд. и Министра соц. политике и нар. здравља. Артиклима којима је Уред максимирао цене на основу овлашћења из ст. 1 ове Уредбе, може се повећати цена одобрењем надлежне другостепене власти, дакле на начин одређен у чл. 2 Уредбе, док се цена коју је Уред максимирао на основу решења Министра трг. и инд. и Министра соц. политике и нар. здравља може повећати само накнадном одлуком Уреда.

У вези са максимирањем цена дао је Уред за контролу цена на питање Министарства Правде објашњење, да код максимирања цена артикала под контролом нису узете у обзир прописане државне дажбине и таксе, које се наплаћују на рачунима по Закону о државном рачуноводству, тако, да трговци имају право, да поред максимиране цене траже и наплату ових такса, односно да за износ тих такса повећају максималну цену.

Члан 4

1) За артикле на које се односе прописи ове Уредбе свака продаја у земљи произвођачима (прерађивачима) и трговцима у циљу прераде односно препродаје подлежи обавезном издавању рачуна од стране продаваца. У рачуну се мора јасно означити и квалитет продате робе.

2) Произвођачи (прерађивачи) и продавци на велико артикала за које је по чл. 1 ове Уредбе одређена контрола дужни су да легитимисаним органима контроле дозволе приступ у своје пословне просторије да им на њихово тражење ставе на увиђај све пословне књиге и сву преписку и дају сва потребна обавештења о пословању са поменути артиклима. Органи контроле имају право установити и количине односне робе којом произвођачи навелико располажу.

3) Сви органи контроле морају чувати најстрожије као службену тајну све податке за које су дознали увиђајем у пословне књиге и преписку.

Издавање рачуна је важно ради контроле лица коме је цена одобрена, као и ради утврђења, да ли продаје доиста онај квалитет робе за кога је одобрење добио, односно, код артикала којима је цена максимирана, да ли их продаје уз максимирану цену. Поред тога, у рачуну ће се навести она другостепена општа управна власт, која је цену одо-

брила, као и датум и број одлуке те власти. (Види чл. 7 Упуста за примену Уредбе о контроли цена на мало на страни 58).

Члан 5

1) Надлежна власт за контролу цена је банска управа територијално надлежна за седиште дотичне продајне радње односно Управа града Београда за њено подручје¹⁾.

2) Министар трговине и индустрије поставиће, по указаној потреби, стручне контролоре цена код надлежних власти из предњег става са задатком да воде све послове у вези са контролом цена²⁾. Он може, поред тога, у важнијим трговинским или индустријским центрима поставити и месне контролоре цена са задатком да прате примену контроле цена и помажу надлежну власт у вршењу функција прописаних овом Уредбом.

3) Пре доношења одлука по чл. 2 ове Уредбе, надлежна власт ће, кад год је то могуће, саслушати мишљење месног одбора за сузбијање скупоће³⁾.

4) Жалбе на одлуке банских управа односно Управе града Београда подnose се министру трговине и индустрије у року од 15 дана по пријему одлуке⁴⁾. Жалба не задржава одлуку од извршења. Против решења министра трговине и индустрије и одлука Уреда за контролу цена није допуштена тужба на Државни савет.

1. Надлежна власт за контролу цена је према томе, територијално надлежна банска управа односно Управа града Београда, што значи, да ће се све молбе за повећање цена упућивати надлежној банској управи и то стручном контролору цена, уколико је такав постављен. (Види примедбу под 2.) Међутим, пошто се контрола цена не односи

само на одобравање цена, то ће банска управа вршити и све друге послове у вези са контролом цена, као на пр. пратити кретање цена на свом подручју, сарађивати са надлежним установама, а нарочито са Уредом за контролу цена у предметима контроле цена, настојати, да контрола цена буде што ефикаснија и. т. д.

2. Види „Правилник о контролорима цена“ Стр. 48. За сада су постављени контролори цена односно вршиоци дужности контролора цена код Краљевске банске управе дравске, врбаске, дринске, дунавске, моравске и вардарске бановине као и код Управе града Београда.

3. Мишљење се може тражити и од Уреда за контролу цена, нарочито у важнијим и тежим случајевима.

4. Жалба се дакле упућује Министру трговине и индустрије, а не Уреду за контролу цена.

Члан 6

1) Уред за контролу цена који ће се образовати при Министарству трговине и индустрије, имаће за задатак да се стара о примени ове Уредбе, а нарочито:

а) да испитује кретање цена у земљи и узроке евентуалних промена нарочито код артикала за које је по овој Уредби заведена контрола цена;

б) да доноси одлуку по чл. 3 ове Уредбе;

в) да даје надлежним властима упутства за спровођење контроле цена и сва потребна обавештења у вези са применом ове Уредбе ради усклађивања њихових поступака;

г) да узима иницијативу и сарађује са осталим надлежним установама у питању снабдевања са појединим артиклима, као рационарање потрошње артикала код којих се појављује оскудица у већој мери.

2) На челу Уреда за контролу цена стоји шеф, кога поставља министар трговине и индустрије. Шеф води послове Уреда у сарадњи са одбором

за контролу цена, који ће се образовати при том Уреду. Овај одбор сачињавају по један претставник министарства пољоприведе, социјалне политике и народног здравља и унутрашњих послова, Главног задружног савеза, Потрошачких задруга, Централног секретаријата радничких комора, Централне индустријских корпорација, Трговинске и Занатске коморе у Београду. Чланови одбора имаће своје заменике. Претседник одбора је шеф Уреда за контролу цена.

Један је од најважнијих задатака Уреда за контролу цена да даје надлежним властима упутства за спровођење Уредбе. На томе се пропису оснивају упутства и расписи Уреда за контролу цена. (Види и чл. 1 ст. 2 реченица задња Правилника о контролорима цена).

Члан 7

1) Одбори за сузбијање скупове по чл. 10 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације утврђиваће које су цене у дотичном подручју осетно скочиле, испитиваће разлоге и оправданост таквог кретања цена, истраживаће евентуалну појаву нестајања појединих артикала са тржишта и по свим тим питањима достављаће извештаје Уреду за контролу цена.

2) Надлежна управна власт водиће рачуна о сазиву и раду одбора за сузбијање скупове.

Види чл. 10 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације.

Члан 8

1) Увозници, трговци навелико и произвођачи (прерађивачи) који врше продаје уз више цене без пријаве и одобрења у смислу чл. 2 ове Уредбе,

казниће се у великој продаји затвором од шест месеци и новчаном казном од 50.000.— динара, а у малопродаји затвором од 30 дана и новчаном казном од 5.000.— динара¹⁾.

2) Истом казном казниће се увозници, трговци навелико и произвођачи (прерађивачи) који противно чл. 3 ове Уредбе продају уз више цене артикле, за које су цене максимирани, као и они који за продаје које потпадају под прописе ове Уредбе не испостављају рачуне као и они који не дозволе приступ у радне просторије, увиђај у пословне књиге и преписку у смислу чл. 4 ове Уредбе.

3) Казне изричу власти предвиђене у чл. 18 Уредбе са законском снагом о сузбијању скупове и несавесне спекулације²⁾.

1. У члану 8 говори се о казни затвора од шест месеци и новчаној казни од 50.000 Дин. односно у малопродаји о казни затвора од 30 дана и новчаној казни од 5000 Дин., што је очигледна грешка, јер би морало стајати до. (Види чл. 9 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације и примедбу код тог члана).

2. Види чл. 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 и 22 Уредбе о суз. скуп. и нес. спекулације, чл. 1 тач. 1 Уредбе о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад, Уредбу о кажњавању дела угрожавања редовног снабдевања животним намирницама и осталом робом као и Уредбу о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације.

У пракси се појавио спор у погледу надлежности за пресуђење кривица месара и пекара у случајевима неправданог повећања цена. По тим кривицама изричу казне опште управне власти првог степена односно месне полицијске власти, позивајући се на установу чл. 8 Уредбе о контроли цена, а судови на чл. 8 Уредбе о суз. скупове и нес. спекулације. Неспоразум је у томе, што се је сметнуло

с ума, да су месо и хлеб артикли који подлеже прописима Уредбе о контроли цена и да се пекари и месари имају сматрати прерађивачима у смислу чл. 2. ст. 1. Уредбе о контроли цена. Како се пак посао пекара и месара има сматрати малопродајом, то се на њих може применити само установа чл. 8. Уредбе о контроли цена, која говори и о продаји на мало. Ради се дакле о иступу у смислу чл. 16 ст. 2 Уредбе о суз. и нес. спекулације за чије је пресуђење по чл. 18 тач. 2 исте Уредбе надлежна општа управна власт првог степена, а не суд. Види и примедбу код чл. 6 Уредбе о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом на страни 105.

Члан 9

1) Министар трговине и индустрије утврдиће, у сагласности с Министром финансија, прорачун личних и материјалних издатака за спровођење ове Уредбе.

2) Министар финансија ће, у границама овог прорачуна, ставити Министру трговине и индустрије на расположење потребна средства у виду ванредног кредита.

Члан 10

Ближе одредбе за спровођење ове Уредбе прописује Министар трговине и индустрије и Министар социјалне политике и народног здравља.

Члан 11

Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

III бр. 4651

5. фебруара 1940 године

Београд

(Службене новине од 14. 2. 1940 бр. 35-X).

АРИКЛИ КОЈИ ПОТПАДАЈУ ПОД УРЕДБУ О КОНТРОЛИ ЦЕНА, А СТАВЉЕНИ СУ ПОД КОНТРОЛУ ДО 22 НОВЕМБРА 1940*)

1. — хлеб
2. — брашно изузев 0, 0г, 0гг
3. — мекиње¹⁾
4. — домаће тестенине
5. — пиринач
6. — кафа и њени сурогати²⁾
7. — чај
8. — јестиво уље изузев у боцама и лим. кан-
тама до 5 кгр.³⁾
9. — маст
10. — свеже месо⁴⁾

*) Предњи списак састављен је према изменама и до-
пунама до укључиво 22 новембра 1940. Сви овде наведени
артикли подлеже и обавези пријављивања залиха робе, сем
домаћег пиринча и домаће овчије вуне сирове. (Види објаш-
њење о подношењу пријава залиха робе на стр. 80, као и
пову класификацију за текстил на стр. 198.

1) Види Уредбу о мерама у сврху снабдевања ста-
новништва и војске хлебом.

2) Под бр. 7634 од 7 октобра 1940 године Уред за
контролу цена објаснио је, да се под сурогатима ка-
фе који потпадају под контролу цена подразумевају ар-
тикли који служе као замена кафе или се мешају као до-
датак кафи. Према томе јечам, наут итд. подпадају под
Уредбу о контроли цена.

3) Максимирано. Види одлуку на стр. 214 као и
Упутство за одређивање цена на мало на стр. 215. Види и
Уредбу о уљарицама и јестивом уљу на стр. 129.

4) Види Уредбу о штедњи животних намирница на
стр. 63 и даље.

11. — сапуни изузев луксузних⁵⁾
12. — свеће свих врста
13. — парафин⁶⁾
14. — дрво за гориво⁷⁾
15. — угаљ⁸⁾
16. — молино американ свих врста и свих ши-
рина до 200 цм.
17. — српско платно, памучне израде од пре-
дива до бр. 40 свих ширина
18. — платно памучно бељено свих врста и
ширина до 200 цм.

5) У смислу објашњења Уреда за контролу цена, бр.
615 од 10 маја 1940 г., под контролу цена подпадају сле-
деће врсте сапуна:

1) Прости сапуни за прање рубља у чврстом стању,
пуњени воденим стаклом и другим нешкодљивим матери-
јама (шарени и слични сапун);

2) прости језгро-сапуни за прање рубља, чврсти, са
најмање 60% масних киселина у свежег стању;

3) прости језгро-сапуни сечени у мање комаде за
прање руку.

Види и Наређење за израду сапуна на стр. 89 и Нор-
ме за израду сапуна на стр. 86.

6) Види Наредбу о контроли и увозу парафина на
стр. 158.

7) Максимирано. Види одлуку на стр. 210 и Уредбу о
централи за огрев на стр. 125.

8) На покренуто питање да ли под контролу цена
потпада само угаљ за огрев или пак као гориво за индус-
тријске сврхе, Министарство трговине и индустрије под
ПБр. 10044 од 9 марта 1940 год. дало је тумачење да се под
контролу цена подвргава сав угаљ без разлике за које се
пиљеве у земљи троши.

19. — градл бели и у боји свих врста и ширине
20. — циц (кретон) полуделен: свих врста
21. — конач свих врста сем свиленог
22. — фланел и порхет свих врста
23. — шајак и сукно за народну ношњу односно хлачевина (цајг) и лоден (хубертус), сем штофова за грађанско одело⁹⁾
24. — памучна предива
25. — вуна и вуница за плетење и вез
26. — сикире
27. — лопате
28. — ашови
29. — косе
30. — српови
31. — мотике
32. — плави камен¹⁰⁾
33. — шипкасто гвожђе свих врста
34. — фасонирано гвожђе изузев У и Т носача свих врста¹¹⁾
35. — ваљана жица
36. — ексери (чавли, жребљи) изузев жељезне или челичне жице
37. — дрвени грађевинарски материјал¹²⁾
38. — цигла и греп
39. — рафија¹³⁾

⁹⁾ Максимирани. Види одлуку на стр. 219.

¹⁰⁾ Максимирани. Види одлуку на стр. 199.

¹¹⁾ Максимирани. Види одлуку на стр. 203.

¹²⁾ Према распису Уреда за контролу цена бр. 1753 од 14 јуна 1940 има се под дрвеним грађевинским материјалом разумевати:

а) тесана јелова грађа за кровну конструкцију, дрвене стропове, торњење итд.;

¹³⁾ Максимирани. Види одлуку на стр. 209.

40. — манила¹⁴⁾
41. — какао у зрну и маслу
42. — лој
43. — кокосово уље
44. — сирови памук и памучна предива
45. — овча вуна и вунена предива
46. — сирова јута и неупотребљени џакови од јуте
47. — каучук и израде од каучука¹⁵⁾
48. — кожа свих врста¹⁶⁾

б) стругана (пиљена) јелова грађа за дашчане оплате, блазине, кровове, граднике итд.;

в) тесана или стругана (пиљена) борова грађа за конструкције као под а) и б);

г) тесана или стругана (пиљена) храстова грађа за конструкције као под а) и б), пилотирања, грађење мостова итд.;

д) обла и тесана или стругана (пиљена) грађа од меканог или тврдог дрвета за скеле, лазила, оплате и крајнике (потпоре). Под дрвеним грађевинским материјалом разумевају се дакле све врсте домаће црногорице, а од белогорице само храстовина у горе наведене сврхе.

Код меканог дрвета треба да се разликује:

а) словенско (штајерско) дрво;

б) босанско, славонско (горско-котарско и личко) и српско дрво, јер је квалитет ових врста врло различит, па су према томе различне и цене.

¹⁴⁾ Максимирани. Види одлуку на стр. 209. Према тумачењу Уреда за контролу цена односи се одлука о максимирању манила само на сисал везиво једноструко упредено (манила), које служи за жетелице самовезачице и које стаје око 330 м у 1 кг.

¹⁵⁾ Види Уредбу о промету гума за моторна возила на стр. 145 и даље.

¹⁶⁾ Види објашњење Уреда за контролу цена на стр. 81.

49. — калај

50. — бели лим

51. — вучена жељезна и челична жица, израђена из ваљане жице или из превучене жице у колутима или у шипкама сваке дужине, округла или квадратна у свакој изради

52. — Бодљикава жица округла или квадратна у свакој изради.

53. — френч, канафас и зефир свих врста

54. — стара гумена обућа и отпаци од гуме изузев аутомобилске спољашње и унутрашње гуме.¹⁷⁾

УПУТСТВА

**Уреда за контролу цена бр. 2920 од 2 јула 1940 г.
за одређивање ефективне набавне цене
и максималне бруто зараде**

Трговци који су по Уредби о контроли цена дужни тражити одобрења за повишење цена, подносе своје калкулације на разне начине, често пута непотпуно и нејасно, па контрола није уопште могућа или је отежана. Уред за контролу цена у сврху поједностављања контроле калкулација даје следећа детаљна упутства:

Да би се установила продајна цена робе потребно је најпре установити *ефективну набавну цену* и тој цени додати извесни проценат који претставља *бруто зараду* (режијске трошкове и чисту добит).

Ефективна набавна цена садржи плаћену набавну цену за робу и све стварне издатке око смештаја те робе у стовариште трговаца без режијских трошкова. Та се цена може израчунати углавном на два начина: Израчунавањем сваког поје-

¹⁷⁾ Максимирано. Види стр. 229.

диног трошка у односу на одговарајућу количину робе или збиром свих трошкова по документима у коначном износу и деобом добијене суме са укупном количином те врсте робе.

Трговци примењују оба начина калкулација. Први начин је теже контролисати па од трговца треба тражити да у молбама за повишење цена примењују други начин где год је то могуће. Шема такве калкулације изгледа по прилици овако:

1) Коначни износ фактуре или обрачуна банке која је извршила дознаку у иностранство. У том износу биће садржана плаћена цена робе и сви трошкови зарачунати у фактури и трошак дознаке, а код рачуна домаћих произвођача и скупни порез.

2) Коначни износ царинске декларације који ће садржати царину, скупни порез који се зарачунава код царинења, државну или бановинску трошарину и све остале трошкове по декларацији.

3) Коначни износ подвозних трошкова по оригиналном товарном листу и трошкова осигурања за време превоза.

4) Коначни износ општинске трошарине, калдрмине или сличних дажбина.

5) Трошкови царинског посредништва, превоза до радње (шпедитерски и хамалски трошак) као и сви остали ефективни издаци око набавке робе доказани документима.

Сви горњи износи даће укупну суму коштања робе. Кад се та сума подели са стварно преузетом количином робе добиће се ефективна набавна цена те робе у једној јединици. На тај начин биће укалкулисан и евентуални кало или манко настао на путу. Стварно преузета количина робе може се установити по царинској декларацији.

Горњи начин калкулације може да се примени у свим случајевима када се ради о набавци једне

исте врсте робе по једнакој цени. Ако су набављене разне врсте робе уз различите основне цене и различите царине може се за сваку врсту робе направити посебна калкулација на исти начин, или ако то није могуће, могу се калкулисати трошкови по истој шеми али све израчунато на једну јединицу (1 кгр., 100 кгр. итд.) робе и то тако да се коначни износ појединих издатака дели с примљеном количином робе.

Како у једном општем упутству није могуће да се обухвате сви детаљи који долазе код разних врста робе и у појединим конкретним случајевима, горња шема може да послужи само као база. Сврха таковог калкулисања јест да се установи стварна ефективна набавна цена без режијских трошкова, па треба да се поступи сходно тој сврси према конкретном случају и приликама. На тако установљену ефективну набавну цену додаје се одређена бруто зарада у процентима.

Максимална бруто зарада у процентима има задатак да ограничи неоправдане зараде, које се могу зарачунати под видом *разних режијских трошкова*. Проблем режијских трошкова појединих трговина овиси о природи посла, затим о промету који фирма постиже. Редовна је појава да је режијски трошак потпуно различит.

Једна трговина на велико, с великим прометом, често може имати сразмерно веће режијске трошкове упркос већем промету, него једна мања трговина. Установити потпуно тачно тај режијски трошак често пута није ни могуће, јер сама фирма не води о том потребну евиденцију у књиговодству или је води, али недовољно прецизирано.

Из тих разлога банске управе код давања одобрења за продајне цене не могу се у интересу експедитивности и савесности упуштати у проверавање режијских трошкова које сваки поједини

трговац наводи у својој калкулацији. Често пута ти „режијски трошкови“ и нису ништа друго него прикривена зарада. Ако на пр. нека фирма у данашње време зарачунава у калкулацију дубиозу, а зна се да не даје робу на кредит, та ставка је прикривена зарада. Исто то вреди и за такозвани путнички трошак, који је данас код многих контролисаних артикала потребан, јер трговци, који имају робу, продају је врло брзо и лако ради нешташице појединих артикала.

Да се унесе ред и извесни принцип у давање одобрења за продајне цене, потребно је дакле применити максималне бруто зараде према следећој скали:

1) Домаће тестенине	10%
2) Пиринач	7%
3) Кафа	7%
4) Чај	12%
5) Јестиво уље	5%
6) Маст	7%
7) Сапун за прање	8%
8) Сапун за умивање у картону	8%
9) Свеће	10%
10) Парафин	6%
11) Све врсте платна које су под контролом	6%
12) Плави градл	6%
13) Циц (кретон)	10%
14) Памучно предиво	5%
15) Конац све врсте сем свиленог	8%
16) Фланел и порхет	10%
17) Шајак и сукно	8%
18) Вуна и вуница за плетење и вез	10%
19) Секире, лопате, ашови, косе, српови и мотике	10%

Ти максимални проценти могу се према приликама у појединим бановинама повисити за изве-

сне артикле за 1—3% највише. При том је потребно испитати све околности. Веће бруто зараде могу се одобрити на луксузније врсте појединих артикала. Тако на пр. за луксузне врсте пиринча као Каролина и скупље врсте кафе, које не троше широке потрошачке масе, или финије врсте чаја у специјалном паковању, проценти могу да буду повећани до 3%.

Како се за поједине артикле према месним приликама могу да дају веће бруто зараде, исто тако се може одобрити и мања бруто зарада, ако се за тај артикал према месним обичајима није никада рачунала бруто зарада према горњој скали.

У свим специјалним случајевима, кад се не би могло поступити по овим упутствима, потребно је да Кр. банска управа извести Уред за контролу цена и пре своје одлуке пошаље на увид сав материјал који се тиче тог случаја. Уред за контролу цена даће у најкраћем року потребна упутства. Код артикала, за које у овом упутству није одређена бруто зарада, Кр. банска управа треба пре давања одобрења затражити упутство.

ПРАВИЛНИК О КОНТРОЛОРИМА ЦЕНА

На основу чл. 10 а у вези чл. 5 Уредбе о контроли цена, прописујемо овај

ПРАВИЛНИК о контролорима цена

Члан 1

Контролори цена који, у смислу чл. 5 ст. 2 Уредбе о контроли цена, воде код банских управа све послове у вези са контролом цена, поставиће се у свим бановинским седиштима и на подручју Управе града Београда.

Контролори цена су органи банске управе односно Управе града Београда и непосредно су подређени бану односно управнику града Београда. Они претстављају посебан реферат код Одељења за трговину, обрт и индустрију а у Београду код Одељења за радње. У стручном погледу они примају упутства од Уреда за контролу цена у Београду и дужни су да се стриктно истих придржавају.

Члан 2

Контролорима цена ставља се нарочито у дужност:

1) Да прате развој цена и испитују узроке њихових промена;

2) Да проучавају претставке странака о повећању цена за артикле који се налазе под контролом и предлажу решења по овим претставкама;

3) Да по претходном споразуму с Уредом за контролу цена предлажу максимирање цена појединих артикала и то било за читаво подручје дотичних власти или само за поједина места;

4) Да контролишу поштовање наредба и одлука у вези са надзором цена и да код надлежних власти предузимају кораке у циљу предузимања законских санкција предвиђених Уредбом за контролу цена и Уредбом за сузбијање скупове и не-савесне спекулације;

5) Да прате развој привредних прилика на свом подручју, а нарочито питања снабдевања становништва и о томе обавештавају Уред за контролу цена и чине потребне предлоге.

Члан 3

Контролори цена примаће непосредно претставке странака и по њима подносиће бану одно-

сно управнику града Београда реферате и предлоге решења.

Они ће водити специјалну евиденцију о свим примљеним предметима и донетим решењима.

Банске управе односно управа града Београда дужне су да контролорима цена ставе на расположење потребне просторије са намештајем.

Уред за контролу цена ставиће контролорима на расположење потребно помоћно особље, као и средства за обављање потребних службених путовања, за канцелариске и телефонске и телеграфске трошкове.

Члан 4

Овај правилник ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Каб. бр. 1224

28 јуна 1940

Београд

(Службене новине од 2. јула 1940 бр. 148).

III

УРЕДБА

о контроли цена на мало

На основу чл. 9 и чл. 23 Уредбе о сузбијању купце и несавесне спекулације прописујемо

УРЕДБУ

о контроли цена на мало.

Члан 1

Овлашћује се Уред за контролу цена да за артикле који су под контролом цена на велико може утврдити и цене на мало. Уред ће ово учинити на тај начин, што ће за овакве артикле или прописати највише продајне цене или одредити максималне бруто зараде у процентима, које ће малопродавци смети додавати на ефективне набавне цене.

Овом је Уредбом решено питање продаје на мало оних артикала који подлеже прописима Уредбе о контроли цена. Разлика између ове Уредбе и Уредбе о контроли цена је у том, што се по Уредби о контроли цена мора тражити одобрење за повећање цена, док се по овој Уредби такво повећање не мора тражити, јер ће за артикал бити прописана, или највиша продајна цена, или максимална бруто зарада у процентима, тако да ће, у овом последњем случају, сам трговац израчунати цену артиклу, додавајући набавној цени дозвољену бруто зараду.

Поставља се питање што ће бити са оним артиклима, који се налазе у попису артикала, који подлеже прописима Уредбе о контроли цена, а Уред за контролу цена или другостепене опште управне власти нису одредиле највишу продајну цену односно максималну бруто зараду у трговини на мало? У том ће случају, док то није учињено, доћи до примене општи пропис чл. 8 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације.

Члан 2

Уред за контролу цена може овластити опште управне власти другог степена да по његовим упутствима на своме подручју изврше максимирати цене на мало у смислу претходног члана.

Члан 3

Трговци на мало нису дужни да траже одобрење продајних цена.

Члан 4

Забрањено је продавати у трговини на мало скупље од цена које буду одређене у смислу ове уредбе.

Ко се огреши о прописе овога члана казниће се у смислу члана 9 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације. Прописи те уредбе у погледу кривичних дела важе и за дела предвиђена овом уредбом.

Пошто се ради о малопродаји, примениће се казна затвора до 30 дана и новчана казна до 5000 Дин. Ради се дакле о иступу за чије је пресуђење надлежна општа управна власт првог степена односно месна полицијска власт.

Члан 5

Ближе одредбе за спровођење ове уредбе прописују Министар трговине и индустрије и Ми-

нистар социјалне политике и народног здравља на предлог Уреда за контролу цена.

Члан 6

Ова уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Бр. 1147

29 августа 1940 године

Београд

(Службене новине од 30 августа 1940 бр. 198)

УПУТСТВА

за примену Уредбе о контроли цена на мало

Чл. 1

У сврху правилне и једноличне примене Уредбе о контроли цена на мало надлежне власти држаће се овог упутства.

Надлежне власти су Банске управе, које је за то овластио Уред за контролу цена, и њима подложне опште управне власти првога степена које ће прописивати цене на мало на свом подручју, а контролу над њиховим радом водиће другостепене власти по упутствима Уреда за контролу цена.

Чл. 2

Артикли стављени под контролу цена на мало именовани су у приложеном списку артикала под контролом цена на мало. То су сви артикли, који су стављени под контролу цена на велико у смислу Уредбе о контроли цена од 14 фебруара 1940 као и они артикли, који буду стављени под контролу цена на велико.

Види попис артикала на стр. 40.

Чл. 3

Цене на мало могу се по Уредби о контроли цена на мало одредити на два начина: прописивањем највише максималне продајне цене или одређивањем максималне бруто зараде у процентима на ефективну набавну цену.

Код одређивања максималне цене или максималне бруто зараде у процентима надлежна власт држаће се следећег:

Из листе артикала који су под контролом изабраће се они артикли који су најважнији у том месту.* Испуштени артикли могу се касније максимирати по потреби.

Контролисани артикли поделиће се у две групе:

1. — На артикле који се производе у самом месту потрошње или у непосредној околини и код којих превозни трошкови не играју велику улогу. Такви су артикли на пример: маст (лој), свеже месо, у неким местима дрво за гориво, цигла и цреп итд. У овакве артикле спадају и хлеб и брашно, али се њихова цена одређује на темељу посебне Уредбе и упутстава Уреда за контролу цана.

2. — На артикле који се у место потрошње довозе из разних места и купују од разних продаваца по разним ценама и условима на пример принач, зејтин, кафа, сапун, свеће, платна и остале тканине и пређе под контролом итд.

За артикле прве групе власти ће одредити максималне цене (маст се не сме продавати по цени већој од на пример Дин. 22.—).

* Разуме се да код тог не треба узимати у обзир оне артикле који у трговини на мало уопште не долазе нпр. сирови памук, сирови каучук, кокосово уље, какао у зрну и маслу итд.

За артикле друге групе власти ће прописати максимални проценат бруто зараде који ће трговци на мало моћи да додају у својој ефективној набавној цени.

За сваки артикал прописаће се понаособ овај проценат бруто зараде, а његова висина има бити одмерена према месним условима и приликама.

Ни у којем случају и нигде ова бруто зарада не сме за контролисане артикле прећи 25%, али се може одредити који год нижи проценат.

Дужност је надлежне власти да пази да та бруто зарада никад не пређе уобичајени месни проценат.

Цене артикала под контролом, које су важиле у појединим местима на дан ступања на снагу Уредбе о контроли цена на мало 30 августа 1940. године не могу бити повишене применом веће бруто зараде од оне која је постојала у часу максимирања зараде. Но ако се покаже да су затечене зараде биле више од максималне бруто зараде од 25%, надлежне власти ће снижити проценат бруто зараде на тај проценат и испод тог максималног процента.

Чл. 4

Опште управне власти првога степена које на свом подручју врше контролу цена на мало прописују максималне цене или максималне бруто зараде у смислу овог упутства по саслушању општинских или одбора за сузбијање скупље и несавесне спекулације, где он постоји, и принудног удружења трговаца за тај срез.

Одређена максимална цена или максимална бруто зарада на ефективну набавну цену може се изменити на тражење принудног удружења трговаца, али само ако се докаже да је та измена

оправдана с обзиром на постојеће околности. Измену може извршити Банска управа или Уред за контролу цена, ако се установи да одобрена цена или бруто зарада није у смислу овог упутства.

Чл. 5

Опште управне власти првога степена извршиће све што је прописано у овим упутствима у року од 7 дана по примитку.

Одмах по извршеном послу послаће по један примерак своје одлуке надлежној Банској управи и директно Уреду за контролу цена у Београд с образложењем одлуке.

Како трговци на мало нису дужни да траже одобрење продајних цена, општа управна власт првога степена треба да обавести трговце путем принудних удружења, а потрошаче уобичајеним начином, колико су бруто зараде допуштене за поједине контролисане артикле и које су максималне цене одређене, да би се трговци и потрошачи могли равнати.

Уједно ће наредити да сви трговци на мало на видном месту своје радње истакну ту одлуку и да на сваком контролисаном артиклу означе продајну цену коју ће израчунати у смислу одлуке додавањем одређене бруто зараде у процентима на ефективну набавну цену.

Чл. 6

Општа управна власт првог степена водиће контролу да се трговци на мало држе одређених максималних цена и одобрене максималне бруто зараде.

Код те контроле органи власти држаће се следећег:

За артикле којима је одређена максимална цена има се пазити да ниједан трговац не продаје по већој цени од одобреног и да по одобреној цени не продаје робу слабијег квалитета од других трговаца у месту.

За артикле којима је одређена максимална бруто зарада има се пазити да ниједан трговац не продаје скупље од цене која се добија кад се на ефективну цену додају одобрени проценти бруто зараде.

Под ефективном набавном ценом разуме се цена која се добије кад се цени робе по фактури трговца на велико или фабрике додају сви трошкови паковања и превоза до места у радњу мало-продавца и све месне дажбине уколико постоје. Ако превозне трошкове и паковање сноси сам трговац на велико или фабрикант, неће се признати.

Под превозним трошковима разумевају се сви трошкови за превоз железницом, бродом, камионом, колима или пренос носачима до у радњу.

У вредност робе по фактури треба урачунати и прометни порез уколико је у фактури зарачунат, а одбити све рабате који трговци на мало добијају на робу.

Трговац на мало дужан је тражити од трговца на велико или фабрике да на свом рачуну наведе број и датум одобрења надлежне Банске управе за цену, која је у фактури зарачуната. Ако општа управна власт првога степена сумња у исправност рачуна упитаће Банску управу, која је издала одобрење, да ли је зарачуната цена исправна.

Чл. 7

Да би органи контроле у свако доба могли да установе да ли се трговци на мало држе одобре-

них максималних цена или максималних бруто зарада за поједине артикле, трговци на мало дужни су да воде контролни списак, из кога ће се видети следеће: дан уноса у радњу набављене робе; од кога је роба набављена; датум и број фактуре фирме од које је роба набављена; број и датум одобрења надлежне власти по којем су трговац на велико или фабрика зарачунали робу; колики је проценат бруто зараде допуштен у том месту за тај артикал; продајна цена на мало дотичног артикла по продајној јединици; потпис лица, које је извршило контролу унесених података.*

Образац овога контролнога списка прописаше Уред за контролу цена и он се мора водити уредно и читко.

Опште управне власти првога степена ће преко својих органа контролисати поједине радње с времена на време без претходне објаве и установити да ли се трговци држе донетог прописа.

Чл. 8

Да би се олакшала контрола у смислу постојећих законских прописа, потребно је да се опште управне власти првога степена држе следећих упуштава у погледу дефиниције трговца на мало и трговца на велико:

Трговац на мало је трговац који купује робу од трговца на велико, увозника или произвођача са сврхом да је продаје даље искључиво потрошачу.

Ако се такав трговац поред директне продаје потрошачу бави и продајом другим трговцима који продају даље потрошачу, онда се трговац

* Не може се тражити од трговца на мало, да испостављају рачуне за продају контролисаних артикала, како су то неке власти тражиле.

који врши продају артикала под контролом и потрошачу и другом трговцу, сматра уједно и трговцем на велико, који је у смислу Уредбе о контроли цена од 14. II. 1940 године дужан да затражи одобрење продајне цене на велико.

Максимална продајна цена на мало одређена у томе месту у смислу овог упутства, важиће и за таквог трговца на велико. Код одређивања максималне цене на мало треба да се узме у обзир цена на велико коју је одобрила надлежна Банска управа, али бруто зарада таквог трговца на велико и на мало код продаје на мало, не сме прећи дозвољени проценат за продају на мало, а продајна цена на мало мора да буде тако одређена да се омогући свим трговцима на мало у том месту, да исту робу продају по истој максималној цени на мало.

У оваквим случајевима кад постоји посредничка улога између трговца на мало и велико и трговца који продаје само на мало, треба да се поступи тако да се такво посредништво сведе на најнижу меру и онемогући верижна трговина по чл. 3 ст. 1 Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације.

Чл. 9

Све првостепене опште управне власти првог степена треба да строго пазе на то да се трговци држе одлука које буду донешене као и одредаба Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације од 25 септембра 1939. У свим случајевима прекршаја постојећих законских прописа треба одмах да поступе у оквиру надлежности, казне или предају суду све прекршитеље. О томе треба извести надлежну Банску управу за сваки поједини случај.

Нарочиту пажњу треба да обрете опште управне власти првог степена на спровођење Уредбе о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад од 18 маја 1940 године као и на Уредбу о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању скупове и несавесне спекулације и Уредбе о контроли цена од 11 маја 1940 године.

Ако органи контроле установе да се трговац не држи прописаних цена и зараде, опште управне власти првог степена треба одмах да поступе у смислу чл. 4 Уредбе о контроли цена на мало и да по могућству одмах казне прекршитеља у оквиру своје надлежности по Уредби о сузбијању скупове и несавесне спекулације од 25. IX. 1939 године.

Посебном Наредбом опште управне власти првог степена ће наредити свим органима споменутим у Уредби од 11 маја да врше своју дужност по тој Уредби и подносе пријаве, за које им припада награда у смислу чл. 2 те Уредбе.

На местима одређеним за објављивање и на уобичајени начин опште управне власти првог степена ће позвати и сва приватна лица да у смислу ст. 3 чл. 1 Уредбе поднесу пријаве за кршење постојећих прописа и одлука. Изричито треба да се нагласи да пријавитељи имају право на награду у смислу ст. 2 чл. 2 Уредбе а тај став треба у објави дословце цитирати.

Чл. 10

Сва разјашњења о примени Уредбе о контроли цена на мало и ових упутстава даваће општим управним властима првог степена надлежна банска управа преко стручног контролора цена.

ПРИМЕР

израчунавања продајне цене с максималним процентом бруто зараде

Ако неки трговац на мало купи од трговца на велико 100 кгр кафе Сантос Екстра Прима по цени од Дин. 67.— франко радња продавца, калкулација ће изгледати овако:

1 кгр франко радња продавца кошта	Дин. 67.—
Из фактуре се види да је трговац на велико зарачунао за отпремне трошкове до станице и товарни лист на пример	Дин. 20.—
Из товарног листа се види да је плаћен подвоз железницом на пр.	Дин. 75.—
Из признанице општине за трошарину види се да је плаћено укупно	Дин. 200.—
Из признанице кириције види се да је за превоз до радње малопродавца плаћен на пример . . .	Дин. 40.—

Укупни трошак Динара 335.—

Трошак на 1 кгр кафе Дин. 3.35

ефективна набавна цена кафе јест . Дин. 70.35

Одобрена је на пример бруто зада-
да од 10% Дин. 7.07

продајна цена Дин. 77.42

Продајну цену треба увек заокружити на више до 25, 50, 75 пара или целог динара, па ће у овом случају цена бити Динара 77.50 за један килограм кафе.

Ако осим горњих трошкова има неких других ефективних издатака на пр. паковање, вреће, прометни порез зарачунат у фактури за робу домаћег порекла итд., треба признати све те трошкове и израчунати цену на горњи начин.

IV

УРЕДБА**о штедњи животних намирница**

На основу чл. 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет на предлог Министра трговине и индустрије прописује ову

УРЕДБУ***о штедњи животних намирница****Члан 1**

Уторак и петак одређују се у целој земљи као безмесни дани.

Забрањује се уторком и петком свака продаја свежег телећег, говећег и свињског меса.

Ресторани, јавне кухиње и друге угоститељске радње не смеју служити уторком и петком јела са телећим, говећим и свињским месом.

Члан 2

Продаја заклане прасади и меса од истих као и потрошња овог меса у ресторанима, јавним кухињама и другим угоститељским радњама у целој земљи, дозвољава се само четвртком и недељом.

* Види упутства и измене на стр. 64, 66, 68.

Члан 3

Забрањено је у целој земљи клање женске телади и јунади испод 1 године старости.

Исто тако забрањено је клање бремените стоке ма које врсте.

Члан 4

Министар трговине и индустрије и бан Бановине Хрватске у споразуму са Министром пољопривреде и Министром социјалне политике и народног здравља прописује одредбе о мељави пшеничног брашна и ограничењу врста пшеничног брашна и хлеба од тог брашна, које се могу пуштати у промет.

Члан 5

Ко се огреши о одредбе ове Уредбе, казниће се затвором до 30 дана и новчаном казном до динара 50.000.

Ове казне изриче Општа управна власт првог степена.

Члан 6

Ова Уредба ступа на снагу трећег дана по обнародовању у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 643

10 маја 1940

Београд

(Службене новине од 14. маја 1940 бр. 109-XXXIX).

УПУТСТВО

за извршење Уредбе о штедњи животних намирница од 10 маја 1940 године М.с.бр. 643

У циљу правилне примене Уредбе о штедњи животних намирница од 10 маја 1940 године М.с.бр. 643, прописујем следећа упутства:

1) Забрана продаје свежег телећег, говећег и свињског меса која је наређена чл. 1 Уредбе не односи се на продају на велико.

2) Забрана продаје на мало свежег телећег, говећег и свињског меса и приуговљивање јела у угоститељским радњама у уторак и петак не обухвата месо које се не може сматрати свежим као ни животињске делове који се не сматрају месом у ужем смислу.

Према томе могу се на поменуте дане продавати следећи предмети: суво месо, сирова сланина, сало, маст, лој, унутрашњи органи телади, говеда или свиња, као: мозак, језик, плућа, срце, цигерига, бубрези, марамице, црева, слезине итд. Исто тако могу се на дане уторак и петак приуговљивати и јела од поменутих предмета у угоститељским радњама.

Кобасице и разни месни производи израђени од телећег, говећег и свињског меса не потпадају под забрану уколико се израђују искључиво од једнога од напред побројаних делова животиње или се не продају у свежем стању.

3) Под појмом прасе у смислу чл. 2 Уредбе подразумева се само младо од крмаче до највеће тежине од 40 кг живе ваге.

4) Јавне кланице дужне су да воде најстрожу контролу да се у њиховим просторијама не врши клање женске телади и јунади испод једне године старости, нити клање бремените стоке ма које врсте (говеда, биволи, копитари, овце, козе, свиње). Под бременитошћу подразумева се таква бременитост која се може утврдити ветеринарским прегледом на живој стоци. Оне ће предузети потребне мере да се клање мушке телади и јунади испод једне године и телади и јунади изнад једне

године у њиховим просторијама може вршити тек по њиховом одобрењу. Свако прекорачење издатах наредба пријављиваће кланице надлежној управној власти ради прогона по закону.

5) Надзор над извршењем прописа Уредбе врше органи општих управних власти првог степена, државне месне полицијске власти, тржни надзорници и ветеринари при кланицама. У сврху вршења овог надзора поменуте власти могу по потреби наредити преглед сваке радње која продаје месо и месне производе. Исто тако могу оне наредити и преглед кланица.

6) Сваки прекршај Уредбе казниће се казном затвора до 30 дана и новчаном казном до 50.000.— динара. Надлежне власти ће по сваком утврђеном прекршају без одлагања и брзо повести казнени поступак и према резултату поступка што пре довести своју одлуку.

II Бр. 25.119
26 јуна 1940 године
Београд

Министар трговине и индустрије,
Андрес с, р.

(Службене новине бр. 145 — L од 28 јуна 1940).

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ

Уредбе о штедњи животних намирница М.с.бр. 643
од 10 маја 1940 године

На основу чл. 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношења нових, Министарски савет на предлог Министра трговине и индустрије прописује ове

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ*

Уредбе о штедњи животних намирница М.с.бр. 643
од 10 маја 1940 године

Члан 1

Члан 1 Уредбе о штедњи животних намирница мења се и гласи:

„Среда, четвртак и петак одређују се у целој земљи као безмесни дани.

„У ове дане забрањује се свака продаја на мало свежег телећег, говећег и свињског меса.

„Ресторани, јавне кухиње и друге угоститељске радње не смеју у те дане служити јела са телећим, говећим и свињским месом.

„Ова забрана не односи се на изнутрице (мозак, језик, плућа, срце, цигерице, бубрези, марамице, црева, слезине и сл.) од телади, говеда и свиња.

Члан 2

Члану 3 Уредбе додаје се овај став:

„Изузетно, по предлогу ветеринара, може надлежна првостепена општа управна власт одобрити клање женске телади и јунади испод једне године старости ако ова није подесна за приплод или ако наступи случај клања из нужде. Одобрење које издаје општа управна власт не подлежи наплати никакве таксе.

Повраћај се врши увек у готовом новцу у законској монети.

Члан 3

Министар трговине и индустрије издаће ближа упутства за извршење ове уредбе.

*) Види Уредбу на стр. 83.

Члан 4

Ова Уредба ступа на снагу трећег дана по обнародовању у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 903
2 јула 1940 године
Београд

(Службене новине од 11. јула 1940 број 156-LII).

УПУТСТВО ЗА ПРИМЕНУ УРЕДБЕ О ШТЕДЊИ ЖИВОТНИХ НАМИРНИЦА

На основу чл. 3 Измена и допуна М.с.бр. 903 од 2 јула 1940 год. у Уредби о штедњи животних намирница од 10 маја 1940 год. М.с.бр. 903 прописујем следеће упутство:

Забрана продаје свежег телећег, говећег и свињског меса у безмесне дане, т.ј. у среду, четвртак и петак, не обухвата испоруке меса за циљеве исхране војске и морнарице као и за болнице и санаторије, ако се ове испоруке обављају непосредно војсци, морнарици, болницама и санаторијима.

Ово решење објавити у „Службеним новинама“.

Бр. 26.779
11 јула 1940 године
Београд

Министар трговине и индустрије,
Др. Иван Андрес с. р.

(Службене новине од 20 јула 1940 бр. 164 — LIV).

УРЕДБА*

о измени Уредбе о штедњи животних намирница

На основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет, на предлог Министра трговине и индустрије, прописује ову.

УРЕДБУ*

о измени Уредбе о штедњи животних намирница

Члан 1

Пропис члана 1 Уредбе о штедњи животних намирница мења се и гласи:

„Четвртак и петак одређују се у целој земљи као безмесни дани.“

„У ове дане забрањује се свака продаја на мало свежег телећег, говећег и свињског меса.“

„Ресторани, јавне кухиње и друге угоститељске радње не смеју у те дане служити јела са телећим, говећим и свињским месом.“

„Ова забрана не односи се на изнутрицу (мозак, језик, плућа, срце, цигерице, бубрези, марамице, прева, слезине и сл.) од телади, говеда и свиња.“

Члан 2

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1223
23 августа 1940 године
Београд

(Службене новине од 5. октобра 1940 бр. 229-LXXX).

*) Види Уредбу на стр. 63.

V

УРЕДБА

о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању
скупоће и несавесне спекулације од 20 септембра
1939 године и Уредбе о контроли цена од
5 фебруара 1940 године

На основу § 113 Финансијског закона за
1939/40 годину у вези са § 1 Уредбе о буџетским
дванаестинама за месеце: април, мај, јуни и јули
1940 године, Министарски савет на предлог Мини-
стра социјалне политике и народног здравља и
Министра трговине и индустрије, прописује ову

УРЕДБУ

о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању
скупоће и несавесне спекулације од 20 септембра
1939 године и Уредбе о контроли цена од
5 фебруара 1940 године

Члан 1

(¹) Сви органи првостепених општих управних
власти, државне месне полициске власти и органи
жандармерије, као и органи финансијских кон-
трола, трошарински службеници и тржни надзор-
ници дужни су, поред контролних органа по Уред-
би о контроли цена, да врше надзор над изврша-
вањем прописа Уредбе о сузбијању скупоће и не-
савесне спекулације и Уредбе о контроли цена,
и да своје пријаве против лица која се огреше о
прописе поменутих уредаба подносе властима

предвиђеним у члану 18 Уредбе о сузбијању ску-
поће и несавесне спекулације.

(²) Напред побројани органи власти чине дис-
циплински преступ ако са знањем не поднесу при-
јаву против лица које се огреши о прописе поме-
нутих уредаба.

(³) Пријаву надлежним властима може под-
нети и свако приватно лице. Пријаве у смислу овог
члана ослобођене су плаћања таксе.

Члан 2

(¹) Подносиоцу пријаве по којој буде изречена
правоснажна пресуда припада новчана награда.

(²) Награда подносиоцу пријаве износи 20%
од изречене казне ако казна износи до 500 динара,
15% ако казна износи од 500—5000 динара, а 10%
ако казна износи преко 5.000 динара.

(³) Извршне власти дужне су да, по добијеној
извршној пресуди, од наплаћене казне исплате
награду подносиоцу пријаве, а остатак новчане
казне упуте Државној хипотекарној банци за
Фонд за исхрану сиротиње сходно пропису чл. 22
Уредбе о сузбијању скупоће и несавесне спеку-
лације и да о томе посебним актом обавесте Ми-
нистарство социјалне политике и народног здрав-
ља (Одељење за социјално старање).

Члан 3

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародо-
вања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 596

25 априла 1940 године

(Службене новине бр. 107-XXXVIII од 11. маја 1940).

УРЕДБА

о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад

На основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет, на предлог Министра социјалне политике и народног здравља и Министра унутрашњих послова, прописује ову

УРЕДБУ

о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад

Члан 1

Опште управне власти првог степена могу упутити на принудни боравак у друго место произвођаче, посреднике или продавце:

1) који подижу цене намирницама и осталој роби преко граница дозвољених одредбама Уредбе о сузбијању скупине и несавесне спекулације и Уредбе о контроли цена;

2) који нагомилавају животне намирнице или другу робу у сврху да се намирнице или роба повуку из промета и тиме повиси њихова цена.

Принудни боравак не може трајати дуже од шест месеци, а у поновљеном случају дуже од годину дана.

Члан 2

Опште управне власти првог степена могу лица која су већ једном правоснажно осуђена због којег кривичног дела наведеног у тачки 1 и 2 става 1 члана 1 ове Уредбе, у поновљеном случају упутити, поред принудног боравка, и на принудни рад.

Ова лица вршиће принудан рад на јавним радовима на које их упуту власт која је донела одлуку.

Члан 3

Упућивање на принудни боравак, односно на принудни боравак и принудни рад наређује се образложеном одлуком власти донетом на основу проведених извиђаја.

Првостепена управна власт места где ова лица буду упућена одредиће им где ће становати под надзором власти.

Одлука о упућивању мора се одмах доставити среском суду надлежном за кривично поступање против лица упућеног на принудни боравак. Ова одлука сматра се као кривична пријава.

Члан 4

Против одлуке првостепене власти по члану 1 и 2 ове Уредбе допуштена је жалба на другостепену управну власт у року од осам дана од дана саопштења. Жалба се предаје власти која је донела одлуку, писменим поднеском или изјавом у записник. Ова власт ће жалбу одмах, не чекајући истек рока, послати другостепеној власти. Поступак по жалби је хитан.

Министар унутрашњих послова може по праву надзора поништити одлуку о упућивању на принудни боравак, односно о упућивању на принудни боравак и принудни рад.

Срески суд надлежан за кривични поступак против лица упућеног на принудни боравак изрећи ће најдаље у року од 15 дана од подношења пријаве пресуду по кривичном делу због кога је наређено упућивање на принудни боравак, односно на принудни боравак и принудни рад.

У случају изрицања ослобађајуће пресуде по свим делима због којих је наређено упућивање на принудни боравак, суд је дужан одмах доставити оверен препис пресуде управној власти која је наредила ову меру. Управна власт укинуће у томе случају одмах своју одлуку о упућивању на принудни боравак, односно о упућивању на принудни боравак и принудни рад.

Члан 6

Ова Уредба добија обавезну снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 672
16 маја 1940 године
у Београду

(Службене новине од 18. маја 1940 бр. 113-XLII).

УРЕДБА

о кажњавању дела угрожавања редовног снабдевања животним намирницама и осталом робом

На основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових од 16 септембра 1939 године, Министарски савет, на предлог Министра унутрашњих послова и Министра трговине и индустрије, прописују ову

УРЕДБУ

о кажњавању дела угрожавања редовног снабдевања животним намирницама и осталом робом

Првостепене опште управне власти казниће затвором до 30 дана и новчаном казном до 3.000 динара лица против којих буде поднета пријава суду због кривичних дела предвиђених Уредбом

са законском снагом о сузбијању скупоће и несавесне спекулације, Уредбом о контроли цена, Уредбом о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом, и Уредбом о уљарицама и јестивом уљу, ако нађу да се пријављеним делом ремети или угрожава редовно снабдевање животним намирницама и осталом робом.

У случају ненаплативости новчана казна ће се заменити затвором тако да се на сваких 100 динара рачуна по један дан затвора.

Казна из става 1 не искључује кривичну одговорност учиниоца у колико у његовој радњи постоји дело за које изричу казну редовни судови.

Члан 2

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1224
19 септембра 1940 год.
у Београду

(Службене новине од 21. септембра 1940 бр. 217).

УРЕДБА о контроли залиха робе

На основу чл. 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових од 16 септембра 1939, Министарски савет на предлог Министра трговине и индустрије прописује ову

УРЕДБУ о контроли залихе робе

Члан 1

Сва лица која увозе, прерађују или продају навелико артикле наведене у чл. 4 ове Уредбе¹⁾ дужна су да, у року од три дана по ступању на снагу ове Уредбе, поднесу надлежним првостепеним управним властима пријаве о количинама (залихама) тих артикала које су се, на дан ступања на снагу ове Уредбе, налазиле код њих²⁾.

Пријаве о количинама (залихама) поднеће исто тако и у истом року и лица којима је односна роба поверена на чување, као што су јавна складишта, шпедитери, комисионари итд.³⁾.

Пријава мора садржати адресу власника робе и тачне податке о врсти и количини робе, о месту где је роба ускладиштена и о набавној цени робе.

Прикупљене пријаве доставиће првостепене управне власти одмах по пријему Уреду за контролу цена у Београду, односно за подручје бановине Хрватске Уреду за надзор цена у Загребу.

Министар трговине и индустрије а на подручју бановине Хрватске бан, наредиће по потреби да се код појединих предузећа провери тачност података наведених у пријави.

- 1.) Види примедбу код чл. 4.
- 2.) Прве пријаве иза ступања на снагу Уредбе имале су се поднети општој управној власти првога степена, а све друге имају се подносити Уреду за контролу цена (Види чл. 2 ст. 2).
- 3.) Пријаву има поднети и власник и чувар.

Члан 2

Забрањује се продаја свих артикала из чл. 4 ове Уредбе у спекулативне сврхе.

Сва лица обавезна на пријаву робе по овој уредби дужна су водити нарочиту књигу¹⁾ о куповини и продаји артикала из чл. 4 ове уредбе и збирне прегледе о месечним куповинама и продајама достављати непосредно Уреду за контролу цена у Београду, односно за подручје бановине Хрватске Уреду за надзор цена у Загребу. Ови прегледи достављаће се сваког 1 у месецу за куповине и продаје у претходном месецу.

Министар трговине и индустрије у споразуму с баном бановине Хрватске може забранити израду појединих артикала из сировина наведених у чл. 4 ове уредбе, као и одредити врсте артикала који се из тих сировина могу израђивати²⁾.

- 1.) Није речено каква има да буде књига. Не мора бити ни оверена.
- 2.) Види решења Министра трговине и индустрије на страни 149.

Члан 3

Министар трговине и индустрије, а на под-
ручју бановине Хрватске бан, може по потреби, у
циљу контроле извршења ове уредбе, поставити
комесаре при појединим предузећима обавезним
на пријаву робе.

У случају да се ова предузећа не придржавају
стриктно одредаба ове уредбе и прописа донесе-
них на основу исте, комесар ће се поставити о
трошку дотичних предузећа.

Члан 4

Под одредбе ове уредбе потпадају следећи
артикли страног порекла¹⁾.

- 1) пиринач²⁾
- 2) кафа
- 3) чај
- 4) какао у зрну и маслу
- 5) лој³⁾
- 6) кокосово уље
- 7) парафин
- 8) сирови памук и памучно предиво
- 9) овча вуна и вунено предиво
- 10) сирова јута и неупотребљеницакови од јуте
- 11) каучук и израде од каучука
- 12) кожа свих врста⁴⁾
- 13) калај
- 14) бели лим

За ове артикле важи Уредба о контроли цена
уколико они већ под њу не потпадају⁵⁾.

За артикле који подлеже прописима Уредбе о
контроли цена а нису овде наведени, увозници, тр-
говци на велико и прерађивачи обавезни су та-
кође да подносе пријаве о роби (залихама) у сми-
слу чл. 1 и 2 ове уредбе⁶⁾.

1.) Ради се дакле о артиклима страног порекла.

2.) Домаћи се пиринач налази такође под контролом,
али услед прописа овог члана не подлежи обавези при-
јављивања залиха.

3.) Пошто је решењем Мин. трг. и инд. Мин. соц.
пол. и народног здравља стављен под контролу цена и лој
без ознаке страног порекла, то ће се обавеза пријављивања
залиха робе односити и на домаћи лој.

4.) Исто вреди и за кожу. Види објашњење о кожи
на стр. 81.

5.) Изузетно од чл. 1 Уредбе о контроли цена по ко-
ме су Мин. трг. и инд. и Мин. соц. пол. и нар. здравља
овлашћени, да одређују који ће артикли подлежати Уредби
о контроли цена, стављени су у овом члану наведени
артикли под контролу овом Уредбом.

6.) Види попис артикала на стр. 40 као и објашње-
ње Министар. трг. и инд. на стр. 80.

Члан 5

Ко се огреши о прописе ове Уредбе казниће
се новчаном казном од 5.000—100.000 динара и
затвором од 30 дана до 6 месеци. Ако се та лица
баве увозом, поред тога ће се брисати из регистра
увозника за годину дана.

Казну изричу срески судови по пријави Ми-
нистарства трговине и индустрије односно Банске
власти бановине Хрватске.

Пријаву подноси Министарство трговине и индустри-
је и Уред за контролу цена, коме се залихе и пријављују.

Члан 6

Ближе одредбе о извршењу ове Уредбе про-
писује Уредбу министар трговине и индустрије у
споразуму са Баном Бановине Хрватске.

Члан 7

Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

М.с.број 823

14 јуна 1940 године

Београд

(Службене новине бр. 135-XLVII од 15 јуна 1940).

ПОДНОШЕЊЕ ПРИЈАВА О ЗАЛИХАМА РОБЕ

На основу чл. 6 Уредбе о контроли залиха робе а по споразуму с баном бановине Хрватске решавам:

(1) Да се пријаве о залихама робе у смислу чл. 1 поменуте уредбе могу примати до 22 јуна о.г. закључно, с тим да се има пријавити стање залиха на дан 15 јуна о. г.

(2) За артикле који су поименично наведени у чл. 4 поменуте уредбе пријава ће обухватити не само оне који су непосредно из иностранства увезени, него и артикле који су по увозу препродати или прерађени у земљи. Под обавезу пријаве не подлеже само ови артикли домаћег порекла: пиринач, лој, овча вуна сирова и кожа.* За све остале артикле, како оне који су побројани у чл. 4 уредбе тако и оне који су раније стављени под контролу, пријава ће обухватити сву робу која се налази код лица означених у чл. 1 уредбе.

Ово решење добија обавезну снагу кад се објави у „Службеним новинама“.

Бр.1172

20 јуна 1940 год.

Београд

Министар трговине и индустрије,
Др. И. Андрес с. р.

(Службене новине бр. 140 — XLVIII од 22 јуна 1940).

* Пошто су под контролу цена стављени и домаћа кожа и лој, то не треба пријављивати само ове артикле домаћег порекла: пиринач и овчија вуна сирова.

САОПШТЕЊЕ

Уреда за контролу цена од 8 новембра 1940 год.
о пријављивању залиха робе.

По Уредби о контроли залиха робе и по Уредби о контроли цена и накнадних решења Министарства трговине и индустрије, сви увозници, прерађивачи, трговци на велико и чувари робе обавезни су да неизоставно најдаље до сваког петог дана у месецу пријаве стање својих залиха крајем протеклог месеца. Извесни увозници, прерађивачи, трговци на велико и чувари робе погрешним тумачењем законских прописа о пријави залиха робе упућивали су своје извештаје о залихама управним властима првог или другог степена. Међутим, то је погрешно и они све ове пријаве треба непосредно да достављају Уреду за контролу цена у Београду.

Уколико фирме већ достављају своје податке — пријаве — управним властима могу то и даље да чине, али су обавезне да пријаве шаљу и Уреду за контролу цена, јер ће се у противном покренути поступак предвиђен Уредбом о контроли залиха робе.

УПУТСТВО

Уреда за контролу цена бр. 9163 од 25 октобра 1940 године за пријаву залиха коже.

Сви увозници, прерађивачи, трговци на велико и лица којима је роба поверена на чување (складишта, комисионари, прекупци итд.) обавезни су у смислу решења Министра трговине и индустрије од 5 октобра 1940 године, и Уредбе о контроли залиха робе, од 15 јуна 1940, да пријаве залихе следећих врста кожа:

1) сирове сољене коже крупне стоке (говеђе, телеће, биволске и коњске); 2) сирове суве коже крупне стоке (телеће, говеђе, биволске и коњске); 3) ђонске коже (крупони, вратови, окрајине); 4) табанице (брандзоли); 5) бокс свију врста; 6) масне коже (жуте и црне кравине, питлинг, кипс); 7) коже за поставу (телеће, коњске); 8) опанчарски ђон; 9) остале коже за опанчаре; 10) бланк обичан масни за сараче — ременаре; 11) свињске обичне за сараче-седларе (без галантеријске); 12) коже за кајишеве.

Пријаве о стању залиха крајем сваког месеца има да се поднесу најдаље до 5 у наредном месецу Уреду за контролу цена у Београду. Стање залиха груписаће се збирно према горе поменутим разредима. За све врсте горепоменутих кожа треба неизоставно пријавити тачан број комада, и то збирно за сваки од 12 поменутих разреда. Осим тога, за коже из разреда 1, 2, 3, 4, 8, 10 11 и 12 треба неизоставно назначити за сваки разред посебну збирну тежину у килограмима (за сирове сољене коже навести тежину трешено од соли), док ће се за коже из разреда 5, 6, 7 и 9 назначити посебно за сваки разред површина у квадратним стопама.

За процену тежине у килограмима и површине у квадратним стопама одобриће се толеранција до највише 10%. Прерађивачи су дужни да наведу приближни проценат залиха сирових кожа крупне стоке које се налазе у преради.

Пријаве у којима не буду груписане коже по горепоменутој класификацији или у којима се не буде строго придржавало прописаних јединица мере (за све врсте коже број комада, а извесне килограме или квадратне стопе), сматраће се ништавним.

Залихе кожа имају се пријавити по месту где се налазе, а не по месту седишта фирме. За коже из сваког горепоменутог разреда, треба посебно назначити коже домаћег порекла, а посебно иностраног порекла.

Уједно се подносиоци пријава умољавају да наведу, уколико је могуће, своју месечну производњу као и обим својих месечних куповина и продаја.

Изузетно, пријаве о стању залиха коже на дан 31 октобра примаће се до 10 новембра ове године закључно.

Обрасци за пријаве залиха могу се добити у статистичком отсеку Уреда за контролу цена у Београду (Трг Краља Петра бр. 15/VI).

Упутство овог Уреда, бр. 8464 од 16 октобра ове године, по питању пријаве залиха, сматра се неважећим.

ДОПУНА

саопштења за пријављивање залихе кожа

У смислу решења Господина Министра трговине и индустрије од 5 октобра о. г. и Уредбе о контроли залиха робе од 15 јуна о. г., а као допуна саопштењу о пријављивању залиха робе, издатом од стране Уреда за контролу цена, Уред издаје следеће објашњење за пријаву залиха коже:

1) Све месарске и кобасичарске радње, као и индустрије меснатих производа које конзервирају кожу, обавезне су да пријаве своје залихе кожа;

2) Занатлије произвођачи сирових кожа који снабдевају индустрију, трговину или друге занатлије, а раде са најмање 6 помоћних лица, обавезни су да пријаве своје залихе кожа;

3) Сви трговци који снабдевају и друге трговце кожа као и индустрију независно од тога да ли њихова протоколација гласи на трговину на велико или на мало, обавезни су да пријаве своје залихе кожа.

Лица која су обавезна да пријављују залихе кожа у смислу објашњења држаће се у свему, као што је већ случај за фабриканте, увознике, трговце на велико, прекупце, комисионаре и чуваре кожа, прописа издатих од стране Уреда за контролу цена у Београду 3 о. м.

Пријаве ће се подносити непосредно Уреду за контролу цена у Београду сваког 5 у месецу за стање залиха крајем претходног месеца. Лица обухваћена овим објашњењем поднеће прву пријаву о стању залиха 31-ог октобра најкасније 15 о. м. уколико то још нису урадила.

САОПШТЕЊЕ

**Уреда за контролу цена од 8 новембра 1940 год.
о пријављивању залиха угља.**

У смислу Уредбе о контроли залиха робе сви рудници, увозници и трговци угљем обавезни су да пријаве Уреду за контролу цена у Београду најдаље до сваког 5 у месецу, своје залихе угља крајем претходног месеца.

Залихе угља ће се пријављивати у тонама, и то збирно за следеће разреде: 1) шлески угаљ; 2) камени угаљ домаћег порекла; 3) камени угаљ страног порекла; 4) кокс домаћег порекла; 5) кокс страног порекла; 6) брикет домаћег порекла; 7) брикет страног порекла; 8) мрки угаљ домаћег порекла; 9) мрки угаљ страног порекла; 10) лигнит; 11) дрвени ђумур.

Рудници ће уједно пријављивати и своју месечну производњу и продају, у тонама збирно за

сваки горе поменути разред. Увозници и трговци пријављиваће поред својих залиха и количине које су купили и продали у току месеца, збирно, у тонама, за сваки горе поменути разред посебно.

Трговци који не купују угаљ на вагоне ослобађају се обавезе пријављивања.

Обавеза пријављивања по горњој класификацији ступа на снагу већ за пријаве стања на дан 30 новембра ове године.

САОПШТЕЊЕ

**Уреда за контролу цена бр. 10497 од 13-XI-1940
о пријави грађевинског материјала.**

На основу Уредбе о контроли залиха робе од 15 јуна ове године и Уредбе о контроли цена од 14 фебруара ове године позивају се сви произвођачи, увозници и трговци на велико дрвеним грађевним материјалом, да пријаве непосредно Уреду за контролу цена у Београду, своје збирне залихе, збирно под следећим разредима:

I) Дрво од лишћара: а) обло за тестерисање; б) остало обло; в) отесано; г) тестерисано; д) железнички прагови.

II) Дрво од четинара: а) обло за тестерисање; б) остало обло; в) отесано; г) тестерисано; д) железнички прагови.

Пријаве које не буду водиле рачуна о горе поменутој класификацији сматраће се ништавним. Јединица мере за пријављивање дрвеног грађевног материјала је кубни метар.

Под произвођачима сматрају се све пилане које продају вагонску робу. Под трговцима навелико сматрају се сви трговци који снабдевају индустрију и друге трговце вагонском робом.

Све горе поменуте фирме дужне су по овој новој класификацији да пријаве стање својих залиха на дан 31 октобра ове године и то најдаље до 18 новембра ове године независно од тога дали су то већ учинили по старој класификацији, која се овим укида. Убудуће оне ће најдаље до сваког петог у месецу пријавити стање својих залиха крајем претходног месеца, непосредно Уреду за контролу цена у Београду. Уједно ће све фирме од 30 новембра пријављивати и у кубним метрима произведене купљене и продате количине у току месеца, и то збирно под горепоменутим разредима.

НОРМЕ ЗА САПУН

На основу члана 7 Уредбе о нормализацији М.с.бр. 660 од 1 јула 1938 године а у сагласности са Министром трговине и индустрије, Министром војске и морнарице, Министром саобраћаја, Министром социјалне политике и народног здравља и Баном Бановине Хрватске. Југословенски национални комитет за нормализацију објављује следеће

Чврсти сапун за прање

Чл. 1

Чврсти сапуни за прање смеју се продавати само у комадима од 100, 250 и 500 грама оригиналне тежине, т.ј. тежине у свежем стању. Ако су комади сапуна удешени за сечење на једнаке делове, онда сваки поједини део мора одговарати тежини од 125 грама или умношку те тежине.

Чл. 2

За исправност тежине и каквоће јемчи онај, чије је име фирме или заштитни знак на сапуњу

утиснут. За глатке сапуне одговоран је такође произвођач. У случајевима када продавац не може доказати порекло сапуна, одговоран је продавац код кога се сапун затекао.

Чл. 3

Чврсти сапуни за прање се деле на чврсти језгро сапун познат под именом нормални сапун и на пуњене сапуне који се пуне са нешкодљивим материјама.

1) Чврсти језгро сапун.

Чврсти језгро (зрнасти) сапун је сапун добиен топлим поступком (кувањем и исољавањем) из чврстих или течних масти (уља) или масних киселина са или без додатака смоле (колофонијума).

Садржај масних киселина у свежем сапуњу мора износити најмање 60%, а они који су кувани уз додатак смоле, може условљени проценат масних киселина имати највише $\frac{1}{4}$ смолних киселина.

Језгро сапун не сме садржати никаквих страних примесака као воденог стакла, соде, скроба и т. сл. а остаци неосапуњених материја не смеју бити већи од 0,50% ако се рачуна на количину масних киселина.

Садржај слободних алкалија, изражен као натријум хидроксид, не сме бити већи од 0,15%.

Приликом преузимања и куповања сапуна за прање треба узети у обзир исушеност и рачунати тежину на бази 60% масних киселина за свежи сапун. Ако је због исушивања анализом нађено на пр. 70% масних киселина а тежина комада је „а“ то ће се прерачунавање на меродавну тежину („х“) са 60% масних киселина вршити на начин:

$$x = \frac{a : 70}{60}$$

За случај да се врши контрола тежине комада код куповине (на складишту или у фабрици), узмеће се за контролу цео сандук (цак и нето тежина) подељена бројем комада даће просечну тежину једног комада сапуна.

Сви чврсти сапуни за прање, који поред фабричког жига (имена) немају ознаку садржаја % масних киселина или уопште немају никакве ознаке, морају испуњавати услове прописане за језгро сапун.

2) Пуњени сапуни

Сапуни који у свежем стању садрже најмање 40% масних киселина (од чега највише $\frac{1}{4}$ смеју бити смолне киселине) смеју се продавати само под ознаком „пуњени сапуни“, односно на тим сапунима има се видно означити онај % масних киселина, који стварно морају имати у свежем стању, за што гарантује произвођач.

Означени проценат на комадима сапуна означаваће садржај масних киселина у %.

Сапуни се смеју пунити само нешкодљивим материјама. Ови сапуни смеју садржати највише 0,15% слободних алкалија (рачунато као натријум хидроксид) и највише 0,5% неосапуњених масних материја. Израда сапуна са садржајем масних киселина испод 40% не дозвољава се.

Сапуни, који се продају у Јужној Србији под именом „Гирит сапун“ могу садржавати до 2% слободних алкалија срачунатих као натријум хидроксид.

Чл. 4

На сапунима произведеним у иностранству мора бити означено име или фирма (скраћени текст фирме), која сапун ставља у промет, а поред тога место дотичне радње.

Чл. 5

Овим нормама нису обухваћени чврсти сапуни намењени искључиво у индустријске сврхе.

Чл. 6

Ове норме ступају у живот када се обнародују у „Службеним новинама“ а за Бановину Хрватску у „Народним новинама“ у Загребу и обавезну снагу добијају 15 дана по обнародовању.

Н. IV бр. 336

20 септембра 1940 године

у Београду

(Службене новине бр. 229—LXXX-A од 5 октобра 1940).

НАРЕЂЕЊЕ

за израду сапуна

На основу чл. 2 ст. 3 Уредбе о контроли залиха робе, а с обзиром на Норме за сапун које је објавио Југословенски национални комитет за нормализацију у „Службеним новинама“ од данас, прописујем следеће

НАРЕЂЕЊЕ

за израду сапуна

I.

С обзиром на несташицу лоја и других масних сировина за израду сапуна, забрањујем до даље наредбе израду чврстог језгро сапуна (нормалног сапуна) по чл. 3 под 1) Норми за сапун, као и израду грубог месарског сапуна.

II.

На место чврстог језгро сапуна прописујем израду пуњеног сапуна по чл. 3 под 2) Норми за

сапун, који у свежем стању садржи највише 50% масних киселина, од чега највише $\frac{1}{4}$ смеју бити смолне киселине.

III.

Сапун по предњој тачци II сме се пунити само нешкодљивим материјама, с тим да сме садржавати највише 0,15% слободних алкалија (рачунато као натријум хидроксид) и највише 0,50% неосапунених масних материја. Сапуни који се продају у Јужној Србији под именом „ђирит“ сапун могу садржавати до 2% слободних алкалија срачунатих као натријум хидроксид.

IV.

Сапун израђен по тачци II ове Наредбе сме се продавати само у комадима од 100, 250 и 500 гр. оригиналне тежине тј. тежине у свежем стању. Ако су комади сапуна удешени за сечење на једнаке делове, онда сваки поједини део мора одговарати тежини од 125 гр или умношку ове тежине. Овај се сапун сме продавати само са видном ознаком % масних киселина одређеног у тачци II ове Наредбе, на сваком комаду.

V.

За исправност тежине и ознаку % масних киселина јемчи онај произвођач, чија је фирма или жиг на сапуну утиснут. У случају када се не може да докаже порекло сапуна, одговоран је продавац код кога се сапун затекао. Приликом контроле тежине комада у продаји може се мерити и цео сандук (врећа) у коме случају нето тежина подељена бројем комада даје просечну тежину једног комада сапуна.

VI.

Све производне радње сапуна у земљи дужне су обуставити израду чврстог језгро сапуна у року од 14 дана по објави ове Наредбе у „Службеним новинама“. Ова обустава производње језгро сапуна утврдиће се записнички у присуству једног претставника надлежне опште управне власти првог степена, на дан обуставе рада. У записник треба унети, према стању у тренутку обуставе производње језгро сапуна, количине овог сапуна који је у изради и готове количине које се налазе у предузећу и на његовом стоваришту као и на путу из предузећа, по врстама и % масноће. Количине и врсте израђених језгро сапуна треба назначити у записнику посебно за продате а посебно за непродате као и преостале масноће за израду сапуна у предузећу или на путу за предузеће. Надлежне опште управне власти првог степена дужне су по молби предузећа упутити једног свог органа који ће у просторијама предузећа проверити тачност записника о обустави израде језгро сапуна и који ће својим потписом оверити записник. Овако оверени записник дужна је фирма сваког предузећа одмах по овери, а најдаље у року од три дана по утврђеном стању упутити непосредно Министарству трговине и индустрије.

VII.

Израду грубог месарског сапуна дужне су све месарске радње у земљи да обуставе одмах по објави ове Наредбе у „Службеним новинама“.

VIII.

Преостале залихе чврстог и језгро сапуна као и месарског сапуна дужне су производне радње распродати у року од 30 дана, а трговине у року

од 60 дана од објаве ове Наредбе у „Службеним новинама“.

IX.

Ко поступи противно овом наређењу казниће се по чл. 5 Уредбе о контроли залиха робе од 5.000—100.000 динара и затвором од 30 дана до 6 месеци. Ако се та лица баве увозом, поред тога ће се брисати из регистра увозника за годину дана. Казну изричу срески судови по пријави Министарства трговине и индустрије. У случају да неко предузеће и после обуставе рада израђује чврсти језгро сапун или се не придржава предње наредбе, поставиће се о трошку дотичног предузећа комесар у циљу контроле рада предузећа.

IV бр.35209/40

30 септембра 1940 године

Београд

Министар трговине и индустрије,
Андрес с, р.

(Ово решење ступа на снагу 2 октобра 1940).

(Службене новине бр. 229 — LXXX-A од 5 октобра 1940).

VII

УРЕДБА

о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у привредној 1940/1941 години

Министарски савет, на основу чл. 1 уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, а на предлог Министра трговине и индустрије, Министра пољопривреде и Бана бановине Хрватске, прописује ову

УРЕДБУ

о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у привредној 1940/41 години

Члан 1

Пшеница рода 1940 и ранијих година може се продавати и куповати само по ценама утврђеним по одредбама ове уредбе.

Као основна цена служиће цена за 100 килограма суве, здраве, решетане пшенице, 76 кг хл тежине, са 2% уродице. Ова цена се утврђује франко шлеп или вагон, за испоруку до 15 августа 1940 године на 250 динара.

За бољи квалитет пшенице од 76 кг хл тежине основна цена се повисује:

за пшеницу	77 кг хл тежине	за динара	2.50
„	„ 78 „ „ „ „ „	5.—	
„	„ 79 „ „ „ „ „	7.50	
„	„ 80 „ „ „ „ „	10.—	
„	„ 81 „ „ „ „ „	12.50	

За слабији квалитет пшенице од 76 кг хл тежине основна цена се смањује:

за пшеницу 75 кг хл тежине за динара	2.50
" " 74 " " " " "	5.—
" " 73 " " " " "	7.50
" " 72 " " " " "	10.—
" " 71 " " " " "	12.50
" " 70 " " " " "	15.—

За пшеницу која садржи више од 2% а највише до 5% уродице (примесе) смањује се основна цена:

код 3% уродице динара	3
" 4% " " "	6
" 5% " " "	9

Сваки започети килограм хл тежине или по стотак уродице (примесе) сматра се као цео.

За испоруке уговорене за време после 15 августа 1940 године повећавају се цене утврђене по претходним ставовима и то:

од 16 до 31 августа за динара . . 3 по мтц;
 од 1 до 15 септембра за даљих дин. 3 по мтц;
 од 16 до 30 септембра за даљих дин. 2 по мтц;
 за сваки даљи календарски месец закључно до 31 марта, месечно по даљих динара 2 по мтц;
 Лица која се баве прометом или прерадом пшенице на велико могу прирачунати горњим ценама доказане оправдане превозне трошкове и додатак на име режиских трошкова, растура и своје зараде највише до 13 динара за 100 кг.

За пшеницу која се испоручује у магацин, а не у вагон или шлеп, може се одбити од напред утврђених цена највише 5 динара за 100 кг на име превозних и утоварних трошкова до шлепа или вагона¹⁾.

¹⁾ Види измену код чл. 3 Уредбе о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом на стр. 102.

Уред за контролу цена одређиваће висину додатка који могу прирачунавати набавним ценама лица која се баве продајом пшенице на мало непосредно потрошачу²⁾.

²⁾ Уред за контролу цена решио је под бр. 5362 од 8 августа 1940 да малопродавци пшенице могу на своје набавне (максимирана цена више зарада гросисте, транспортни трошкови и дажбине) зарачунати 15% бруто зараде са заокружењем на први већи износ који се свршава са 5 или 0. Уколико детаљиста набавља директно од произвођача без посредништва гросисте, онда не сме зарачунати гросистичку зараду у основну цену, али мора да плати дажбине. Код пшенице је гросистичка зарада утврђена са Дин. 13.— од 100 кг. од чега је Дин. 6.25 скупни порез.

Члан 2

Задруге, трговци, комисионари, млинови, пољопривредне индустрије и остали прерађивачи пшенице дужни су водити књиге (забелешка) о купљеним и продатим количинама пшенице. Они су дужни издавати лицима којима продају пшеницу обрачуне из којих се морају видети продате количине и квалитет пшенице, као и плаћене цене. Исто тако дужни су издавати и такве обрачунае произвођачима кад од њих купују пшеницу. Ови обрачуни ослобођени су таксе из Т.бр. 37 Закона о таксама.

Остаје на снази.

Члан 3

Привилеговано извозно друштво вршиће у привредној 1940/41 години откуп свих понуђених количина пшенице по ценама утврђеним по одредбама ове Уредбе.

Види чл. 1 ст. 1 и чл. 2 ст. 1 Уредбе о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом на стр. 100, 101.

Члан 4

Овлашћује се министар финансија да изда државну гаранцију Привилегованом извозном друштву за кредит у износу од динара 800,000.000, којом ће друштво прибавити потребна средства ради извршења наведеног задатка. Ближе услове ове гаранције прописаше министар финансија.

Члан 5

Евентуални губитак Привилегованог извозног друштва из овога посла пада првенствено на терет прихода којима располаже ово друштво, а у другом реду на терет државне благајне.

Члан 6

Сва јавна и приватна складишта дужна су уз уобичајену награду ставити Привилегованом извозном друштву на расположење слободне просторије за смештај пшенице, по условима које ће прописати министар трговине и индустрије у споразуму са баном Бановине Хрватске.

Члан 7

Сви органи првостепених управних власти, државне и самоуправне месне полицијске власти, органи жандармерије као и органи финансијских контрола, трошарински службеници и тржни надзорници дужни су да врше надзор над извршењем прописа ове Уредбе и да против лица која се огреше о њене прописе подносе пријаве надлежним судовима.

Задруге, трговци, комисионари, млинови, пољопривредне индустрије и остали произвођачи

пшенице дужни су да овлашћеним органима власти ставе на увиђај све пословне књиге и документа који се односе на промет пшенице и да им дају сва потребна обавештења о пословању пшеницом. Они су дужни дозволити овим органима приступ у своје пословне просторије и омогућити им преглед својих складишних просторија. Ове органе одредиће министар трговине и индустрије у споразуму са министром финансија и министром унутрашњих послова, на подручју Бановине Хрватске, бан ове бановине.

Органи који врше контролу дужни су чувати као службену тајну све податке за које су дознали у вршењу своје дужности.

Остаје на снази.

Члан 8

Свака општинска управа, односно градско поглаварство, образоваће од чланова општинског одбора, односно градског већа, произвођача и потрошача свога подручја одбор од пет лица. Задатак је ових одбора да сарађују са управним властима на спровођењу прописа ове Уредбе и да примичу неправилности пријављују надлежној власти.

Кривичне одредбе

Члан 9.

Трговци, комисионари и остали посредници и прерађивачи пшенице, као и њихови намештеници и лица којима су поверили вођење послова, који плаћају произвођачима ниже цене од цена утврђених одредбама ове Уредбе и прописима издатих на основу ње, као и произвођачи, прерађивачи и посредници и њихови намештеници и лица ко-

јима су поверили вођење послова, који као продавци траже већу цену од цена утврђених одребама ове Уредбе, казниће се затвором од шест месеци и новчаном казном од 1.000 до 100.000 динара.

Измењен чланом 9 Уредбе о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом.

Члан 10

Ко се огреши о прописе чл. 2 ове Уредбе казниће се затвором до 6 месеци и новчаном казном од 1.000 до 100.000 динара.

Остаје на снази.

Члан 11

Ко се огреши о прописе члана 7 става 2 ове Уредбе, казниће се новчаном казном од 1.000 до 50.000 динара.

Остаје на снази.

Члан 12

Ко противно чл. 6 ове Уредбе не стави на расположење Привилегованом извозном друштву слободне просторије за смештај пшенице казниће се новчаном казном од 1.000 до 50.000 динара.

Остаје на снази.

Члан 13

Сва дела из ове Уредбе су преступи.

Казне за дела предвиђена овом Уредбом изричу срески судови. Новчане казне иду у корист посебног рачуна код Привилегованог извозног друштва, који служи за покриће трошкова откупа пшенице. У случају ненаплативости, новчана казна се има заменити казном затвора рачунајући за

сваких 100 динара новчане казне по један дан затвора. Овај затвор не може бити дужи од три месеца.

Члан 14

Као учиниоци из дела чл. 10—12 одговарају поред власника предузећа, ако је физичко лице, и његови намештеници, а код правног лица, лице које дело учини.

За новчану казну одговара солидарно са осуђеним лицем и власник предузећа.

Прелазне одредбе

Члан 15

Сви закључци о купопродаји пшенице за 1940 и 1941 годину склопљени до ступања на снагу ове Уредбе по нижим ценама од цена утврђених по овој Уредби ништавни су уколико роба није већ испоручена купцу. Купац може одржати уговор на снази ако доплати разлику до утврђене цене.

Члан 16

Овлашћује се Министар трговине и индустрије да у споразуму са Министром пољопривреде и баном Бановине Хрватске пропише ближе одредбе и упутства за извршење ове Уредбе.

Члан 17

Ступањем на снагу ове Уредбе престају важити прописи Уредбе о максимирању цена и принудном откупу пшенице и кукуруза од 22 јуна 1940 године са изменама и допунама од 3 јула 1940 године у колико се односе на пшеницу. За кривична дела предвиђена овом Уредбом, која су извршена до ступања на снагу ове Уредбе гоњење ће се вр-

шити и даље по прописима Уредбе о максимирању цена и принудном откупу пшенице.

Члан 18

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1026

26 јула 1940 године

у Београду

(Службене новине бр. 170-LVI од 27 јула 1940).

УРЕДБА

о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом

На основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет на предлог Министра трговине и индустрије прописује ову

УРЕДБУ

о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом

Могућност принудног откупа пшенице и пшеничног брашна

Члан 1

(¹) У сврху правилног снабдевања становништва и војске, сви вишкови пшенице и пшеничног брашна, без обзира код кога се и по ком основу налазе, могу бити предмет принудног откупа у смислу ове уредбе.

(²) Као вишкови сматрају се све количине пшенице и пшеничног брашна које премашају сопствене потребе домаћинства, рачунајући у ове по

300 килограма пшенице или 240 килограма брашна по члану домаћинства као и количину пшенице потребну за сетву.

Већ су решењем Министра трг. и инд. и Министра соц. политике и нар. здравља бр. 4652 од 13 фебруара 1940 године (види решење на стр. 196) стављени брашно, мекиње и хлеб под прописе Уредбе о контроли цена. Међутим се, ради њихове особите важности, пошло и даље у контроли ових артикала, и донело посебну Уредбу, која их ставља под још строжију контролу.

Уредба не искључује производе земљорадника са сопственог имања! Види и чл. 3 Уредбе.

Члан 2

(¹) Принудни откуп пшенице и пшеничног брашна вршиће органи првостепених општих управних власти и државних односно бановинских месних полицијских власти на захтев и за рачун Привилегованог извозног друштва (Призада). У срезовима у којима Призад не интервенише принудни откуп може се вршити на захтев и за рачун апровизиционих установа којима надлежна општа управна власт другог степена повери снабдевање становништва дотичног среза односно града.

(²) На захтев органа првостепених општих управних власти и државних односно бановинских месних полицијских власти, имаоци пшенице и пшеничног брашна дужни су пријавити, у року који власт одреди, количине тих производа којима располажу и број чланова свога домаћинства, као и површину земљишта које намеравају засејати пшеницом у идућој привредној години. Ови органи имају право да провере тачност пријаве и у ту сврху могу тражити сва потребна обавештења и прегледати све просторије у којима се пшеница и пшенично брашно налазе, као и прегледа-

ти пословне књиге и документа. Они ће утврдити према одредби става 2 претходног члана износ вишкова који се могу принудно откупити. Ови органи дужни су чувати као службену тајну све податке за које су дознали у вршењу своје дужности.

(³) Имаоци су обавезни овако утврђене вишкове продати и испоручити овлашћеним установама, саобразно прописима ове уредбе. Органи власти дужни су на захтев ових лица издати им одлуку о принудном откупу, у којој се морају навести количине нађене пшенице и пшеничног брашна и начин на који су оне установљене. Жалба против ове одлуке не задржава њено извршење. Против одлуке управне власти нема места управно-судском поступку.

(⁴) Органи првостепених општих управних власти и државних односно бановинских месних полицијских власти вршиће принудни откуп пшенице и пшеничног брашна уз сарадњу претставника установа за чији се рачун откуп обавља. Претставници ових установа ће извршити све комерцијалне и техничке радње у вези са преузимањем и исплатом пшенице, односно пшеничног брашна.

Цене пшенице при откупу и у слободном промету

Члан 3

(¹) За откупљене количине пшенице у смислу члана 1 и 2 ове уредбе плаћаће се цене утврђене Уредбом о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у привредној 1940/41 години од 26 јула 1940 године, којима ће се додати, до 31 октобра 1940 године закључно, премија од 50 динара за 100 килограма пшенице, уместо временских доплатака (репора) предвиђених у

члану 1, став 7, поменуте уредбе, који се укидају. Министар трговине и индустрије може у споразуму с Баном бановине Хрватске одредити плаћање премије и после 1 новембра 1940 године у смањеном износу или је укинути.

(²) По утврђеним ценама Уредбом о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у привредној 1940/41 години од 26 јула 1940 године, са доплатом премије одређене у претходном ставу може се у истом времену (до 31 октобра 1940 године) продавати и куповати пшеница и у слободном промету.

(³) Селектирана пшеница за сетву, која је као таква призната од надлежних пољопривредних органа, може се продавати највише за 30% изнад цене пшенице по овој уредби.

Види примедбу код члана 1.

Отпремне дозволе

Члан 4

(¹) У циљу равномерног снабдевања појединих крајева установљавају се отпремне дозволе за превоз пшенице и пшеничног брашна из главног производног подручја у друге крајеве. Без ових дозвола државне и јавне железнице, паробродарска друштва и предузећа за превоз робе не могу узимати пшеницу и пшенично брашно на отпрему. Од овога се изузимају пошिल्ке војних власти и поштанске пошिल्ке. Исто тако не могу без тих дозвола превозити пшеницу и пшенично брашно, у већим количинама од 200 кгр., из тога подручја ни остала лица било за свој или туђ рачун. Отпремне дозволе издаје Привилеговано извозно друштво.

(²) Министар трговине и индустрије и Бан бановине Хрватске одредиће срезове који улазе у главно производно подручје.

Види одлуку о главним производним подручјима на стр. 112.

Једнолична мељава

Члан 5

(¹) У року од 5 дана по ступању на снагу ове уредбе, сви млинови у земљи измеђаваће пшеницу тако да од 100 кгр. пшенице 76 кгр. хл. тежине добију 80 кгр. брашна и то највише 10 кгр. белог брашна и гриза и 70 кгр просејаног хлебног брашна. За измеђавање овог једноличног белог и хлебног брашна има се употребљавати пшеница уредно припремљена за мељаву.

(²) Уколико би хектолитарска тежина пшенице била мања од 76 кгр., за сваки килограм хектолитарске тежине мање извлачиће се по пола килограма хлебног брашна мање. Уколико би хектолитарска тежина пшенице била већа од 76 кгр. извлачиће се за сваки килограм хектолитарске тежине више по 1 килограм хлебног брашна више. Сваки започети килограм хектолитарске тежине рачуна се као цео.

(³) Изузетно од прописа предњих ставова, у ушурној мељави (мељави на ујам) може се измеђавати просто непросејано брашно. Ближе одредбе о ушурној мељави и о износу ушура (ујма) прописаће за свако подручје општа управна власт другог степена.

(⁴) Министар трговине и индустрије може, у споразуму с Баном бановине Хрватске, уредбом изменити начин једноличне мељаве из става 1 и 2 овога члана.

(⁵) У промет се може стављати само брашно које одговара утврђеним узорцима-типovima. Ове узорке-типове белог брашна и хлебног брашна утврђује, за свако подручје, надлежна управна власт другог степена по саслушању стручних организација.

Цене брашна

Члан 6

(¹) Цене белог и хлебног брашна на велико и на мало, као и цене мекиња, утврђују опште управне власти другог степена, за своје подручје, по упутствима Уреда за контролу цена.

(²) Цене брашна утврдиће се тако да цена белог брашна франко млин буде највише за 4 динара, а цене хлебног брашна франко млин највише 0,35 динара по килограму изнад набавне цене пшенице у дотичном крају, не рачунајући вреће и скупни порез. У случају знатног повећања или смањења производних трошкова, Министар трговине и индустрије може, у споразуму с Баном бановине Хрватске, изменити ове распоне цена.

По овом члану утврђује општа управна власт другог степена за своје подручје цене брашна на велико и на мало. Ради се дакле о максимирању цена. Пошто пак Уредба не прописује казну за случај продаје брашна изнад максимираних цена, долази до примене општи пропис чл. 8 ст. 2 Уредбе о контроли цена.

Производња и цене хлеба

Члан 7

(¹) За производњу хлеба намењеног продаји може се употребити само хлебно брашно из члана 5 ове уредбе. Од хлебног брашна израђиваће се једнолични „народни хлеб“, чију ће цену одређи-

вати, према цени хлебног брашна у односном месту, опште управне власти првог степена по упутствима Уреда за контролу цена. Ове власти могу, с обзиром на месне прилике, дозволити производњу и продају хлеба од хлебног брашна мешаног са другим житарицама и плодовима и одређиваће цену таквог хлеба. Исто тако оне могу изузетно дозволити да се производи у одређеној количини бели хлеб за потребе болница и болесника.

(²) Народни хлеб стављаће се у продају тек сутрадан по печењу.

(³) Ноћни рад у пекарницама забрањује се. Опште управне власти првог степена могу, кад то захтевају нарочити интереси исхране становништва, одобрити изузетак од ове одредбе.

(⁴) Министар трговине и индустрије у споразуму са Баном бановине Хрватске може, по указаној потреби, прописати обавезу мешања пшеничног брашна са брашном од осталих житарица за производњу хлеба, као и одредити начин утврђивања цене таквог брашна.

Види примедбу код чл. 6.

Кривичне одредбе

Члан 8

(¹) Ко противно ставу 2 члана 1 ове уредбе не пријави, на захтев власти, све количине пшенице и пшеничног брашна којима располаже, или поднесе власти неистиниту пријаву о томе или о броју чланова свога домаћинства или површини земљишта које намерава засејати пшеницом у идућој привредној години, казниће се затвором до 6 месеци и новчано до 100.000 динара.

(²) Истом казном казниће се и ко од стране власти утврђене вишкове пшенице и пшеничног

брашна, на захтев овлашћених установа овима не прода и не испоручи у исправном стању.

Члан 9

Произвођачи, трговци, комисионари и остали посредници, као и њихови намештенци и лица којима су поверили вођење послова, који траже већу цену за пшеницу од цена утврђених по одредбама Уредбе о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у привредној 1940/41 години од 26 јула 1940 године, увећаних за износ премије одређене чланом 3 ове уредбе или прописима издатим на основу ње, или који за селектирану пшеницу за сетву траже већу цену од цене одређене по ставу 2 члана 3 ове уредбе, казниће се затвором до 6 месеци и новчано до 100.000 динара.

Члан 10

Ко противно ставу 1 члана 4, без отпремне дозволе Привилегованог извозног друштва, прими на превоз пшеницу или пшенично брашно или превози ове производе из главног производног подручја у друге крајеве земље, казниће се затвором до 6 месеци и новчано до 50.000 динара.

Члан 11

(¹) Ко, противно члану 5 ове уредбе, врши мељаву пшенице другојаче него што је предвиђено у томе члану, односно у прописима издатим на основу ове уредбе, или употребљава за мељаву пшеницу која није претходно уредно припремљена, или ставља у промет брашно које не одговара прописаним узорцима-типovima, казниће се затвором до годину дана и новчано до 500.000 динара.

(²) Истом казном казниће се и лица која врше мељаву пшенице на ушур (ујам), као и њихови намештеници и лица којима су поверили вођење послова, ако измеђавају пшеницу тако да од 100 кгр. добијају већу количину белог брашна и гриза од 10 кгр. или се не придржавају прописа о ушурној мељави и износу ушура издатих на основу ове уредбе.

(³) Све количине брашна произведене противно прописима ове уредбе одузеће се у корист Фонда за исхрану сиротиње, који се оснива при Дирекцији за проучавање и организацију пољопривреде у сврху исхране, а за подручје бановине Хрватске образоваће се истоимени фонд. Ближе одредбе о фонду за исхрану сиротиње прописиће правилником Министар пољопривреде, а за подручје бановине Хрватске Бан ове бановине.

Члан 12

Ко противно члану 7 ове уредбе, без дозволе надлежне власти, справља за продају хлеб од пшеничног брашна друге врсте сем хлебног брашна одређеног по члану 5 ове уредбе, казниће се затвором до 6 месеци и новчано до 100.000 динара.

Члан 13

(¹) Ко противно члану 6 ове уредбе продаје хлеб истог дана кад је испечен, казниће се новчано до 25.000 динара.

(²) Истом казном казниће се и пекари, као и лица којима је поверено вођење послова у пекарницама, ако без дозволе надлежне власти обављају ноћни рад у пекарницама.

Члан 14

(¹) Опште управне власти првог степена могу упутити лица која се огреше о прописе члана 9,

11 и 12 ове уредбе на принудни боравак у друго место.

(²) Лица која су већ једном правноснажно осуђена због којег кривичног дела из Уредбе са законском снагом о сузбијању скупове и несавесне спекулације и Уредбе о контроли цена, наведеног у тачки 1 и 2 става 1 члана 1 Уредбе о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад, или којег дела предвиђеног прописима чл. 9, 11 и 12 ове уредбе, могу опште управне власти првог степена упутити, у поновљеном случају, поред принудног боравка и на принудни рад.

(³) У погледу упућивања на принудни боравак, као и на принудни рад вреде у целости прописи Уредбе о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад, уколико нису измењени овом уредбом.

Члан 15

(¹) Сва дела из ове уредбе су преступи.

(²) Казне за дела предвиђена овом уредбом изричу редовни судови најдаље у року од 8 дана по примљеној пријави.

(³) Новчане казне иду у корист посебног рачуна код Привилегованог извозног друштва, који служи за покриће трошкова откупа пшенице. У случају ненаплативости, новчана казна има се заменити затвором, рачунајући на сваких 100 динара новчане казне по један дан затвора. Овај затвор не може бити дужи од 3 месеца.

(⁴) За новчану казну одговара солидарно са осуђеним лицем и власник предузећа.

За разлику од Уредбе о суз. скупове и нес. спекулације може се изрећи условна казна, јер закон не предвиђа противно. Исто тако се може казна затвора по општем пропису § 71 тач. 5 к. з. заменити новчаном казном.

Остале одредбе

Члан 16

У предузећима и радњама који се не придржавају прописа ове уредбе, Министар трговине и индустрије, односно на подручју бановине Хрватске Бан, може поставити свога комесара на трошак предузећа са задатком да се стара о правилности рада предузећа, односно радње. Наређења која он буде издавао у вршењу свога задатка обавезна су за управу и особље предузећа, односно радње.

Члан 17

Све послове Привилегованог извозног друштва око принудног откупа пшенице и брашна предвиђене овом уредбом вршиће, на подручју бановине Хрватске, повлашћено господарско друштво бановине Хрватске (Погод) као комисионар Привилегованог извозног друштва.

Члан 18

Ближе одредбе ради извршења ове уредбе прописаће Министар трговине и индустрије у споразуму са Баном бановине Хрватске.

Прелазне одредбе

Члан 19

Одредбе члана 4 ове уредбе не важе за оне количине пшенице које су предате на отпрему до дана ступања на снагу ове уредбе или се затекну тога дана у превозу. Отпремник је дужан и о овим отпремљеним количинама извести телеграфски Привилеговано извозно друштво у Београду, односно Повлашћено господарско друштво бановине Хрватске у Загребу.

Члан 20

(¹) Лица која се баве производњом хлеба за продају, трговци и други посредници брашна, као и произвођачи и прерађивачи пшенице, дужни су пријавити у року од 3 дана по ступању на снагу ове уредбе преостепеним општим управним властима све залихе пшеничног брашна којима располажу.

(²) Опште управне власти првог степена одредиће, с обзиром на величину месних залиха, до кога дана ће се моћи, изузетно од прописа члана 7, став 1, ове уредбе производити и продавати хлеб који није произведен у смислу прописа ове уредбе, као и до кога ће се дана моћи продавати пријављене залихе брашна изузетно од прописа члана 5, став 5. ове уредбе.

Завршна одредба

Члан 21

(¹) Ова уредба добија обавезну снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“, изузев одредбу њеног члана 7, став 1, о производњи хлеба за продају, која добија обавезну снагу 14 дана по обнародовању уредбе.

(²) Прописи Уредбе о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у привредној 1940/41 год., остају на снази, у колико нису измењени овом уредбом.

М. С. бр. 1138

24 августа 1940 године
у Београду

(Службене новине бр. 195-LXV од 26 августа 1940).

ГЛАВНА ПРОИЗВОДНА ПОДРУЧЈА У СМISЛУ ЧЛ. 4 УРЕДБЕ О МЕРАМА У СВРХУ СНАБДЕ- ВАЊА СТАНОВНИШТВА И ВОЈСКЕ ХЛЕБОМ

Отпрема пшенице и пшеничног брашна из глав-
ног производног подручја

На основу чл. 4 Уредбе о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом од 25 августа 1940 године, Министар трговине и индустрије одредио је као главно производно подручје пшенице следеће срезове:

1) **Срезови Дунавске бановине:** алибунарски, апатински, бачко-паланачки, батински, бачко-тополски, дарђански, бело-црквански, грочански, иришки, Јаша Томић, ковачићки, ковински, кулски, ново-бечејски, ново-кањишки, новосадски, ојачки, панчевачки, петровградски, подунавски, рамски, румски, сенђански, сомборски, старобечејски, старопазовски, сремско-карловачки, сремско-митровачки, суботички, тителски, велико-кикиндски, вршачки, земунски, жабаљски.

2) **Срезови Дринске бановине:** бијељински, мачвански, поцерски, посавски, посавотамнавски.

Пшеница и пшенично брашно не могу се отпремати из горе обележеног подручја у остале крајеве државе без отпремне дозволе, коју издаје Привилеговано извозно друштво у Београду.

Пошиљке упућене војним властима и поштанске пошиљке изузимају се од ове наредбе.

Број 1599. — Из кабинета Министарства трговине и индустрије, 25 августа 1940 године.

(Службене новине од 27 августа 1940 бр. 196).

РАСПИС „ПРИЗАДА“ О ОДРЕЂИВАЊУ ЦЕНА ПШЕНИЦИ

од 4 септембра 1940

1. Суфицитарни срезови:

Уредбом о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у 1940/41 год., од 24-VII-1940, одређена је основна цена за произвођача од Дин. 250.— за 100 кгр. пшенице од 76 кг. хектолитарске тежине са 2% уродице, франко шлеп или вагон.

Уредбом о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом, од 24-VIII-1940, откупна цена од 250.— динара повишена је премијом од Дин. 50.— која је заменила репоре, на Дин. 300.— за време до 31-X-1940.

На основу члана 4 ове Уредбе, решењем Министра трговине и индустрије и Бана бановине Хрватске, одређено је следеће производно подручје као суфицитарно:

1) **срезови:** алибунарски, апатински, бачко-паланачки, батински, бачко-тополски, дарђански, бело-црквански, грочански, иришки, Јаша Томић, ковачићки, ковински, кулски, ново-бечејски, ново-кањишки, новосадски, ојачки, панчевачки, петровградски, подунавски, рамски, румски, сенђански, сомборски, старо-бечејски, старо-пазовски, сремско-карловачки, сремско-митровачки, суботички, тителски, велико-кикиндски, вршачки, земунски, жабаљски, бијељински, мачвански, поцерски, посавски, посавотамнавски;

2) **срезови:** шидски, жупански, вуковарски, винковачки, осигачки, валповски, ђаковачки, вировитички и доњо-михољачки.

На целом овом подручју важи максимирана цена од Дин. 300.— коју добија произвођач за пшеницу од 76 кг са 2% уродице, с познатим разликама од Дин. 2.50 за сваки килограм хектолитарске тежине више или мање и од Дин. 3.— за сваки проценат уродице више.

Лица која се на том подручју баве прометом пшенице на велико имају право да робу продају са додатком од највише Дин. 13.— за 100 кг. на име режијских трошкова, растура и зараде.

II. Дефицитарни срезови

Лица која се на том подручју баве прометом пшенице могу, за робу купљену у суфицитарним срезовима, додати максимираној цени коштања и доказане оправдане возне трошкове као и додаток за продају на мало, који одређује Уред за контролу цена.

Произвођачи пшенице изван суфицитарних срезова могу продавати пшеницу потрошачима по истој цени као трговци, задруге и апровизационе установе у њиховим местима, која увозе робу из суфицитарних срезова, а млиновима, трговцима и задругама најмање Дин. 13.— јефтиније.

Кад на дефицитарним тржиштима нема понуде пшенице увезене са суфицитарног продукционог подручја, локални произвођачи имају право највише на цену коју претставља максимирана основна цена од Дин. 300.— повећана за трошкове подвоза који би настали да је роба доведена са суфицитарног подручја, а ради контроле цена у тим случајевима нека се узима паритет Нови Сад, тј. возарина која би настала да је роба доведена из Новог Сада.

УПУТСТВО

о производњи и продаји хлеба и пецива

Под II Бр. 34497 од 28 септембра 1940 године Министарство трговине и индустрије упутило је банским управама и Управи града Београда упутство следеће садржине:

Ситно пециво

Ситно пециво из белог или хлебног брашна није забрањено. Као ситно пециво сматраће се: 1) кифле, 2) земичке, па и водене, 3) перци, 4) слане штангле: укратко сви пекарски производи чија јединична тежина по комаду не прелази 70 грама.

Бурек, млечни хлеб, колачи, погачице, паштете и слично такође нису забрањене.

Бели хлеб

Бели хлеб моћи ће пећи једино радње које испоручују на основу закључених уговора хлеб болницама, клиникама или санаторијумима или само од чистог белог брашна или у мешавини према поруџбини, али искључиво за потребе болесника. Такве пекаре морају издејствовати дозволу првостепених општих управних власти у смислу чл. 7 ст. 1 Уредбе о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом. У дозволи одредиће се и количина белог хлеба коју ће пекар дневно моћи да изради.

Дијететски хлеб грахам не подлежи забрани.

Ражени хлеб, грахам хлеб и евентуални други специјални хлебови имају се обележити посебном ознаком, која ће садржавати врсту специјалног хлеба и име предузећа.

Продаја и достава

Продаја свежег пецива пре 6 часова је забрањена.

Пекаре смеју отпочети доставу хлеба и пецива до продавница, до препродавца, до болница, санаторија и других установа у 5 часова. Од 6 часова даље достављање је неограничено.

Рад у пекарама

У свима пекарама забрањује се израда хлеба у времену од 19 часова до 3 часа. Припремни радови могу се отпочети најраније од 24 часа. У погледу броја помоћног особља примењиваће се сходно одредбама чл. 2 Наредбе Управника града Београда о ограничењу ноћног рада помоћног особља у хлебарско-пекарским предузећима од 1 септембра 1936 године I Број 19100.

Суботом и на дан пред празнике када су радње затворене може се радити изузетно 4 часа више било да се ујутро раније отпочне или да се рад увече доцније заврши. Уколико се у овим данима ради преко времена са истом сменом радника, радници имају право на прековремени рад по Закону о заштити радника.

Ово радно време важиће како за производњу народног хлеба, тако и за производњу белог хлеба и ситног пецива.

Помоћно особље

У пекарама у којима се рад обавља у две смене помоћно особље прве смене не може се употребити у раду у било ком својству у другој смени и обрнуто. Двојно запослење ма у ком облику забрањује се, на пример употреба помоћника у радионицама са настављањем рада за разнашање

пецива или продајом у радионици. Исто важи и за ученике.

Пекаре су дужне на видном месту у радионици извесити списак помоћног особља с тачном ознаком њиховог радног времена.

Хлеб — тежина

Хлеб се продаје на килограм и цена мора бити одређена за јединице килограма.

Контрола

За контролу су надлежни у првом реду органи јавне безбедности. Контрола се мора нарочито спровести у погледу почетка и свршетка рада у пекарама. Органи јавне безбедности могу позивати на сарадњу и поједине пекарске мајсторе преко секције пекара Удружења занатлија. Ови мајстори су дужни да се у свако доба дана и ноћи одазову позиву за обављање контроле. На позив и пријаву ма ког пекарског мајстора надзорна власт је дужна изаслати свога органа одмах на лице места да заједно са дотичним пекарским мајстором или његовим опуномоћником утврди стварно стање и да затим предузме прописне законске мере ради кажњавања кривца.

Условна продаја

Условна продаја хлебног брашна са белим брашном забрањена је. Ако један млин или његов заступник неће да прода хлебно брашно а да пекар не прими једну осмину белог брашна потпада под санкције Уредбе о сузбијању скупине и несавесне спекулације. Млинови су према томе обавезни продавати само хлебно брашно, без одговарајуће количине белог брашна.

УРЕДБА

о пријављивању залиха житарица

Члан 1

Лица која се баве трговином житарица, као и трговачки млинови (млинови који купују жито) дужни су установити и уредно водити књигу за житарице.

У ову књигу уносиће се све залихе пшенице, кукуруза, ражи, јечма и овса, као и пшеничног брашна, које се код дотичних лица и млинова затекну на дан објављивања ове Уредбе, као и све промене које наступе у тим залихама после тога датума. Поред тога, у овим књигама забележиће се и сви закључци о куповини и продаји дотичних житарица са роковима, местима и ценама уговорених испорука.

Трговци чије залихе односно чији укупни месечни закључци не прелазе износ од 2.000 кг. житарица или брашна ослобађају се од обавезе вођења књиге за житарице.

Члан 2

Лица и фирме која су по предњем члану обавезна на вођење књиге за житарице, дужна су да почетком свакога месеца, а најдаље до 10 у месецу, поднесу надлежној општој управној власти првог степена пријаву о стању залиха последњег дана минулог месеца и о закљученим количинама током минулог месеца.

На основу ових пријава, општа управна власт саставиће стање залиха и закључених количина за цело своје подручје и извештај о томе стању доставити непосредно Министарству трговине и индустрије (Одељење за унутрашњу трговину) најдаље до 15 у месецу.

Члан 3

Вођење књиге за житарице и достављање пријаве подлежи надзору опште управне власти првог степена. Овај надзор вршиће управна власт преко свога среског пољопривредног референта а у градовима са правом опште управне власти преко референта за трговину или нарочитог референта градског поглаварства.

Лица и млинови обавезни за вођење књиге за житарице дужни су да легитимисаним органима власти допусте приступ у све своје пословне просторије и ставе им на увиђај све пословне књиге и преписку, као и да им пружи сва потребна обавештења у вези са пословањем са житарицама.

Органи власти дужни су при прегледу поступати у границама прописа ове Уредбе и податке за које су увиђајем дознали чувати као службену тајну.

Члан 4

Лица и млинови из чл. 1 ове Уредбе, који не буду поступали по прописима ове Уредбе, односно који не буду давали тачна обавештења или не буду дозволили приступ овлашћеним органима у пословне просторије и увид у пословне књиге, казниће се новчаном казном до 50.000 динара и затвором до 30 дана.

Ове казне изриче општа управна власт првог степена. Приход од новчаних казна иде у корист бановинског фонда за стручну наставу по § 406 Закона о радњама.

Члан 5

Све јавне саобраћајне установе, (железнице, парободарска и аутобуска предузећа) дужна су водити тачне податке о промету житарица (утовар,

истовар, претовар) и ове у месечним прегледима достављати Министарству саобраћаја (за статистику).

Члан 6

Ближе одредбе о извршењу ове Уредбе прописује Министар трговине и индустрије.

Члан 7

Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

М.с.бр. 1557

29 новембра 1939

Београд.

(Служб. новине бр. 275 — ХСВ од 30 новембра 1940).

ПРАВИЛНИК

о извршењу Уредбе о пријављивању житарица

На основу чл. 6 Уредбе о пријављивању залиха житарица М.с.бр. 1557 од 29 новембра 1939 године прописујем

ПРАВИЛНИК

о извршењу Уредбе о пријављивању житарица од 29 новембра 1939 године М.с.бр. 1557/39

Члан 1

(¹) Књигу за житарице прописану чл. 1 Уредбе дужне су установити и уредно водити, у колико њихов промет у појединим месецима прелази 2.000 кгр.:

1) трговачке радње које се у ма ком било виду баве трговином житарица (пшенице, ражи, јечма, овса, кукуруза) и пшеничног брашна;

2) мењачнице пшеничног брашна;

2) трговачки млинови;

4) ушурни млинови;

5) задруге које се баве продајом или набавком житарица или пшеничног брашна за своје чланове.

(²) Дужности из предњег става не подлежи промет који не прелази 2.000 кгр. месечно, нити прерада брашна (у хлеб, пециво, кекс и тестенине), продаја властитих производа од стране земљорадника и рад крупара кукуруза за рачун трећих лица којима враћају прекупу.

(³) Обвези из ст. 1 подлежи главна радња, као и свака њена филијала, испостава и откупна станица.

(⁴) Јавна и приватна складишта, која чувају робу трећих лица, нису дужна водити књигу за житарице, али су дужна пријавити залихе житарица и пшеничног брашна као и све количине које ће примити на чување.

Члан 2

(¹) Књига за житарице водиће се тако, да држава све податке о целокупном промету житарица и пшеничног брашна. У књигу ће се уносити свакодневно улаз и излаз робе према дневном промету, као и свака терминска куповина и продаја, засебно према односним закључцима, са ознаком купца односно продавца, цене, места и рока извршења, као и свако извршење терминских закључака о куповини и продаји. Стање залиха исказаних у књизи за житарице мора се увек слагати са ефективним залихама дотичног лица. Закључци о куповини и продаји са роковима унети у књигу морају вазда потпуно одговарати стварном ангажману дотичног лица. У књигу за житарице могу се, поред предњих података унети и други које

поједина лица сматрају потребним за своје пословање.

(²) У књигу за житарице морају се унети и оне количине житарица што их лице, дужно на пријаву, произведе и употреби било за исхрану и товање стоке, било за продају. Количине које се од трећих лица примају на чување ради каснијег откупа уносиће се такођер у књигу за житарице, али морају бити у месечним стањима (чл. 3 ст. 3) засебно исказане.

(³) Књига за житарице може по потреби бити подељена у више књига према врсти житарица односно брашна и према купопродајним трансакцијама. Књига мора бити повезана и оверена.

(⁴) Од дужности вођења књига за житарице изузимају се лица која у склопу свог књиговодственог система воде књиге и евиденције са свима подацима предвиђеним у ставу 1 овог члана. Ове посебне књиге и евиденције морају бити оверене.

Члан 3

(¹) Књига за житарице закључује се последњег дана сваког месеца. Према овом стању саставиће се месечна пријава у којој ће се исказати количина житарица (брашна) на залихи и њена просечна цена, на крају извештајног месеца, количина купљених а још непреузетих житарица (брашна) и количина продатих а још неиспоручених житарица (брашна) по закључцима у току месеца са односним ценама као и количина житарица (брашна) примљених на чување од других лица.

(²) Месечне пријаве о залихама подносе се до 10 наредног месеца управној власти првог степена, на чијем се подручју налази извештац. Пријава се подноси по обрасцу који је овом Правилнику приложен.

(³) Пријаве јавних складишта се подносе истим властима према стању магазинске књиге коју воде у смислу упутства Министарства трговине и индустрије III бр. 4022 од 2 фебруара 1935 год., а пријаве приватних складишта према стању њиховог складишника. У пријаве ће се унети стање крајем извештајног месеца.

Члан 4

(¹) Пријаве се подносе власти опште управе првог степена на чијем се подручју налази лице које је обавезно на пријаву, у градовима који врше послове опште управе првог степена градском поглаварству, референту за трговину, обрт (занатство) и индустрију, у граду Београду Одељењу за радње Управе града Београда, у Земуну, одељку Градског поглаварства општине београдске, у Нишу, Скопљу, Битољу и Цетињу Управи полиције.

(²) Власти којима је поднета пријава састављају за своје подручје прегледно стање залиха и закључака куповине и продаје са примљеним и испорученим количинама и просечним ценама за дотични месец и о томе извештавају до 15 сваког месеца Министарство трговине и индустрије, Одељење за унутрашњу трговину. Прегледно стање саставља се по истом обрасцу који је наведен у чл. 3 овог Правилника.

(³) Управне власти су дужне да о пријављеним количинама житарица обавештавају и градска поглаварства, уколико буду то тражила. О начину овог обавештења споразумевање се управне власти непосредно са заинтересованим градским поглаварствима. Оне могу у ту сврху пријаве и извештаје тражити у по два примерака.

Члан 5

(¹) Власти опште управе, наведене у ст. 1 чл. 4 овог Правилника, дужне су да врше надзор над тачним извршењем овог Правилника. Оне су дужне да воде контролу да ли се књига за житарице води и месечни извештаји о стању залиха подносе у смислу наређења овог Правилника. У ту сврху оне могу наредити преглед радња и установа које су на пријаву залиха обавезне (чл. 1). Трошкове прегледа сноси из својих средстава управна власт која је преглед наредила. У вршењу овог надзора надзорним властима припадају права и дужности, предвиђена у чл. 3 Уредбе о пријави житарица.

(²) Сви послови који по овом Правилнику спадају у надлежност управних власти, потпадају у банској управи под надзор одељења за трговину, обрт (занатство) и индустрију.

Члан 6

Уколико лица која су обавезна за вођење књига за житарице ову књигу нису установила до дана ступања овог Правилника на снагу, дужна су да ту књигу уведу најдаље у року од 14 дана од дана ступања овог Правилника на снагу. У књизи ће се као почетна ставка утврдити стање залиха на дан обнародовања овог Правилника, а затим унети по текућем реду сви подаци означени у чл. 2

Члан 7

Овај Правилник ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Министар трговине и индустрије,
Андрес с. р.

II бр. 19135/40

8 маја 1940 године

Београд

(Службене новине бр. 109-XXXIX од 14. маја 1940).

УРЕДБА

о центри за огрев

На основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових од 16 септембра 1939 године, Министарски савет, на предлог Министра трговине и индустрије, прописује следећу

УРЕДБУ

о Центри за огрев

Члан 1

(¹) У сврху снабдевања становништва и војне силе огревним материјалом оснива се при Министарству трговине и индустрије „Централа за огрев“.

(²) Централа за огрев послује по прописима ове Уредбе. Она у свом раду не подлежи одредбама Закона о државном рачуноводству и Закона о Главној контроли.

(³) Централом за огрев управља пословни одбор од шест чланова, од којих по двојицу одређује Министар трговине и индустрије и Министар шума и рудника, и по једног Министар војске и морнарице и Министар саобраћаја. Сваки члан има свог заменика, који се одређује на исти начин. Решење о образовању пословног одбора доноси Министар трговине и индустрије.

(⁴) Потребно особље ставиће на расположење Центри за огрев Уред за контролу цена из реда својих службеника, а по потреби може се одлуком

пословног одбора Централe ангажовати и хоно-
рарно особље.

(⁶) Надзор над пословањем Централe врши
Министар трговине и индустрије преко свога ко-
месара. Министар финансија има право да одреди
код Централe свога делегата ради прегледа њеног
рачунског пословања.

Члан 2

(¹) Задатак је Централe за огрев: да испитује
потребе становништва у огревном материјалу, да
утврђује расположиве количине огревног матери-
јала и да, по потреби, врши расподелу ових на по-
трошачке рејоне и места која се не могу снабде-
вати из своје околине. У ту сврху Централa за
огрев може куповати и продавати огревно дрво,
лигнит и угаљ.

(²) Ради извршења свога задатка Централa за
огрев може приступити и принудном откупу ра-
сположивих количина огревног дрвета по макси-
мираним ценама, утврђеним на основу Уредбе о
контроли цена. Као расположиве количине у сми-
слу ове Уредбе сматрају се све количине огревног
дрвета које премашују потребе за грејање соп-
ствених станбених и радних просторија у току од
девет месеци.

(³) Централa за огрев одржаваће сталну везу
са установама за снабдевање оних места, која се
не могу снабдевати огревним материјалом из своје
околине, и стараће се о подмирењу њихових по-
треба.

(⁴) У сврху подмирења потреба у огревном ма-
теријалу, Централ за огрев сарађиваће како са за-
интересованим државним предузећима, тако и са
заинтересованим трговачким и индустријским ор-
ганизацијама.

Члан 3

(¹) На захтев Централe за огрев опште управ-
не власти првог степена могу у појединим мести-
ма наредити пријављивање залиха огревног др-
вета. Сва лица која располажу са више од 50 пр.
метара огревног дрвета дужна су у томе случају
пријавити своје залихе. Непријављене залихе оду-
зеће се без накнаде у корист Централe за огрев.

(²) У случају поремећаја на тржишту огревног
дрвета, Министар трговине и индустрије може, на
захтев Централe за огрев, прописати контролу
превоза огревног дрвета из појединих места и сре-
зова. У овом случају државне железнице, паро-
бродска друштва и предузећа за превоз робе моћи
ће примити огревно дрво на отпрему само ако је
оно снабдевано отпремном дозволом коју издаје
Централa за огрев.

(³) У местима где би се појавила осетнија
оскудица у огревном дрвету, општински уреди за
снабдевање, а где ових нема градска поглаварства
односно општинске управе могу, на захтев Цен-
тралe за огрев, прописивати рационарање продаје
огревног дрвета или везивање куповине дрвета са
куповином одговарајуће количине лигнита.

Члан 4

(¹) Централa за огрев има право приликом
продаје огревног дрвета да наплаћује провизију
до 2%. Исто тако Централe припада и евентуална
разлика између набавне и продајне цене, кад на-
бавља дрва под нарочито повољним условима.

(²) Средства из предњег става служиће за по-
криће материјалних и личних расхода Централe,
као и за потпоре у сврху појефтинијавања огревног
материјала који се продаје преко општинских
установа за снабдевање.

(³) Средства Централe држаће се на чековном рачуну Поштанске штедионице. Одлуке о употреби ових средстава доноси пословни одбор Централe.

Члан 5

Ближе одредбе о пословању Централe за огрев и надзору над њеним рачунским пословањем прописаће Министар трговине и индустрије.

Члан 6

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.*)

М. с. бр. 1347

9. октобра 1940 године

у Београду

(Службене новине бр. 234-LXXXI од 11. октобра 1940).

*) Остале прописе у вези с Централом за огрев види на стр. 230 и даље.

IX

УРЕДБА

о уљарицама и јестивом уљу

Министарски савет, на основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, а на предлог Министра трговине и индустрије и Министра пољопривреде, прописује ову

УРЕДБУ

о уљарицама и јестивом уљу

Члан 1

Привилеговано а. д. за извоз земаљских производа Краљевине Југославије има искључиво право као и дужност откупа уљарица жетве 1940 године. Под уљарицама, у смислу ове уредбе, подразумевају се уљане репице, сунцокретово семе, маково семе, бундевске коштице, сезамово семе, памучно семе, ланено семе и рицинусово семе.

Члан 2

Откуп уљарица од произвођача врши Привилеговано извозно друштво непосредно или посредно. Прерађивачи уљарица и трговци могу вршити откуп само по налогу и за рачун Привилегованог извозног друштва.

На подручју Бановине Хрватске откуп ће вршити за рачун Привилегованог извозног друштва установа коју одреди Бан Бановине Хрватске.

Члан 3

Откупне цене за поједине уљарице одређује најкасније до 15 августа сваке године за следећу годину Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде, Министром финансија и Баном Бановине Хрватске, а по претходном саслушању Пословног одбора Привилегованог извозног друштва. Одређене откупне цене важе за уљарице које одговарају узанцама, које ће одредити домаће берзе у споразуму са Привилегованим извозним друштвом, претставницима индустрије уља и претставницима произвођача уљарица. Ове се откупне цене имају исплаћивати произвођачима без икаквог одбијања.

Одређене откупне цене не могу бити снижене у току привредне године за коју су одређени. Оне не могу бити повишене ако нарочити разлози, настали у времену до жетве, то изискују.

Члан 4

Домаће уљарице уступаће Привилеговано извозно друштво приређивачима по цени коштања повећаној са 5% доприносом за Уљарско-семенски фонд. Привилеговано извозно друштво утврдиће цене тако да сви приређивачи добијају уљарице по истој цени франко вагон или шлеп њихове истоварне станице.

Члан 5

Извоз и увоз уљарица искључиво је право Привилегованог извозног друштва, које оно може вршити непосредно или посредно.

Увезене плодове и семе уступиће Привилеговано извозно друштво приређивачима по ценама које не могу бити ниже од откупних цена одређених за истоимене домаће производе, повећаних

са 5% на име доприноса за Уљарско-семенски фонд. Привилеговано извозно друштво утврдиће цене тако да сви приређивачи добијају уљарице по истој цени франко вагон или шлеп њихове истоварне станице. Разлика у цени при увозу и извозу иде у корист, односно на терет уљарско-семенског фонда.

Члан 6

Постепено додељивање уљарица вршиће Привилеговано извозно друштво по распореду који ће утврдити имајући у виду капацитет појединих приређивача, њихове пријаве и потребе потрошње. Отступање од овог распореда дозвољено је само у случају кад то захтевају општи интереси, а одлуку по томе доноси Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде и Баном Бановине Хрватске.

За Бановину Хрватску одредиће Министар трговине и индустрије у споразуму са Баном Бановине Хрватске глобални контингент.

Члан 7

Овлашћује се Министар финансија да изда државну гаранцију до износа од 50 милиона динара за кредит којим ће Привилеговано извозно друштво прибавити потребна сретства ради извршења повереног му задатка.

Заинтересовани приређивачи уљарица дужни су предујмити Привилегованом извозном друштву потребна сретства за откуп уљарица највише у висини вредности додељене им квоте уљарица по распореду Привилегованог Извозног друштва.

Члан

Министар трговине и индустрије, а за подручје Бановине Хрватске Бан ове Бановине, прописује правилник о условима по којима радионице уља могу прерађивати уљано семе на ушур.

Члан 9

Прерађивачи уљарица дужни су продавати јестиво уље по ценама које је утврдио Министар трговине и индустрије у споразуму са Баном Бановине Хрватске, а по саслушању Привилегованог извозног друштва и Уредбе за контролу цена. Ове цене биће исте за све упутне станице.

Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде и Баном Бановине Хрватске утврдио је исто тако план расподеле јестивог уља у земљи, добијеног од уљарица из члана 1 ове Уредбе. Прерађивачи су дужни да се строго придржавају овога плана приликом продаје уља. Изузетке од тога плана може, по указаној потреби, одобрити Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде и Баном Бановине Хрватске.

Члан 10

Прерађивачи уља дужни су ставити овлашћеним органима власти, на њихов захтев, на увиђај све пословне књиге и документа који се односе на пословање уљарицама и дати им сва потребна овлашћења у вези с тим пословањем. Они су дужни дозволити овим органима приступ у своје просторије пословне и омогућити им преглед фабричких постројења, складишта и зграда. Ове органе одредиће Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром финансија и Министром

унутрашњих послова, а на подручју Бановине Хрватске Бан ове Бановине.

Органи који врше контролу дужни су чувати као службену тајну све податке за које су дознали у вршењу своје дужности.

Државна, бановинска и самоуправна надлежства, као и саобраћајна предузећа и јавна складишта дужна су давати Привилегованом извозном друштву све податке који су потребни ради контроле преузетих количина уљарица од стране појединих прерађивача.

Члан 11

Све радње и писмена Привилегованог извозног друштва, подразумевајући и уговоре са произвођачима о засејавању уљарица, у вези са извршењем ове Уредбе, ослобађају се свих државних дажбина и такса.

Члан 12

Сви произвођачи уљарица који закључују уговоре са Привилегованим извозним друштвом образују заједницу произвођача уљарица.

Сви прерађивачи уљарица који закључују са Привилегованим извозним друштвом уговоре о преузимању уљарица образују заједницу прерађивача уљарица.

Ближе одредбе о задацима, организацији и раду заједнице произвођача као и заједнице прерађивача уљарице прописује правилником Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде, а на подручју Бановине Хрватске Бан ове Бановине.

Члан 13

Јестиво уље које се производи од семена разних уљарица не сме се у промету означити ознаком „маслиново уље“ нити с овим уљем сме мешати.

Члан 14

Прерађивачи уљарица дужни су у року од осам дана по ступању на снагу ове уредбе пријавити Привилегованом и извозном друштву све своје залихе уљарица и уља, као и површине уљарица уговорене са произвођачима за 1940 годину.

Члан 15

Прерађиваче који не поступају по ставу 1 и 2 чл. 9 и чл. 13 ове уредбе може, на предлог Привилегованог извозног друштва, Министар трговине и индустрије, односно Бан Бановине Хрватске, потпуно или делимично искључити из расподеле предвиђене у чл. 6 ове Уредбе.

Члан 16

Прерађивачи који су уговором са произвођачима обезбедили потребне количине сунцокрето-вог семена у години 1940, дужни су откупити количине овог семена произведене на уговореним површинама. Од откупљених количина задржаће за себе оне количине које им по распореду Привилегованог извозног друштва припадају, а преостале количине ставиће на расположење Привилегованом извозном друштву уз цену коштања. Ефективне трошкове уговарања за количине које буду предали Привилегованом извозном друштву накнадиће им Друштво. Ако се споразум не постигне, донеће одлуку о накнади Министар трговине и индустрије, односно Бан Бановине Хрватске, по саслушању обеју страна.

Кривичне одредбе

Прерађивачи уљарица и трговци који, без претходног одобрења Привилегованог извозног друштва, откупљују уљарице, као и прерађивачи који противно одредбама правилника, издатог у смислу члана 8 ове Уредбе, прерађују уљано семе на ушур, казниће се новчаном казном у износу од 25—50% вредности купљеног, односно прерађеног уљаног семена.

Члан 18

Прерађивачи који не пријаве у смислу члана 14 ове Уредбе Привилегованом извозном друштву своје залихе уљарица и уља као и површине уљарица уговорене са произвођачима за 1940 годину, или поднесу неистиниту пријаву, казниће се затвором до 6 месеци и новчано до 50.000 динара.

Члан 19

Прерађивачи који не ставе у смислу члана 16 ове Уредбе Привилегованом извозном друштву на расположење све откупљене количине сунцокрета са уговорених површина са произвођачима за 1940 годину, које им по распореду Привилегованог извозног друштва не припадају, казниће се новчаном казном у износу од 25—50% вредности робе коју нису предали Привилегованом извозном друштву.

Члан 20

Сва дела из ове Уредбе су преступи.

Казна за дела предвиђена овом Уредбом изрицаће редовни судови. Новчане казне иду у корист Уљарско-семенског фонда.

У случају ненаплативости, новчана казна има се заменити затвором, рачунајући на сваких сто динара новчане казне по један дан затвора. Овај затвор не може бити дужи од три месеца.

Члан 21

Као учиниоци дела из ове Уредбе одговарају поред власника предузећа, ако је физичко лице, и његови намештеници, а код правног лица, одговара лице коме је поверено вођење послова као и лице које је дело учинило.

За новчану казну одговара солидарно са осуђеним лицем власник предузећа.

Члан 22

У случају извршења дела из ове Уредбе којима се нарочито оштећује општи интерес, као и у случају поврата, Министар трговине и индустрије, односно на подручју Бановине Хрватске Бан ове Бановине, може поставити повереника у предузећу. Ближе одредбе о постављању повереника у његовим дужностима прописује правилником Министар трговине и индустрије у споразуму са Баном Бановине Хрватске.

Прелазна наређења**Члан 23**

Ступањем на снагу ове Уредбе престају важити сви прописи Уредбе о снабдевању индустрије семенског уља уљаним семеном од 10 јуна 1936 године, као и прописа члана 4 Уредбе о производњи ричиновског семена од 24 априла 1940 године, уколико су у противности са одредбама ове Уредбе.

Члан 24

Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1099

Решено: 16 августа 1940 године
у Београду

(Службене новине од 17. августа 1940 бр. 188-LXII).

X**УРЕДБА****о откупу домаће овчије вуне**

На основу § 113, став 1 и 2, Финансијског закона за 1939/40 годину у вези са § 1 Уредбе о буџетским дванаестинама за месеце: април, мај, јуни и јули 1940 године и накнадним и ванредним кредитима уз буџетске дванаестине, Министарски савет, на споразуман предлог Министра пољопривреде, Министра трговине и индустрије, Министра финансија и Министра војске и морнарице, прописује ову

УРЕДБУ**о откупу домаће овчије вуне****Члан 1**

Куповина вуне од произвођача и њихових организација слободна је у границама одредаба ове уредбе. Она се не може вршити по ценама нижим од цена одређених по овој уредби.

Цене домаће вуне за поједине квалитете и типове повремено ће уређивати Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде а по саслушању Савета за спољну трговину, и претставника произвођача вуне и текстилних индустријалаца.

Члан 2

Привилеговано а. д. за извоз земаљских производа — Призад — вршиће откуп домаће вуне од произвођача и њихових организација.

Овлашћује се Министар финансија да изда државну гаранцију у износу од 50,000.000 динара за зајам који ће закључити Привилеговано а. д. за извоз земаљских производа за обављање послова по овој Уредби. Услове и рокове гаранције одредиће Министар финансија својом одлуком.

Члан 3

Откупљену вуну Призад ће испоручивати поступно домаћој текстилној индустрији према њеним потребама по утврђеним откупним ценама у смислу одредаба ове уредбе, додајући тој цени и своје режијске трошкове.

Члан 4

Предузећа текстилне индустрије дужна су преузети од Призада сву количину вуне подобне за прераду, коју он буде откупио. Распodelу количина домаће вуне, које ће свако поједино предузеће бити дужно да откупи од Призада, вршиће за сваку годину Министар трговине и индустрије на предлог Саветодавног одбора за текстилну индустрију при Министарству трговине и индустрије. Текстилна предузећа која не откупе од Призада одређену количину домаће вуне неће моћи добити дозволу за увоз вуне и вунених предива. Дирекција за спољну трговину издаваће дозволе за увоз само на основу уверења Привилегованог а. д. за извоз земаљских производа о откупу домаће вуне.

Члан 5

При увозу као и извозу овчије вуне и њених прерађевина (царинска тарифа бр. 71 тач. 1 и 2; 308 тач 1 и 2; 311 тач. 1 и 2; 312 тач. 1 и 2; 313 тач. 1 и 2; 314 тач. 1 и 2; 317 тач. 1—4 и 322 тач. 1 и 2) наплаћиваће се контролна такса, чију ће висину одредити Министар трговине и индустрије на предлог Савета за спољну трговину и у споразуму са Министром финансија.

Ове таксе уплаћиваће се у Фонд за унапређење овчарства код Државне хипотекарне банке, а служиће за унапређење овчарства према постојећем правилнику о томе фонду. На крају сваке године од убраних такса исплаћиваће се бановини Хрватској за унапређење овчарства одређена сума сразмерно броју оваца на њеном подручју.

Члан 6

Изузетно за годину 1940 утврђују се следеће цене:

- 1) за мерино вуну — непрану динара 55—60;
- 2) за приморску (пашку, дубровачку) и другу полумерино вуну — непрану динара 45—50;
- 3) за цигају — непрану динара 38—40;
- 4) за шарпланинску, галичку, сјеничку овчепољску и сврљишку — непрану динара 40—42;
- 5) за пиротску, кривовирску, липску, стогошкосовску динара 36—38;
- 6) за босанску, црногорску, херцеговачку и личку праменку и све друге неспоменуте типове вуне динара 34—36;
- 7) за каракачанску динара 32;
- 8) за јарину динара 32—34;
- 9) за вуну од пострига динара 20;
- 10) за табачку вуну са 75% рандмана динара 36—45;

11) за вуну купану на овцама 30% више од наведених цена.

Призад ће у споразуму са Заводом за испитивање вуне утврдити цене за поједине квалитете набројаних типова вуне у границама наведених цена.

Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде, а по саслушању Савета за спољну трговину, и претставника произвођача вуне и текстилних индустријалаца, може по потреби наведене цене изменити и у току ове године.

Члан 7

Ступањем на снагу ове Уредбе ниште се сви закључци о куповини домаће вуне склопљени са произвођачима или њиховим организацијама уколико већ нису од стране продаваца у потпуности извршени, ако су уговорене цене ниже од цена из § 6 ове Уредбе. Купац може одржати уговор на снази ако за купљену робу плати минималну цену предвиђену у § 6 ове Уредбе.

Сви закључци о куповини домаће вуне склопљени по ступању на снагу ове Уредбе са произвођачима или њиховим организацијама по нижим ценама од цена утврђених по овој Уредби, ништави су.

Члан 8

Ко купује домаћу овчију вуну по нижим ценама од цена утврђених по овој Уредби, казниће се новчано до 100.000 динара у корист Фонда за унапређење овчарства.

Казну ће изрицати надлежни судови по пријави Призада.

Члан 9

Овлашћује се Министар трговине и индустрије да у споразуму са Министром пољопривреде, Министром финансија и Баном бановине Хрватске пропише правилником ближе одредбе за извршење ове Уредбе.

Члан 10

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 771

3 јуна 1940 године

у Београду

(Службене новине бр. 128-XLV од 7 јуна 1940).

ОБЈАВА „ПРИЗАДА“ О ОТКУПУ ДОМАЋЕ ОВЧИЈЕ ВУНЕ

На дан 4 јуна 1940 године ступила је на снагу Уредба о откупу домаће овчије вуне. Према чл. 1 ове Уредбе куповина вуне од произвођача и њихових организација слободна је у границама одредаба Уредбе. То значи да се вуна може слободно куповати, али уз услов да се произвођачима плати по ценама Уредбом одређеним.

Цене су одређене и то:

I. За непрану мерино вуну:

1. за најбољи квалитет чија дебљина влакана не прелази у просеку 22 микрона а дужина није мања од 6 см. — — — — — Дин. 60.—
2. за све остале квалитете лошије од наведеног под 1.) — — — — — „ 55.—

II. За приморску и другу полумерино непрану вуну:

1. за најбољи квалитет који одговара типу ло-
лошије мерино вуне, чији праменови ни-
су краћи од 6 см. — — — — — Дин. 50.—
2. за све остале квалитете лошије од наведе-
ног под 1). — — — — — „ 45.—

III. За цигаја непрану вуну:

1. за мекану (руду) чија су руна добро затво-
рена тј. праменови се не завршавају
шпицастим врховима, чиста и бела са нај-
више 1% црних влакана — — — — — Дин. 40.—
2. за све остале квалитете — — — — — „ 38.—

IV. За шарпланинску, галичку, сјеничку, овче- пољску и сврљишску непрану:

1. за мекану (руду) чија су руна прилично за-
творена са једва приметним шпицевима
праменова, чиста и бела са највише до
1% црних влакана — — — — — Дин. 42.—
2. за све остале квалитете — — — — — „ 40.—

V. За пиротску, кривовирску, липску, стогош и косовску:

1. за мекану (руду) чија су руна затворена, по-
луотворена или отворена, али чији пра-
менови нису дужи од 12 см., која је бела
и чиста највише до 1% црних влакана — — — — — Дин. 38.—
2. за све остале квалитете — — — — — „ 36.—

VI. За босанску, црногорску, херцеговачку, личку праменку и све друге неспоменуте типове непране вуне:

1. за мекану (руду) чији праменови нису дужи
од 15 см., а која је бела и чиста са нај-
више до 1% црних влакана — — — — — Дин. 36.—
2. за све остале квалитете — — — — — „ 34.—

VII. За каракачанску вуну:

без разлике — — — — — Дин. 32.—

VIII. За јарину непрану:

1. за мекану (руду) која је бела и чиста ме-
рино, приморска, полумерино, цигаја,
шарпланинска, галичка, сјеничка, овче-
пољска и сврљишка — — — — — Дин. 34.—
2. за оштру (реју) која је прљавија него обич-
но, за црну и шарену вуну и све остале
типове, који нису наведени под 1) — „ 32.—

IX. За вуну од пострига:

без разлике — — — — — Дин. 20.—

X. За табачку вуну са 75% рандмана:

1. за вуну од оваца закланих између 1 јуна (по-
сле стриже) и 1 октобра тј. за вуну дугачку до $\frac{1}{3}$ нормалног годишњег пораста — — — — — Дин. 36.—
2. за вуну од оваца закланих између 1 октобра
до 1 јануара тј. за вуну дугачку $\frac{1}{3}$ до
 $\frac{2}{3}$ нормалног годишњег пораста — — — — — „ —40.—
3. за вуну од оваца закланих између 1 јануара
и 1 јуна (пре стриже) тј. вуну дугачку
од $\frac{2}{3}$ до нормалног годишњег пораста — — — — — „ 45.—

XI. За вуну купану

на овцама 30% више од наведених цена.

Поред тога што је куповина уз одређене цене сло-
бодна, откуп од произвођача и њихових организација вр-
шиће Привилеговано извозно а. д. у Београду по ценама које
је одредила Уредба. Привилеговано извозно а. д. вршиће от-
куп путем својих откупних станица или постављених коми-
сионера. О месту и времену откупа биће произвођачи оба-
вештени,

Поред откупа Привилеговано извозно а. д. вршиће и контролу цена које се плаћају произвођачима за вуну. За лица и организације које прекрше одредбе Уредбе предвиђена је казна до Дин. 100.000.—

Ако је неки произвођач продао вуну пре ступања на снагу Уредбе по нижим ценама од оних које Уредба прописује, није дужан предати вуну уколико купац не пристане да му плати Уредбом одређену цену. Само за продату, предату и наплаћену вуну пре доношења Уредбе не може произвођач тражити од купца да му накнадно обрачуна вуну по ценама одређеним Уредбом.

Пријаве против купаца који се не придржавају прописаних цена треба, заједно са доказима, слати препорученим писмом на адресу: ПРИВИЛЕГОВАНО ИЗВОЗНО А. Д., БЕОГРАД, ПОШТ. ФАХ. 454 или путем надлежне власти. Пријаве се могу предавати и контролорима друштва када они буду обилазили поједине реоне. Контролори су дужни да се претходно легитимишу. За сваку примљену пријаву они ће издавати писмену потврду.

Док Привилеговано извозно а. д. не спроведе организацију откупа путем откупних станица или комисионера — а то ће бити у року што је могуће краћем — за сва обавештења треба се обраћати писмено на Привилеговано извозно а. д., Београд, Обилићев венац 2, Поштански фах 454.

XI

УРЕДБА

о промету гуме за моторна возила

На основу чл. 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет, на предлог Министра трговине и индустрије, прописује

УРЕДБУ

о промету гума за моторна возила

Опште одредбе

Члан 1

Од дана ступања на снагу ове Уредбе промет спољашњим и унутрашњим гумама свих димензија за моторна возила вршиће се по прописима ове Уредбе.

Члан 2

1) Увозници, трговци и произвођачи гуме, као и јавна и приватна складишта и сва остала физичка и правна лица која држе ма по ком основу гуме за моторна возила, дужна су у року од пет дана по ступању на снагу ове Уредбе да пријаве све количине спољашњих и унутрашњих гума свих димензија за моторна возила, како употребљене тако и неупотребљене.

2) Сви имаоци моторних возила (аутомобила, аутобуса, аутокара, камиона, мотоцикла), сем војних власти, дужни су да у истом року пријаве све спољашње и унутрашње гуме свих димензија за моторна возила, како употребљене тако и неупотребљене. Од обавезе пријављивања изузимају се само гуме постављене на точковима возила, која су регистрована.

3) Пријава има садржати: име и презиме, занимање и место становања подносиоца пријаве, количину гуме затечену на дан ступања на снагу ове Уредбе са подацима о врсти и димензијама гуме, и назнаком да ли је гума стара или нова.

4) Пријава се подноси у два нетаксирана примерка надлежној банској управи, преко саобраћајне полиције, а где ова не постоји, преко првостепене опште управне власти. Саобраћајна полиција односно првостепена општа управна власт, дужна је у року од 2 дана по пријему спровести пријаве надлежној банској управи. Банска управа ће ове пријаве средити и са својим извештајем и сумарним прегледом у року од 10 дана по пријему доставити Министарству трговине и индустрије. Дан предаје пријаве на пошти сматраће се даном предаје власти.

Члан 3

1) Забрањује се свако отуђење и куповина гума које подлеже пријави у смислу чл. 2, став 1 и 2 ове Уредбе, без претходне дозволе надлежне банске управе. Дозволу може тражити нетаксираним претставком како купац тако и продавац.

2) Надлежна власт може условити давање дозволе тиме да купац уступи старе гуме продавцу, ако овај пристаје да их откупи, односно да их понуди на откуп држави преко одређеног органа.

3) Лица наведена у ставу 1 и 2 чл. 2 ове Уредбе дужна су чувати као добри домаћини гуме које подлеже пријави у смислу тога члана.

Члан 4

1) Све количине гума које подлеже пријави у смислу чл. 2, ст. 1 и 2 ове Уредбе, без обзира код кога се налазе, могу бити предмет принудног откупа за рачун државе.

2) Ово право врши Министар трговине и индустрије или органи које он буде одредио, преко државних месних полицијских власти, а где ових нема преко општих управних власти првог степена.

3) Органи ових власти могу у ту сврху тражити сва обавештења и вршити преглед пословних књига и докумената у погледу пословања гумама за моторна возила, и могу прегледати пословне просторије.

4) Принудни откуп вршиће се по ценама максимираним на основу Уредбе о контроли цена.

Члан 5

Министар трговине и индустрије може по потреби прописати обавезу повремених подношења пријава о гумама.

Кривичне одредбе

Члан 6

1) Ко противно чл. 2 ове Уредбе у прописаном року не пријави све количине гума за моторна возила које се код њега налазе или о томе поднесе неистиниту пријаву, казниће се затвором до 30 дана и новчано од 500 до 50.000 динара.

2) Истом казном казниће се ко противно чл. 3 ове Уредбе отуђи или купи без дозволе надлежне

власти ма коју количину гума за моторна возила, или ко противно ставу 3 истог члана злонамерно оштети или уништи гуму која подлежи пријави у смислу чл. 2 ове Уредбе.

3) Поред казне из претходног става, осуђе-ном лицу ће се одузети све количине непријавље-них гума у корист државе и ставити на распо-ложење Министру трговине и индустрије.

Члан 7

Казне из чл. 6 ове Уредбе изричу државне месне полицијске власти, а где ових нема, опште управне власти првог степена.

2) Новчане казне иду у корист државне касе.

3) У погледу дела предвиђених овом Уредбом, примењиваће се прописи Закона о радњама о иступима и казеном поступку.

Прелазна наређења

Члан 8

Закључци о купо-продаји гума склопљени до ступања на снагу ове Уредбе, уколико до тога дана нису извршени, могу се извршити само по одобрењу надлежне банске управе. У случају да надлежна власт такве закључке не одобри, они ће се сматрати раскинути.

Ко се огреши о пропис претходног става, казниће се казном предвиђеном у чл. 6 ове Уредбе.

Завршне одредбе

Члан 9

Овлашћује се Министар трговине и индустрије да пропише ближе одредбе за извршење ове Уредбе, као и да у интересу штедње гума прописује

ограничења у промету моторних возила која употребавају домаће погонско средство.

Члан 10

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1349

12 октобра 1940 године

Београд

(Ова Уредба ступила је на снагу 16 октобра 1940 год.).

(Служб. новине бр. 241-LXXXIV од 19 октобра 1940).

ЗАБРАНА ИЗРАДЕ ПРЕДМЕТА ОД ГУМЕ

На основу ст. 3 чл. 2 Уредбе о контроли залиха робе, у споразуму са Баном Бановине Хрватске, забрањујем израду следећих предмета од гуме (каучука и гутаперке):

1) гумене обуће и гумених делова за обућу, изузев специјалних гумених чизама за обављање послова у води,

2) гумених простирача и плоча и

3) дечијих играчака, предмета за украсе, завијање и везивање.

Обуставу израде наведених предмета од гуме, дужне су све производне радње у земљи обуставити у року од 10 дана по објави овог решења у „Службеним новинама“, а на подручју Бановине Хрватске у „Народним новинама“.

После овога рока поједине радње моћи ће да наставе производњу наведених предмета од гуме, када се мојим решењем ово решење стави ван снаге, односно када се обзиром на повољније услове снабдевања индустрије гуме, израда од гуме неког од поменутих предмета нарочито одобри.

Ко не поступи по предњим наређењима, казни, ће се казном из члана 5 Уредбе о контроли залихе робе.

У случају да нека фирма и после обуставе рада употребљава гуму за израду забрањених предмета, поставиће се о трошку дотичног предузећа комесар у циљу контроле рада предузећа.

IV бр. 29561

7 августа 1940 године

Београд

Министар трговине и индустрије,

Др. Андрес, с. р.

(Службене новине бр. 181 од 9 августа 1940)

РЕШЕЊЕ

о регулисању употребе гуме

На основу става 3 чл. 2 Уредбе о контроли залихе робе, у вези са мојим решењем IV бр. 29561 од 7 августа 1940 године, „Службене новине“ бр. 181 од 9 августа 1940 године, у споразуму са Баном бановине Хрватске прописујем следеће

РЕШЕЊЕ

о регулисању употребе гуме

1) Забрањујем употребу гуме (каучука) за израду:

а) свих врста обућа подразумевајући и специјалне гумене чизме за обављање послова у води и предмете обухваћене ранијом забраном, као што су опанци, ципеле, каљаче, чизме за снег и слично,

б) свих делова за обућу, подразумевајући и плоче за опанке, потпетице и слично,

в) спољних и унутрашњих гума за аутомобилске точкове и

г) за обавијање старих гума за аутомобилске точкове (протектовање), за све оне врсте тих аутомобилских гума које не могу да се израђују на основу дозволе прописане у тачци 2) под б) овога решења.

2) Изузетно од предње забране и мога решења IV бр. 29561 од 7 августа 1940 године, дозвољава се употреба гуме за израду:

а) специјалних гумених чизама за обављање послова у води, и то за врсте и количине тих чизама које својим решењем дозволи Министарство трговине и индустрије,

б) спољних и унутрашњих гума за аутомобилске точкове за све врсте теретних аутомобила, аутобуса и аутомобила у служби војске и јавне употребе, а чију израду и количине својим решењем дозволи Министарство трговине и индустрије,

в) оних врста гумених плоча које су потребне за рад машина, апарата, техничких и медицинских инструмената или које улазе у њихов састав.

3) Забрана употребе гуме (каучука) ступа на снагу и то за предмете из тачке 1) под а) у року од 3 дана, под б) и г) у року од 2 дана, под в) у року од 10 дана.

Сви ови рокови почињу тећи од дана објаве овог решења у „Службеним новинама“.

4) Оне радње у земљи, које желе да добију дозволу за употребу гуме (каучука) за израду гума за аутомобиле поменуте у тачци 2) под б) дужне су у року од 3 дана по објави овог решења доставити Министарству трговине и индустрије, непосредно, молбу са назнаком свих потребних техничких података.

У колико Министарство трговине и индустрије по овој молби не доноси решење, на основу кога би радња могла наставити израду дозвољених вр-

ста аутомобилских гума у року од 10 дана по објави овог решења, дозвољава се да радња настави израду аутомобилских гума још 5 дана. У колико у року од 15 дана по објави овог решења радња не добије дозволу за израду аутомобилских гума, дужна је обуставити њихову израду.

Ако радња добије дозволу за израду односних врста и количина аутомобилских гума у времену од 10, односно 15 дана по објави овог решења, дужна је обуставити производњу оних врста аутомобилских гума за које није добила дозволу, у року од 2 дана по саопштењу дозволе.

5) Обустава производње предмета из тачке 1) утврдиће се записнички у присуству једног претставника надлежне опште управне власти првог степена, на дан обуставе рада. У записник треба унети према стању, у тренутку обуставе производње односних предмета, количине које се нађу у предузећу и на његовом стоваришту, или на путу за предузеће и то: 1) количину израђених предмета чија се производња обуставља, по њиховим врстама и трговачким називима. Количине и врсте израђених предмета треба изразити посебно за продате а неиспоручене, а посебно за непродате и 2) количине преостале сирове гуме.

Надлежне опште управне власти првог степена дужне су по молби фирме упутити једног свог чиновника који ће у просторијама предузећа проверити тачност записника о обустави израде односних предмета од гуме и својим потписом оверити тај записник. Овако оверен записник дужна је фирма одмах по овери а најдаље у року од 3 дана по извршеној обустави израде односних предмета од гуме упутити Министарству трговине и индустрије непосредно, о чему је дужан старати се претставник односне власти.

6) Ко не поступи по наређењима овог решења или поступи противно тим наређењима казниће се казном из чл. 5 Уредбе о контроли залиха робе.

IV бр. 33616

13 септембра 1940 год.

Београд

Министар трговине и индустрије,

Андрес, с. р.

(Службене новине бр. 212 од 16 септембра 1940).

ИЗРАДА ОБУЋЕ И ДЕЛОВА ОБУЋЕ ОД СТАРЕ РЕГЕНЕРИСАНЕ ГУМЕ

На основу Уредбе о контроли залиха робе М.с.бр. 823 од 14 јуна 1940 године, у вези са мојим решењима IV бр. 29561 од 7 августа 1940 године и IV бр. 33616 од 13 септембра 1940 године, прописујем следеће решење:

(1) Изузетно од забране употребе гуме (каучука) за израду обуће и делова обуће дозвољаваће се израда обуће и делова обуће од старе регенерисане гуме.

(2) Као обућа сматрају се у овом решењу опанци, ципеле, чизме и каљаче.

(3) Као стара гума, у смислу овог решења, сматра се употребљена гума, односно неупотребљиви предмети од гуме и гумени отпаци изузев гума за аутомобилске точкове (спољних, унутрашњих или пуних). Аутомобилске гуме се не смеју употребљавати за израду обуће и делова обуће према овом решењу.

(4) Радње које желе да добију дозволу за израду обуће и делова обуће, дужне су обратити се Министарству трговине и индустрије са молбом у којој ће назначити следеће:

1) Колико пари појединих врста обуће и делова обуће могу према данашњим приликама на тржишту израђивати дневно, недељно и месечно.

2) Колико пари појединих врста обуће и делова обуће желе да производе дневно, недељно и месечно на основу дозволе.

3) Колико им за израду тих предмета треба старе гуме.

4) Са којом количином гуме радња располаже (на стоваришту, купљене, а неиспоручене и слично) и то посебно за сирову гуму, гумену смесу, стару аутомобилску гуму и осталу стару гуму према ставу 3 овог решења.

5) Радње које добију дозволу за употребу старе гуме за израду обуће и делова за обућу, моћи ће ову дозволу да искоришћују само под условима који се у дозволи назначе. Уколико се нека радња не би придржавала тих услога, дозвола ће се поништити.

(⁵) Ко се огреши о прописе овог решења казниће се новчаном казном од 5.000 до 100.000.— динара и затвором од 30 дана до 6 месеци, а увозник који изврши преступ брисаће се из регистра увозника за дотичну годину. Поред ове казне поништиће се дозвола за употребу гуме за израду обуће, а према потреби, поставиће се и комесар о трешку предузећа.

IV бр. 40296

6 новембра 1940 године

Београд

Министар трговине и индустрије,

Др. И. Андрес, с. р.

(Службене новине бр. 259-ХС од 9 новембра 1940).

XII

УРЕДБА

о контроли спољне трговине

На основу члана 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет на предлог Министра трговине и индустрије прописује ову

УРЕДБУ

о контроли спољне трговине

Члан 1

1) Увоз и извоз свих врста робе ставља се под надзор Дирекције за спољну трговину. Овај надзор вршиће Дирекција путем увозних и извозних уверења, која ће се заводити поступно за поједине врсте робе.

2) Министар трговине и индустрије, по савештању Савета за спољну трговину, прописиваће наредбама на које се врсте робе заводи контрола увоза односно извоза и под којим ће условима Дирекција за спољну трговину издавати увозна односно извозна уверења за дотичну робу. Ове наредбе добијају обавезну силу по обнародовању у „Службеним новинама“.

3) Роба која је, путем наредба из предњег става, стављена под контролу увоза или извоза моћи ће се увозити односно извозити само на основу уверења које издаје Дирекција за спољну

трговину односно од ње овлашћени органи (експозитуре Дирекције, Одјел за обрт, индустрију и трговину Банске власти и друга надлештва). Царинске власти неће вршити увозно односно извозно царинење дотичне робе ако иста није снабдевана увозним односно извозним уврењем.

4) Увозна и извозна уверења издаваће Дирекција за спољну трговину у оквиру одобреног плана размене у смислу члана 4 Уредбе о Дирекцији за спољну трговину, а у границама расположивих односно потребних платних средстава која су установљена у споразуму са Народном банком.

Члан 2

1) Увозници и извозници робе која је наредбама из претходног члана стављена под контролу увоза односно извоза дужни су да се региструју код Дирекције за спољну трговину односно код органа који су од ње овлашћени (експозитуре Дирекције, Одјел за обрт, индустрију и трговину Банске власти и друга надлештва). Услове регистравања прописује Министар трговине и индустрије приликом доношења наредба о завођењу контроле увоза и извоза појединих врста робе. Овом приликом Министар одређује и износ кауције која се при регистравању полаже.

2) Министар трговине и индустрије може, по саслушању Савета за спољну трговину, а у споразуму с Баном бановине Хрватске, прописати обавезно удруживање увозника односно извозника појединих врста робе у увозничке односно извозничке заједнице.

3) Заједнице увозника односно извозника биће у саставу принудних заједница које за поједине привредне струке постоје или ће се основати за целу земљу или посебно за бановину Хрватску и

за остало подручје државе. У овом случају ове територијалне заједнице имају да оснују свој земаљски савез или централу.

4) Задатак је ових заједница да код Дирекције за спољну трговину претстављају своје чланове, да предлажу расподелу увозних односно извозних контингената и да, по потреби, оснивају пословне централе за заједничку набавку односно заједничку продају дотичне робе.

5) Ближе одредбе о организацији, правима, дужностима и пословању ових заједница прописује Министар трговине и индустрије у споразуму са Баном бановине Хрватске.

Члан 3

1) Дирекција за спољну трговину може, по закључку Савета за спољну трговину, издавати увозна уверења а уз обавезу за увозника да набавља одређени квалитет робе или робу одређеног порекла или да робу купује уз одређене цене.

2. Исто тако, Дирекција може издавати извозна уверења уз обавезу за извозника да извезе одређени квалитет робе, да извозну робу купи или да исту прода уз одређене цене или да у извесном односу са извозом снабдева државне или бановинске установе.

3) Дирекција за спољну трговину има право да тражи од сваког увозника односно извозника податке о залихама дотичне робе, о ценама по којима је роба купљена односно продата у иностранству као и сва друга обавештења која су потребна за вођење спољно-трговинске политике.

Члан 4

1) Увозницима и извозницима који се огреше о прописе ове Уредбе и наредба из члана 1 ове

Уредбе може Дирекција за спољну трговину обуставити увозна односно извозна уверења, привремено или трајно.

2) Извознике и увознике који се не придржавају услова и обавеза предвиђених у члану 3 ове Уредбе, може Дирекција за спољну трговину, поред тога, да казни губитком кауције која се полаже при регистравању за увоз односно извоз.

Члан 5

Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1222

18 септембра 1940 године

Београд

(Службене новине бр. 218-LXXVI од 23 септембра 1940 год.).

НАРЕДБА О КОНТРОЛИ УВОЗА ПАРАФИНА

На основу чл.1 става 2 и чл. 2 става 1 Уредбе о контроли спољне трговине М.с.бр. 1222 од 18 септембра 1940 године, а по саслушању Савета за спољну трговину, прописујем

НАРЕДБУ

о контроли увоза парафина из бр. 183/1 и 2 Увозне царинске тарифе

Члан 1

Увоз парафина (увозне царинске тарифе број 138/1 и 2) пореклом из свих земаља ставља се под контролу Дирекције за спољну трговину.

Члан 2

Парафин могу увозити само увозници парафина, који су регистровани код Дирекције за спољну трговину или код органа од ње овашћених (експозитуре Дирекције, Одјел за трговину, обрт и индустрију Банске власти Бановине Хрватске и друга надлештва), а на основу увозног уверења.

Члан 3

Увозно уверење садржаваће: број под којим је увозник регистрован, име или трговачки назив увозника и његово седиште, врсту, количину, вредност и порекло робе, царинарницу на којој ће се роба царинити, начин плаћања, услове под којима се издаје уверење, рок трајања уверења, упозорење у којим ће се случајевима уверење ставити ван снаге и упуство за царинарницу која ће робу оцаринити. Уз свако уверење биће прикључен контролни лист, који ће надлежна царинарница, пошто га према упутству испуни, доставити Дирекцији у року од 5 дана по извршеном царинењу.

Члан 4

Увозна уверења издаје регистрованим увозницима Дирекција за спољну трговину или органи од ње овлашћени (експозитуре Дирекције, Одјел за трговину, обрт и индустрију Банске власти Бановине Хрватске и друга надлештва.)

Царинске власти неће вршити увозно царинење парафина ако исти није снабдевен увозним уверењем.

Члан 5

Увозници парафина дужни су да у року од 15 (петнаест) дана од дана ступања на снагу Наредбе поднесу молбу за регистравање Дирекцији за спољ-

ну трговину или органима који су од ње овлашћени.

Увозници су дужни да приложе молби за регистрацију:

а) оверен препис огласа о протоколацији радње или извод из трговачког регистра;

б) оверен препис дозволе или овлашћења за обављање радње или оверен препис потврде о пријави радње издате на основу § 456 Закона о радњама;

в) уверење надлежне Коморе да молилац заиста обавља радњу, издато по ступању на снагу Уредбе;

г) списак увезених количина парафина за последње две године с назнаком бројева и датума увозних царинских декларација (количина и вредност) и царинарница преко које је роба увезена. Увозници су дужни да уз наведени списак приложи оригиналне увозне царинске декларације, које ће им по извршеном сравњењу бити враћене.

У случају да молилац није у могућности да поднесе царинску декларацију, прибавиће уверење надлежне Пореске управе или Финансијске дирекције о количини увезене робе за означени период (са назначењем увезене количине за сваку годину засебно);

д) ако се ради о индустријском предузећу, предузеће је дужно да поднесе и оверен препис комисијског извештаја надлежне власти о капацитету предузећа за прераду парафина при 8-часовном радном времену за 300 радних дана, уколико га већ није поднело Дирекцији.

Дирекција за спољну трговину односно органи који су од ње овлашћени убележиће у регистар увозника парафина она лица и фирме које докажу да испуњавају услове од а) до в) и да су у послед-

ње две године увезли барем по један вагон парафина годишње и о предњем известиће молиоца.

Члан 6

По извршеној регистрацији увозник је дужан да у року од 15 дана од дана саопштења депонује код Дирекције за спољну трговину, односно код органа који су од ње овлашћени, кауцију у износу од 30.000 динара, било у готовом новцу, државним вредносним папирима, или у уложној књижици коју је издао новчани завод за чије обавезе јамчи држава или самоуправно тело. Кауција ће служити као јамство за тачно примењивање одредаба Наредбе и услова означених на увозном уверењу, а враћа се власнику по престанку регистрације, изузев случајева тачка 9 наведеног у члану 9 став 3.

Поменуте хартије од вредности полагаће се према берзанском течају дана када се полаже, али не преко номиналне вредности. Ако берзанска вредност положених хартија од вредности падне за 10% испод берзанског течаја онога дана када је кауција положена, власник кауције је дужан да одмах допуну кауцију до пуног износа одређене своте.

Ако берзанска вредност хартије од вредности скочи за 10% од берзанског течаја онога дана када је кауција положена, власник кауције може затражити од надлежне власти повраћај оног дела хартије од вредности који премашује првобитну вредност положене кауције.

Доспеле камате, односно купони хартија од вредности, имају се ставити на слободно располагање полагачу кауције, на његово тражење, ако је исти положио кауцију у пуном прописаном износу.

Члан 7

Дирекција, односно органи који су од ње овлашћени по званичној дужности, почетком сваке календарске године, провешће ревизију регистрација увозника и брисаће из Регистра увозника оне, који у току календарске године нису увозили односно нису затражили увоз парафина.

Члан 8

Регистрација престаје брисањем увозника:

а) ако увозник благовремено не положи кауцију;

б) на основу писмене изјаве увозника да жели да се брише из Регистра увозника парафина;

ц) кад увозник престаје да обавља радњу или кад престаје да важи дозвола или овлашћење за обављање радње; и

д) ако наступи случај из члана 7 или члана 9 став 2 Наредбе-

Члан 9

Дирекција за спољну трговину, односно органи који су од ње овлашћени, обуставиће привремено издавање увозних уверења увознику:

а) ако не поступи по условима под којима му је издато увозно уверење;

б) ако увозник не набави одређени квалитет робе или робу одређеног порекла;

ц) ако робу не купи или не продаје по одређеним ценама;

д) ако благовремено не достави податке о залихама парафина и ценама уз које је купио парафин; и

е) ако не достави податке о производима које израђује из парафина.

Дирекција, односно органи који су од ње овлашћени, ће трајно обуставити издавање увозних уверења увозницима, којима је три пута привремено обустављено издавање увозних уверења.

Трајно обустављање издавања увозних уверења повлачи за собом брисање из регистра увозника парафина. У том случају положена кауција припадаће специјалном буџету Дирекције за спољну трговину.

Члан 10

Наредба ступа на снагу по обнародовању у „Службеним новинама“.

Бр. 49818

12 октобра 1940 године

Београд

Министар трговине и индустрије,

Др. **Андрес**, с. р.

Ова наредба ступила је на снагу 18 октобра 1940 год. (Службене новине бр. 241-LXXXIV од 19 окт. 1940).

НАРЕДБА

о контроли увоза памука

На основу чл. 1 ст. 2 и чл. 2 ст. 1 Уредбе о контроли спољне трговине М.с.бр. 1222 од 18 септембра 1940 године, а по саслушању Савета за спољну трговину, прописујем

НАРЕДБУ

о контроли увоза памука из бр. 38,1 и 272, памучног предива из бр. 274 до 276 и Fiocca W. W. из бр. 328 увозне царинске тарифе

Члан 1

Увоз памука (из увозне царинске тарифе бр. 38,1 и 272), памучног предива (бр. 274 до 276) и

fiосса w. w. (бр. 382) пореклом из свих земаља ставља се под контролу Дирекције за спољну трговину.

Члан 2

Памук, памучно предиво и fiоссо могу увозити само увозници који су регистровани код Дирекције, или код органа који су од ње овлашћени (експозитуре Дирекције, Одјел за обрт, индустрију и трговину Банске власти и друга надлештва), а на основу увозног уверења.

Члан 3

Увозно уверење садржаваће:

- а) број уверења;
- б) број под којим је увозник регистрован;
- в) име или назив увозника и његово седиште;
- г) врсту, количину, вредност и порекло робе;
- д) начин плаћања;
- ђ) услове под којима се издаје уверење;
- е) упозорење у којим ће се случајевима ставити уверење ван снаге и
- ж) упутство за царинарницу, која ће робу оцаринити.

Уз свако уверење биће прикључен контролни лист, који ће надлежна царинарница, пошто га према упутству испуни, доставити Дирекцији у року од 5 дана по извршеном царинењу.

Члан 4

Увозна уверења издаје регистрованим увозницима, на њихово тражење, било Дирекција или од ње овлашћени органи, а у оквиру утврђеног плана размене.

Царинске власти неће вршити увозно царинење, ако памук, памучно предиво и fiоссо није снабдевано увозним уверењем.

Увозно уверење је јавна исправа које гласи на име. Оно је неотуђиво и не може се преносити на друго лице. Злоупотреба увозног уверења казниће се по Кривичном закону, што не искључује казне предвиђене овом Наредбом.

Члан 5

Увозници памука, памучног предива и fiосса w. w. који и даље намеравају да увозе поменућу робу, дужни су да у року од 15 дана, од дана ступања на снагу Наредбе, поднесу молбу за регистровање Дирекцији или органима који су од ње овлашћени.

Увозници су дужни да приложе молби за регистрацију:

а) оверен препис дозволе или овлашћење за обављање радње или оверен препис потврде о пријави радње издат на основу § 456 Закона о радњама;

б) уверење надлежног стручног принудног удружења (Удружење индустријалаца или занатлија) о припадности Удружења по ступању на снагу Наредбе. Трговци који увозе наведену робу поднеће уверење о припадности принудном удружењу, оверену од надлежне коморе;

в) задруге основане по Закону о привредним задругама, које увозе наведену робу, поднеће и оверени препис правила, регистрованих код надлежног суда.

Дирекција, односно органи који су од ње овлашћени убележиће у Регистар увозника памука, памучног предива и fiосса w. w. она лица и фирме

које докажу да испуњавају предње услове и о предњем известиће молиоца одлуком.

Члан 6

Регистрација престаје брисањем увозника:

- а) на основу писмене изјаве увозника, да жели да се брише из Регистра увозника;
- б) ако увозник престаје да обавља радњу или кад престаје да важи дозвола или овлашћење за обављање радње и
- в) ако наступи случај из члана 7 Наредбе.

Члан 7

Дирекција, наконведеног поступка, обуставиће привремено издавање увозних уверења увознику:

- а) ако не поступи по условима по којима му је издато увозно уверење;
- б) ако увозник не набави одређену врсту робе или робу одређеног порекла;
- в) ако робу не купи по одређеним ценама;
- г) ако не достави благовремено податке о залихама робе и ценама по којима је купио робу.

Дирекција ће обуставити трајно издавање увозних уверења увозницима којима је три пута привремено обустављено издавање увозних уверења у току од 24 месеца.

Трајно обустављање издавања увозних уверења повлачи брисање из Регистра увозника памука, памучног предива и флосса.

Члан 8

Уред за расподелу памучног предива у Београду вршиће и у будуће расподелу поменуте робе до оснивања Заједнице увозника памука, памучног предива и флосса.

Члан 9

Наредба ступа на снагу по обнародовању у „Службеним новинама“.

Бр. 52947

29 октобра 1940 године

Београд

(Службене новине бр. 256-LXXXVIII од 6 новембра 1940 године)

XIII

УРЕДБА**о оснивању Дирекције за проучавање и организацију пољопривреде у сврху исхране**

На основу § 113 Финансијског закона за 1939/40 год., а у циљу сређивања и олакшања економских прилика у земљи, те сходно чл. 7, 12 и 13 Закона о земаљској одбрани Министарски савет на предлог Министра пољопривреде прописује

УРЕДБУ СА ЗАКОНСКОМ СНАГОМ

о оснивању Дирекције за проучавање и организацију пољопривреде у сврху исхране.

Члан 1

У Министарству пољопривреде оснива се Дирекција за проучавање и организацију пољопривреде у сврху исхране.

У надлежност ове Дирекције спада целокупна пољопривредна статистика, затим израда плана за исхрану становништва и предузимање мера за спровођење тога плана, као и мобилизациона служба у колико се односи на Министарство пољопривреде и његове установе.

Члан 2

Дирекција се дели на пет одељења и то:

- 1) Одељење за статистику (I);
- 2) Одељење за људску и сточну храну (II);

3) Одељење за пољопривредну индустрију (III);

4) Одељење за радну снагу (IV);

5) Одељење за проучавање и испитивање (V).

Одељења се деле на отсеке и њихов број, делокруг и назив одређује Министар пољопривреде својим решењем, а тако исто њихово спајање и укидање.

Члан 3

У надлежност појединих одељења спадају и то:

I) У надлежност Одељења за статистику спадају следећи послови:

1) Пољопривредна статистичка и обавештајна служба.

2) Прикупљање података о кретању цена људске и сточне хране и осталих потреба за пољопривреду на унутрашњим и иностраним тржиштима и обавештавање народа о тим ценама.

II) У надлежност Одељења за људску и сточну храну спадају послови:

1) прикупљање, сређивање и проучавање података о потрошњи људске и сточне хране у појединим крајевима земље; проучавање стварних потреба исхране као и утврђивање вишкова и мањкова у људској и сточној храни по појединим административним јединицама и за целу државу; утврђивање потребних оброка људске и сточне хране у земљи за време мира и за случај рата и предузимање мера за извршивање тога плана у случају потребе и нарочито мера за прибирање и дистрибуцију хране;

2) старање и израда планова за обезбеђење пољопривредних услова и предузећа од напада из ваздуха и предузимање мера против злонамерних

уништавања жетава, стоке, стокова хране, и свих других потреба за пољопривредну производњу;

3) извршење одредаба Уредбе о резервама хране, врховни надзор над стоковима хране и над стоковима сретстава потребних за пољопривредну производњу, с обзиром на потребе земље у изванредним приликама.

III) У надлежност Одељења за пољопривредну индустрију спадају послови:

1) Вођење евиденције о свима организацијама, установама и предузећима, која се баве производњом, прерадом и трговином људске и сточне хране, припремање њихово за производњу и задатке према потребама Земаљске одбране, затим старање о њиховој сарадњи по свима питањима производње, расподеле и потрошње људске и сточне хране, као и сарадња по свима овим питањима са задружним организацијама.

2) Вођење евиденције о свима организацијама, установама и предузећима, која се баве производњом разних других потреба за пољопривреду, а која је Инспекција земаљске одбране ставила у снабдевачку надлежност Министарства пољопривреде и припремање њихово за производњу и задатке према потребама Земаљске одбране, затим старање о њиховој сарадњи по свима питањима координација производње, расподеле и потрошње њихових производа према потребама Земаљске пољопривреде и Земаљске одбране.

3) Израда плана за прилагођавање свих грана земаљске пољопривредне прерађивачке делатности (фабрике конзерви, прерада сухомеснате робе, фабрике уља, млинови, куделаре, фабрике свиле, фабрике шећера и др.) потребама исхране као и старање о појачању те производње за потребе земаљске одбране.

IV) У надлежности Одељења за радну снагу спадају послови:

Израда плана о осигурању потребне људске и сточне радне снаге и техничких средстава за рад у пољопривреди и пољопривредној прерађивачкој делатности за редовне и ванредне прилике у земљи.

V) У надлежност Одељења за проучавање и испитивања спадају послови:

1) Проучавање социјалних и социјално-економских услова рада и живота на селу и прилагођавање тих прилика интересима исхране становништва и војне силе као и старање за њихово побољшање у време мира.

2) Испитивање свих пољопривредних производа и производа потребних пољопривреди у сврху утврђивања њиховог квалитета и вредности за исхрану, предузимање мера и давање иницијативе у циљу њиховог побољшања као и стварања заменских производа (сурогата) хране.

3) Испитивање потреба и одређивање места за подизање силоса и складишта (магацина, подрума) за смештај људске и сточне хране као и других пољопривредних грађевина; израда планова и предрачуна за објекте пољопривредних предузећа, установа и сељачких газдинстава.

Члан 4

Државне и самоуправне власти, установе и заводи, затим приватне организације и предузећа и др. дужни су пружити потребне податке Дирекцији у свако време о производњи, залихама, расподели и потрошњи пољопривредних производа и њихових прерађевина, као и производа потребних за пољопривредну производњу и у свему је помагати у њеном раду.

Дирекција је обавезна да чува од јавности све оне податке о појединим установама, организацијама, предузећима и др. за које оне то изречно захтевају писменим путем када их дају.

Члан 5

Кад настане примена чл. 1 Закона о Земаљској одбрани Дирекција има задатак да врши исхрану становништва и војне силе. У овом случају сва одељења Министарства пољопривреде, пољопривредне установе и сви државни и самоуправни органи дужни су да прилагоде свој рад задацима Дирекције односно потребама исхране становништва и војне силе и да извршују наређења и упутства Дирекције.

Члан 6

За чиновнике Министарства пољопривреде у Дирекцији постоје ова звања: директор, начелник, инспектор, саветник, виши секретар, виши статистичар, секретар, виши пристав, пристав, помоћни секретар, статистичар, рачуновођа, писар, архивски чиновник.

Сва ова звања распоређују се по Закону о чиновницима, а звање директора распоређује се у Ш/1 — П/2 групу.

Ранг звања у Дирекцији раван је рангу истих чиновничких звања Министарства по Закону о чиновницима.

Члан 7

Због проширења послова Министарства пољопривреде, оснивањем Дирекције, установљава се у Министарству још једно место помоћника министра.

Члан 8

На челу Дирекције стоји директор, а на челу појединих одељења Дирекције стоје начелници, који воде и одговорни су за све послове свога одељења, врше надзор над свима отсецима и старају се о законитости, брзини, правилности и складности рада у својим одељењима.

Помоћник министра, директор и начелници за поједина одељења постављају се Краљевим указом на предлог министра пољопривреде, у сагласности са Претседником Министарског савета.

Распоред осталог особља по појединим одељењима врши министар пољопривреде, који својом наредбом одређује и чиновнике који ће вршити дужност шефова појединих отсека.

Члан 9

Директор Дирекције, начелници, инспектори, саветници, виши секретари, виши статистичари, секретари, виши пристави и пристави морају имати пољопривредну факултетску спрему или овој равну, а остали чиновници најмање квалifikације средње школе.

За помоћно особље вреде одредбе Закона о чиновницима.

Члан 10

Овлашћује се Министар пољопривреде да може одмах поставити чиновнике и остало помоћно особље ради отпочињања рада Дирекције.

Члан 11

Ради лакшег извођења појединих задатака Дирекције, предвиђених овом Уредбом, Министар пољопривреде може доделити својим решењем

извесне постојеће установе свога ресора овој Дирекцији, или поверавати тим установама само извршење појединих задатака који тим установама одговарају.

Члан 12

Сви лични и материјални расходи Дирекције у текућој буџетској години падају на терет резервних кредита Министарства финансија, а у колико ти кредити не би достајали Министар финансија на предлог Министра пољопривреде, а у сагласности са Министарским саветом, ставиће Министру пољопривреде на расположење потребне кредите за рад Дирекције.

Члан 13

У Дирекцији установљава се Саветодавни одбор. Састав, делокруг и организацију Саветодавног одбора прописује Министар пољопривреде Правилником. Исто тако овлашћује се Министар пољопривреде да може прописати и друге правилнике потребне за примену ове Уредбе, као и Правилник о сарадњи других ресора на извршењу задатака ове Дирекције како у редовним тако и у ванредним приликама у сагласности ресорних министара поменутих у Уредби о резервама хране (чл. 6, 9 и 13).

Члан 14

Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама”.

М.с.бр. 1076

7 септембра 1939 год.

Београд

(Службене новине бр. 205 — LXXI од 9 септембра 1939)

УРЕДБА о резервама хране

На основи § 113 Финансиског закона за 1939/40 годину а у вези одлуке Савета земаљске одбране од 11 јуна 1938 године, Министарски савет, на предлог Министра пољопривреде и војске и морнарице а у споразуму са Министрима: трговине и индустрије, финансија и социјалне политике и народног здравља, прописује ову

УРЕДБУ

о резервама хране

Члан 1

Ради обезбеђења исхране, у свима приликама, у земљи и ради регулисања цена житарица и друге хране на тржишту створиће се државне резерве у житарицама и у другим предметима људске и сточне хране.

Члан 2

Резерве хране ствараће се према плановима, које утврђује Привредно-финансиски комитет министра. Овим плановима одређиваће се:

- 1) Врсте и количине производа, који улазе у резерву хране;
- 2) Начин како ће се набавка, односно осигурање, извршити и рокови од којих се дотична резерва хране има остварити;
- 3) Начин смештаја и руковање;
- 4) Прорачун трошкова за набавку и за одржавање резерве; и
- 5) Финансиска средства за извођење плана о резерви хране.

Планове о стварању државних резерва хране, као и измене и допуне ових планова, утврђује

Привредно-финансиски комитет министара а одобрава Министарски савет, и то: за потребе војне силе по предлогу Министра војске и морнарице, а за потребе становништва по предлогу Министра пољопривреде у споразуму са Министрима: трговине и индустрије, социјалне политике и народног здравља и војске и морнарице.

Члан 3

Резерве жита и друге хране за државну остваривање се на основи, и, у границама утврђених планова по члану 2 ове Уредбе а по претходно донетим начелним одлукама Министарског савета, овим начинима: куповином и чувањем хране за државу по уговору односно по погодби.

а) Куповина.

Министар војске и морнарице вршиће набавке за војну силу, а Министар пољопривреде за становништво, и то, било непосредним откупом од произвођача и њихових задруга, било на трговачки начин.

Министар трговине и индустрије дужан је да, по потреби и захтеву, потпомаже рад означених министара, који врше набавке.

Приликом куповине утврђивање се уговорима односно погодбама: услови којима храна мора одговарати, начин, место и време испоруке купљене хране, цене, рокови плаћања и гаранције и све остало што буде потребно. Гаранције могу се давати и у одговарајућој вредности хране.

По потреби може се од солидних: већих произвођача, задруга, млинова и других интересената, при куповини, захтевати обавеза, да храну испоруче касније, до одређених рокова, с тим, да исту до предаје чувају, када ће им се она и коначно исплатити.

б) Закључивање уговора односно погодаба ради чувања хране за државу, уз признавање накнаде.

У нарочитим случајевима Министар војске и морнарице закључивање уговоре, односно погодбе, са важношћу од највише годину дана (од жетве до жетве) за потребе војне силе, а Министар пољопривреде за потребе становништва са солидним: већим произвођачима, задругама, млиновима, и другим интересентима, с тим, да ове приватне уговорне стране о свом трошку храну набаве. смеће, чувају и држе у свако доба у исправном стању на расположењу државе а ради евентуалног откупа и да дају гаранције за испуњење свих примљених обавеза. Гаранције се могу дати и у одговарајућој вредности хране. Саговорачима признаће се зато накнада.

Ако држава ову храну у року не откупи, онда ће бити обавезна да саговорачима призна и исплати: уговорне накнаде за смештај, чување и манипулацију робе, камату на капитал и трошкове за осигурање, у колико све ово долази у обзир.

Сходно начелним одлукама и овлашћењима Министарског савета уговоре о набавци резерва хране за државу одобраваће: за потребе војне силе — Министар војске и морнарице, а, за потребе становништва Министар пољопривреде.

Извршавање закључених и одобрених уговора, односно погодаба, по овом члану подлежи контроли оног министра, који их је одобрио. Он доноси и решење о раскиду уговора односно погодаба и о овоме извештава Министарски савет.

Ближе одредбе о извршењу свега што је наведено у овом члану као и за извршење осталих одредаба ове Уредбе прописале се Правилницима из члана 14 и 15 ове Уредбе.

Члан 4

За све што се прописује овом Уредбом неће важити одредбе Закона о државном рачуноводству, него ће важити одредбе у Правилницима, који ће се прописати, сходно члану 14 и 15 ове Уредбе.

Члан 5

Набављене резерве хране за војну силу чуваће се у местима, која одреди Министар војске и морнарице. Она ће се сместити првенствено у државне, а у колико ових нема у закупљене смештајне просторије.

Смештајне просторије имају се осигурати пре набавке и оне треба да су такве, да се у њима може храна добро чувати.

Министар војске и морнарице стараће се и о исплати закупнине и осталих трошкова у вези са овом храном, сходно одредбама ове Уредбе. Сви ови трошкови подмириваће се из Фонда за државне резерве хране по члану 10 ове Уредбе.

Члан 6

Резерве хране за потребе становништва, а нарочито за пасивне крајеве, које набавља Министар пољопривреде по одредбама члана 3 ове Уредбе, сместиће се у закупљене приватне просторије, у колико нема на располагању општинских, бановинских или државних просторија.

Размештај резерве хране у пасивним и у другим крајевима Министар пољопривреде вршиће споразумно са Министрима; социјалне политике и народног здравља, унутрашњих послова, војске и морнарице и трговине и индустрије, а по потреби и са другим заинтересованим ресорима.

О подели хране становништву стараће се онај министар, коме је она стављена на располагање.

О обрачуну у погледу ове хране стараће се министар, за кога се она набавља, односно коме је она стављена на располагање.

Члан 7

Министар, који је овлашћен да набавља храну, располаже с њом и одговоран је за правилан поступак с овом. Када се ова храна преда друге министарству, онда на ово министарство прелази одговорност.

Члан 8

Министарство војске и морнарице књижиће количине примљене резерве хране у засебне своје књиге и наређиваће потребно за чување, руковање, трошење и обнављање ове резервне хране, у духу одредаба ове Уредбе. Исто тако поступаће Министарство пољопривреде у погледу хране која је набављена из државних средстава за становништво, при чему ће примењивати начин административног рада, који је прописан код војске и морнарице.

Члан 9

Резерве хране набављене било за потребе војне силе, било за становништво, начелно, обнављаће се сваке године, тако да стару храну замени нова. Од овога правила изузимају се само оне врсте и предмети резерве хране, којима не прети опасност квара у томе року.

Обнављање резерва хране вршиће се на тај начин, што ће се старе залихе по текућим тржишним ценама распродавати, односно, уступити Министарству војске и морнарице за редовне потребе војне силе, а одговарајуће количине од ноће жетве куповати на тржишту, ради попуне резерве.

Резерве хране, које су набављене за потребе војне силе, обнављаће се по предлогу Министра војске и морнарице а начин како то одлучи комитет Министара: војске и морнарице, пољопривреде, трговине и индустрије и финансија. При томе ће се узимати у обзир, у првом реду, интереси земаљске одбране, а потом и друге околности, које имају утицаја на обнављање.

Исти комитет Министара одлучиваће и о начину обнављања хране, која је набављена из државних средстава за потребе становништва, по предлогу Министра пољопривреде.

Евентуални добитци приликом обнављања ове хране иду у корист фонда по члану 10 ове Уредбе, а губитци падају на терет истог фонда.

Члан 10

Овлашћује се Министар финансија, да устроји специјални „Фонд за државне резервне хране“, који ће служити као обртни капитал за стварање државних резерва хране, за градњу силоса, односно савремених складишта, ради смештаја ове хране и за подмиривање свих трошкова, који су у вези са стварањем, одржавањем и обнављањем резерва хране и свега осталог у духу одредаба ове Уредбе.

Овај фонд биће уложен на приплоду код Државне хипотекарне банке.

Новчана средства за овај фонд обезбеђиваће Министар финансија.

У овај фонд уносе се и казне из дотичних чланова ове Уредбе.

Све остало што буде потребно у погледу новчаних средстава за овај прописане се одлукама Министарског савета.

Члан 11

Сви трошкови око: стварања државне резерве хране по овој Уредби, подизања државних силоса односно складишта за смештај и чување ове резерве хране, набавке врећа (цакова) и другог завојног (амбалажног) материјала, превоза, уношења у смештајне просторије, закупа просторија за смештај, радне снаге за манипулацију при складиштењу (магационирању), руковања, чувања, изношења, одвоза, мељаве и свега осталог што је у вези са манипулацијом ове хране, као што су: растур, сасушење, разни други губитци; разлика између куповне и продајне цене приликом обнављања ове хране, камате на обртни капитал и све друго што буде потребно, подмириваће се из фонда по члану 10 ове Уредбе.

Обрачуне свих наведених трошкова и признавању губитака одобраваће надлежни министар.

За испитивање и контролу ових обрачуна одређиваће Министар финансија комисију, у којој ће ући по два стручна лица из Министарства: финансија, војске и морнарице и пољопривреде као и из Главне контроле.

Члан 12

Градским поглаварствима градова: Београда и оних у седиштима бановинских управа, затим градским поглаварствима и општинским управама оних места, у којима постоје индустријска предузећа а у којима је запослено укупно више од 1000 особа дневно, ставља се у дужност, да набаве и држе најмање једномесечну потребу људске хране за целокупно своје становништво и да ову храну чувају и годишње, у најзгодније време, обнављају. Сва поглаварства и општине из овога члана вршиће набавке хране по плановима у смислу члана

2 ове Уредбе. Ове планове одобраваће надлежни бан, односно Управник града Београда. Ову ће храну општине сместити у силосе, односно у складишта, која ће подићи по одредбама члана 13 ове Уредбе, а док се те зграде не подигну, резерве хране чуваће се у подесним закупљеним просторијама, које одговарају условима за добро чување хране, и то, уколико немају на располагању таквих општинских просторија.

Ова храна служиће за исхрану првенствено у времену мобилизације и рата, када би набавка хране била отежана или онемогућена; изузетно ова се храна може употребити и у другим приликама: неродним годинама, прекида саобраћаја и томе слично. У овом другом случају трошење ове хране одобравају банови. Утрошена резерва хране има се допунити у року, који одреди надлежни бан, односно Управник града Београда.

Ова резерва хране обухвата најважније предмете хране и зачина, као што су: пшеница или брашно, сухомеснати производи, месне или рибље конзерве, разно суво вариво (пасуљ-грах, пиринач-рижа, гриз, разне каше, сочиво-лећа и тестенине), со, маст, уље, шећер, кафа и чај. При прорачунавању потреба, које треба имати на располагању као резерву хране, рачунати, на становника дневно 1 кг. пшенице или 750 гр. пшеничног брашна, 180 гр. пасуља-граха, или 120 гр. пиринча-риже, или гриза, или разне каше, или тестине, 50 гр. масти или уља, 50 гр. шећера, 25 гр. соли, 20 гр. праве сирове кафе или кафених сурогата од домаћих жита или 3 гр. чаја. Количина меса у хлађеном или сушеном стању или сухомеснате производе, или месне или рибље конзерве као и свеже вариво односно поврће у конзервираном стању, које ће се чувати као резерва, одређиваће градске односно општинске управе саме, према месним приликама.

Уколико означене општине не би имале новчаних средстава за набавку и чување резерве хране из предњег става, оне ће ову резерву осигурати уговорима по члану 3 ове Уредбе, како је најпodesније за њих.

Надлежне банске управе, односно Управа града Београда, дужне су да контролишу потчињене општине, да оне извршавају своје дужности, како је овде прописано.

Индустриска места, чије се општине имају снабдети храном, одредиће Савет земаљске одбране, по предлогу Министра војске и морнарице (Инспекција земаљске одбране) а у споразуму са Министрима: трговине и индустрије, пољопривреде, унутрашњих послова и социјалне политике и народног здравља.

Министар финансија дужан је, при одобравању општинских буџета, да води рачуна о обавезама општина по овом члану Уредбе.

Члан 13

Свим градским поглаварствима већих градова и општинским управама индустријских места из члана 12 ставља се у дужност, да о свом трошку, закључивањем дугорочних зајмова, подигну потребне силосе, односно модерна складишта, за смештај резервне хране за потребе свога становништва сходно другом ставу члана 12 ове Уредбе, и то по захтевима, плановима и предрачунима које израђује Министарство пољопривреде у сарадњи са Министарством грађевина.

Надлежне банске управе, односно Управе града Београда, дужне су да контролишу општинске управе у погледу извршавања њихових дужности по овом члану Уредбе као и у погледу одржавања подигнутих зграда у исправном стању.

Члан 14

Министар пољопривреде, према потреби, а у споразуму са заинтересованим министрима, предузимаће остале потребне мере, издаваће правилнике, прописе, упуте и наређења ради употпуњења резерва хране, закључно са појединим домаћинствима.

Члан 15

Министар финансија прописује, у споразуму са Министрима: војске и морнарице и пољопривреде „Правилник“ за извршење ове Уредбе о резервама хране, којим ће регулисати сва питања административне, материјалне, новчане и контролне природе, у сврху правилног рада и заштите државних интереса.

Члан 16

Контролу над целокупним новчаним пословима са средствима фонда по члану 10 ове Уредбе, вршиће одбор од осам лица, по захтевима и упутствима Министра финансија. У овај одбор одређиће, по два члана, Министри: финансија, војске и морнарице, пољопривреде и претседник Главне контроле.

Члан 17

Сва она приватна лица, која се уговорима буду обавезала, да ће у духу одредаба ове Уредбе чувати храну за потребе државе, односно градских и других општина, дужна су, да ову храну правилно чувају и да отклоне сваку штету и квар, како у погледу саме хране тако и у погледу грађевина и просторија, у којима је храна смештена.

На случај да уговорна лица своје обавезе не извршавају, примениће се на њих казне, које се

имају уговорима предвидети, поред казне предвиђене у § 112 Кривичног законика.

О безбедности хране, која је набављена за државу, стараће се надлежни министри, који са овом храном располажу односно којима она буде предата на чување. У ту сврху они ће тражити предузимање потребних мера од стране Министра унутрашњих послова.

Осим тога ставља се у дужност општинским и управним властима места, у којима се таква храна налази односно чува, да и оне, помоћу полицијских и жандармериских органа, такође воде старање о безбедности, како саме хране тако и грађевина у којима је храна смештена.

Члан 18

Сваки држављанин Краљевине Југославије дужан је, да добро чува од квара и од уништавања храну, било да је она његова сопственост или да му је остављена на чување или руковање, пошто је људска и сточна храна од великог народног и државног значаја.

Државне управне власти имају право да контролишу стање и поступак са људском и сточном храном у земљи, и то код: произвођача, задруга, потрошача, млинова, трговаца, посредника свих врста и код извозника, и да поступају по закону против лица, која уништавају или злоупотребљавају храну, или не предузимају све мере против кварења и уништавања хране.

Члан 19

Свако злонамерно уништавање људске и сточне хране и осталих пољопривредно-сточарских производа казниће се по одредбама §§ 187—189 Кривичног законика, ако је уништај извршен

злонамерном паљевином, а по § 190 Кривичног законика ако је извршен нехатном паљевином. Исто тако ако уништавање буде извршено другим начином, кривац ће се казнити по одредбама § 365 Кривичног законика.

Најзад, лица која ова дела изврше у циљу помагања непријатељу за време приправног, мобилног и ратног стања, казниће се по одредби 1 одељка § 108 Кривичног законика.

Казне ће одговорним лицима изрицати надлежни редовни судови.

Полициски, жандармериски и војни органи дужни су, да спречавају уништавање горе наведених производа и да подносе пријаве о оваквим делима. Ова дужност постоји и за сваког грађанина, јер ће за непријављивање кривичног дела бити одговоран по § 135 Кривичног законика.

Члан 20

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

Пошто је ову Уредбу усвојио Привредно-финансиски комитет министара на седници одржаној на дан 6 јула 1939 године, то Министарски савет одобрава ову Уредбу.

6 јула 1939 године

Београд

Претседништво Министарског савета

М. С. Бр. 841

27 јула 1939 год.

у Београду

(Службене новине бр. 177-LIX. од 7 августа 1939).

УРЕДБА

о установама за снабдевање

На основу чл. 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет, на предлог Министра пољопривреде, Министра унутрашњих послова, Министра трговине и индустрије и Министра социјалне политике и народног здравља прописује ову

УРЕДБУ

о установама за снабдевање

Општински уреди за снабдевање

Члан 1

(1) У сврху снабдевања становништва храном и огревом општине именоване у наредном ставу образоваће, у року од 10 дана по ступању на снагу ове Уредбе, своје уредe за снабдевање саобразно прописима ове Уредбе.

(2) Обавезу образовања уреда за снабдевање имају ове општине:

а) на подручју Управе града Београда: Београд и Панчево;

б) у Дравској бановини: Љубљана, Јесенице, Крањ, Марибор, Трбовље, Цеље и Шкофја Лока;

в) у Врбаској бановини: Бања Лука, Бихаћ, Добрљин, Дрвар, Јајце, Приједор и Теслић;

г) у Дринској бановини: Сарајево, Бијељина, Ваљево, Вареш, Зеница, Завидовићи, Тузла, Ужиче, Чачак и Шабац;

д) у Дунавској бановини: Нови Сад, Крагујевац, Петровград, Пожаревац, Смедерево, Сомбор, и Сремска Митровица;

ђ) у Моравској бановини: Ниш, Зајечар, Јагодина, Краљево, Крушевац, Параћин, Пирот, Прокупље и Ћуприја;

е) у Вардарској бановини: Скопље, Битољ, Велес, Врање, Куманово, Лесковац, Призрен, Прилеп, Приштина, Тетово и Штип;

ж) у Зетској бановини: Цетиње, Баковица, Косовска Митровица, Никшић, Нови Пазар, Пећ и Подгорица.

(³) Остале општине могу такође образовати своје општинске уреде за снабдевање у смислу прописа ове Уредбе.

(⁴) Бан може решити да се обавеза образовања општинских уреда за снабдевање прошири и на друге општине.

(⁵) Бан ће одредити рејон пословања појединих општинских уреда за снабдевање. Ови рејони могу се простирати и ван подручја општинског атар.

Члан 2

(¹) Задатак је општинских уреда за снабдевање да организују правилно и несметано снабдевање становништва тога рејона најнужнијим предметима исхране и огрева. У ту сврху они ће испитивати потребе свога рејона и предузимаће мере за правилно снабдевање становника храном и огревом.

(²) У вршењу свога задатка општински уреди за снабдевање могу набављати, смештати и продавати поједине предмете исхране и огрева. Ове предмете они ће продавати било преко трговаца или преко постојећих задружних организација, вршећи контролу над њима, или преко продавница које би сами основали. Они могу по потреби оснивати и народне кујне.

(³) Општински уреди за снабдевање старају се о правилној расподели набављених предмета исхране и огрева. Уколико би се у појединим предметима исхране и огрева појавила осетна оскудица, општински уреди за снабдевање могу, у оквиру постојећих прописа, предузети потребне мере за равномерну расподелу намирница којима располажу.

Члан 3

(¹) Општински уреди за снабдевање су самосталне пословне установе односних општина. Они имају своју управу која одговара за правилно вршење поверених јој задатака по прописима ове Уредбе.

(²) Управу општинских уреда за снабдевање сачињавају претседник и три до шест чланова. Претседник уреда је по положају претседник општине, а његовог заменика одређује градско веће, односно општински одбор из редова већника, односно одборника. Остале чланове одређује градско веће, односно општински одбор из редова својих чланова, као и привредника, чиновника, намештеника, радника и осталих потрошача. Ближе одредбе о саставу и раду општинских уреда за снабдевање, као и о вршењу надзора над њиховим пословањем, прописује правилником општине при којима се оснивају ови уреди. Овај правилник подлежи одобрењу опште управне власти првог степена, односно за градске општине одобрењу бана.

(³) Надзор над радом општинских уреда за снабдевање у градовима врши бан а у осталим општинама управне власти првог степена.

Члан 4

(1) Финансијско пословање општинских уреда за снабдевање је потпуно независно од финансија дотичне општине и финансијских прописа који важе за пословање општина. Општински уреди за снабдевање водиће посебне рачунске књиге о целокупном свом пословању..

(2) За вршење својих издатака општински уреди за снабдевање располагаће новчаним средствима, која ће им ставити на расположење дотична општина из својих средстава, а у недостатку ових средстава које општина буде прибавила закључењем зајма код Дирекције за проучавање и организацију пољопривреде у сврху исхране (Дирекција за исхрану) или на који други начин. Средства добивена путем зајма ради финансирања општинских уреда за снабдевање не могу бити употребљена у друге сврхе.

(1) За закључење зајма код Дирекције за исхрану у смислу претходног члана општине не морају тражити посебно одобрење од Министарства унутрашњих послова и Министарства финансија. Оне могу без посебног одобрења Министарства унутрашњих послова и Министарства финансија уступити своје приходе и прирезе, уколико су слободни, и заложити своје непокретности Дирекцији за исхрану као обезбеђење за закључени зајам.

(2) Сви правни послови као и поднесци и судске радње у вези са закључењем ових зајмова ослобађају се свих државних и самоуправних такса.

Члан 6

Општински уреди за снабдевање продаваће набављене намирнице по набавној цени, којој ће се прирачунати додатак на име режијских тро-

шкова. Сем тога општински уреди за снабдевање имају право да наплаћују највише 2% од набавне цене на име доприноса за резервни фонд који служи за покриће евентуалних губитака у пословању.

Члан 7

(1) Општинском уреду за снабдевање ставиће градска поглаварства, односно општинске управе, на расположење потребно особље из реда својих службеника. По потреби управе тих уреда могу ангажовати и друго особље уз награду. Управа руководи пословима преко пословође, који је њен извршни орган и који се стара о спровођењу одлука управе и правилном функционисању уреда.

(2) Дирекција за исхрану кад кредитира путем зајма рад општинских уреда за снабдевање има право неограничене контроле њиховог пословања. Ако се установи да је рад општинских уреда за снабдевање које кредитира Дирекција за исхрану неисправан, Дирекција може одредити на рад у општински уред за снабдевање своје књиговодствено, благајничко и контролно особље.

(3) Награде хонорарног особља општинских уреда за снабдевање падају на терет режијских трошкова.

Члан 8

Чланови управе и особље општинских уреда за снабдевање сматрају се у вршењу поверених им дужности одговорни као јавни службеници. Особље из реда општинских службеника и делегирано особље од стране Дирекције за исхрану одговара по дисциплинским прописима који важе за њих када се налазе на редовној дужности.

Потрошачке заједнице код привредних предузећа

Члан 9

(¹) Сва привредна предузећа која у послују више од 50 радника дужна су у року од 10 дана по ступању на снагу ове Уредбе да образују своје потрошачке заједнице са задатком да се старају о снабдевању храном и огревом радника и намештеника тога предузећа. Обртни капитал за пословање ових потрошачких заједница стављаће на расположење односно предузеће. Два или више привредних предузећа у истом месту могу споразумно основати само једну потрошачку заједницу за своје раднике и намештенике, ако општа управна власт првог степена то одобри.

(²) За државна и самоуправна привредна предузећа одредиће надлежна власт која су од њих дужна да образују потрошачке заједнице за своје раднике и намештенике по прописима ове Уредбе.

(³) Потрошачке заједнице предузећа дужне су да благовремено обезбеде потребне количине хлебног брашна, односно пшенице и кукуруза и огревног дрвета, односно угља за раднике и намештенике предузећа и њихове породице. Ова обавеза се може одлуком другог степена опште управне власти односно Управе града Београда за њено подручје проширити и на друге животне намирнице, у првом реду на маст, јестиво уље, пасуљ, кромпир и шећер.

(⁴) Потрошачке заједнице ће се снабдевати свом потребном робом на тржишту, а по потреби преко општинских уреда за снабдевање, у чијем се рејону налазе. Оне ће продавати робу по набавној цени.

Члан 10

(¹) Потрошачке заједнице привредних предузећа имаће своју управу, у коју улазе: као прет-

седник лице које одреди управа предузећа, старешина радничких повереника, и два до четири члана из редова радника и намештеника, које одређује претседник.

(²) Управа потрошачке заједнице прописује правилник о раду заједнице, који одобрава општа управна власт првог степена.

(³) Надзор над радом ових потрошачких заједница врши надлежна општа управна власт првог степена и Инспекција рада.

Члан 11

(¹) Уколико код приватних привредних предузећа већ постоје набављачко-потрошачке задруге њихових радника и намештеника, ова предузећа нису обавезна оснивати потрошачке заједнице из чл. 9 ове Уредбе. Ако се ван чланства задруге налази знатан број радника и намештеника предузећа, надлежна општа управна власт другог степена на предлог Инспекције рада може наредити образовање потрошачких заједница код таквих предузећа, ради снабдевања радника и намештеника неучлањених у задругу.

(²) У случају да при појединим предузећима постоје раднички односно намештенички консуми, предузећа неће бити обавезна да оснују потрошачке заједнице по чл. 9 ове Уредбе, уколико се рад тих консума саобрази прописима ове Уредбе.

Члан 12

(¹) У случају да општине, које имају обавезу образовања својих уреда за снабдевање ове не образују у одређеном року или ако ови уреди не врше правилно поверени им задатак, надлежна управна власт другог степена на предлог Дирекције за исхрану може поставити на терет општине

комесара са задатком, да руководи општинским уредом за снабдевање.

(²) Исто тако надлежна општа управна власт другог степена може, на предлог Инспекције рада, поставити на трошак предузећа комесара код приватног привредног предузећа, које противно чл. 9 ове Уредбе не образује у одређеном року потрошачку заједницу за своје раднике и намештенике или не врши правилно поверене му задатке. Задатак комесара је да образује потрошачку заједницу и да руководи њеним пословима у сврху снабдевања радника и намештеника предузећа храном и гревом.

Члан 13

Општински уреди за снабдевање и потрошачке заједнице код привредних предузећа могу ускратити продају животних намирница, које они набављају, оним лицима за које се утврди да су набављене намирнице продавали у циљу спекулације или да су вршили нагомилавање намирница.

Члан 14

По престанку рада општинског уреда за снабдевање остатак резервног фонда из члана 6 Уредбе општине ће употребити за помагање сиротиње и незапослених радника.

Члан 15

Овлашћује се Министар пољопривреде да у споразуму са Министром унутрашњих послова, Министром трговине и индустрије и Министром социјалне политике и народног здравља, пропише ближе одредбе за извршење ове Уредбе.

Члан 16

Независно од одредаба ове Уредбе бановине могу, у смислу § 19 Закона о банској управи, оснивати на своме подручју посебне бановинске установе за снабдевање становништва и подружница ових установа.

Члан 17

Ова Уредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

М. с. бр. 1481.

8 новембра 1940 године

у Београду

(Службене новине бр. 259-ХС од 9 новембра 1940).

XIV

РЕШЕЊЕ

о стављању под контролу цена 31 артикла

На основу чл. 1 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године

РЕШАВАМО

(1) Да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени на ове артикле:

1. хлеб
 2. брашно изузев 0, 0г, 0гг
 3. мекиње
 4. домаће тестенине
 5. пиринач
 6. кафа и њени сурогати
 7. чај
 8. јестиво уље, изузев у боцама и лит. кан-тама до 5 кгр.
 9. маст
 10. свеже месо
 11. сапуни изузев луксузних
 12. свеће свих врста
 13. парафин
 14. дрво за гориво
 15. угаљ
 16. молино американ три врсте*
- 75 до 80 цм. 90 цм. 145—150 цм. 180 цм. 200 цм.
I, II, III I, II, III I, II, III I, II, III I, II, III
17. српско платно две врсте: 42—45 цм.*

18. платно памучно бељено: ширине од 70 до 200 цм.*

19. плави (модри) градл две најјефтиније врсте: Ia и IIa*

20. циц (кретон) две најјефтиније врсте: I, II*

21. памучна предива

22. конач од 200 до 1000 јарди све врсте сем свиленог*

23. фланел и порхет за хаљине*

24. шајак и сукно*

25. вуна и вуница за плетење и вез

26. сикире

27. лопате

28. ашови

29. косе

30. српови

31. мотике.

(2) Уред за контролу цена при Министарству трговине и индустрије и надлежне опште управне власти другог степена приступиће одмах вршењу поверених им функција у вези са контролом цена ових артикала.

(3) Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Бр. 4652

13 фебруара 1940

Београд

Министар трговине и индустрије,

Др. Иван Андрес с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Др. Срђан Будисављевић с. р.

(Службене новине бр. 37 од 16 фебруара 1940)

* Види измене класификације на стр. 198.

ПРОМЕНА КЛАСИФИКАЦИЈЕ АРТИКАЛА И СТАВЉАЊЕ ПОД КОНТРОЛУ ФРЕНЧА, КАНА- ФАСА И ЗЕФИРА

На основу чл. 1 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године, решавамо:

1. — да се класификација артикала, који су стављени под прописе Уредбе о контроли цена нашим решењем бр. 4652 од 13 фебруара 1940 године под бројевима 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23 и 24 и који гласе:

16. — молино американ три врсте
75 до 80 цм. 90 цм. 145—150 цм. 180 цм. 200 цм.

I, II, III I, II, III I, II, III I, II, III I, II, III

17. — српско платно две врсте: 42—45 цм

18. — платно памучно бељено: ширине од 70 до 200 цм.

19. — плави (модри) градл две најјефтиније врсте Ia и IIa

20. — циц (кретон) две најјефтиније врсте: Ia и IIa

22. — конач од 200 до 1000 јарди све врсте сем свиленог

23. — фланел и порхет за хаљине

24. — шајак и сукно

измени тако, да ће она гласити:

16. — молино американ свих врста и свих ширине до 200 цм.

17. — српско платно, памучне израде од предива до бр. 40 свих ширине

18. — платно памучно бељено: свих врста и ширине до 200 цм.

19. — градл бели и у боји: свих врста и ширине

20. — циц (кретон) полуделен: свих врста

22. — конач свих врста сем свиленог

23. — фланел и порхет свих врста

24. — шајак и сукно за народну ношњу односно хлачевина (цајг) и лоден (хубертус), сем штофова за грађанско одело.

2. — Уједно решавамо, да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени и на френч, канафас и зефир свих врста.

3. — Уред за контролу цена при Министарству трговине и индустрије и надлежне опште управне власти другог степена приступиће одмах вршењу поверених им функција у вези са контролом ових артикала.

4. — Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Бр. 9400

29 октобра 1940 године

Београд

Министар трговине и индустрије,

Др. И. Андрес с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Срђан Будисављевић с. р.

(Службене новине бр. 252 — LXXXVI од 1 новембра 1940).

ОДЛУКА

о стављању под контролу и максимирању цене
плавом камену.

На основу чл. 1 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године а у вези решења од 13 фебруара 1940 године бр. 4652 као и предлога одбора за контролу цена решавамо:

1) да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени и на плави камен (модру галицу);

2) да за плави камен (модру галицу) Уред за контролу цена утврди максималне цене за целу

земљу у смислу чл. 3 ст. 4 Уредбе о контроли цена.

Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

III бр. 11285

16 марта 1940 године

Београд

Министар трговине и индустрије,

Андрес с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Др. Срђан Будисављевић с. р.

ОДЛУКА О МАКСИМИРАЊУ ПЛАВОГ КАМЕНА

На основу ст. 2 чл. 3 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године, а по саслушању Одбора за контролу цена, Уред за контролу цена утврдио је максималну цену за плави камен у износу од 6,68 динара франко вагон фабрика.

(Службене новине од 9 априла 1940 бр. 92)

ПРИМЕНА УРЕДБЕ О КОНТРОЛИ ЦЕНА НА ВАЉАНУ ЖИЦУ И ОСТАЛЕ АРТИКЛЕ

На основу члана 1 односно члана 3 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године бр. 4651, а на предлог Уреда за контролу цена и по саслушању Одбора за контролу цена решавамо:

1. Да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени и на ове артикле:

а) ваљану жицу,

б) ексер (чавле, жребље) извучене од жељезне или челичне жице,

ц) дрвени грађевински материјал,

д) циглу и цреп,

е) шипкасто гвожђе свих врста,

ф) фасонирано гвожђе изузев У и Т носача свих врста,

г) рафију и манилу.

2. Да за шипкасто гвожђе свих врста, фасонирано гвожђе изузев У и Т носача свих врста, рафију и манилу Уред за контролу цена утврди максималне цене за целу земљу у смислу одредбе става 4 члана 3 Уредбе о контроли цена.

3. Уред за контролу цена при Министарству трговине и индустрије и надлежне банске управе односно Управа града Београда приступиће одмах вршењу поверених им функција у вези са контролом ових артикала.

4. Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

II Бр. 21.311

29 маја 1940 год.

Београд

(Службене новине бр. 131 XLVI од 11 јуна 1940).

ПРИМЕНА УРЕДБЕ О КОНТРОЛИ ЦЕНА НА СВЕ ВРСТЕ КОЖА.

На основу чл. 1 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године решавам:

1) да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени и на коже свих врста.

2) Уред за контролу цена при Министарству трговине и индустрије и надлежне опште управне власти другог степена приступиће одмах вршењу поверених им функција у вези са контролом ових артикала.

3) Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Бр. 7581

2 октобра 1940 год.

Београд

Министар трговине и индустрије,

Др. Иван Андрес, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Срђан Будисављевић, с. р.

Ово решење ступило је на снагу 4. октобра 1940.

(Службене новине бр. 229-LXXX од 5 октобра 1940).

ПРИМЕНА УРЕДБЕ О КОНТРОЛИ ЦЕНА НА ЛОЈ

На основу чл. 1 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године, решавамо:

1. — да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени и на лој;

2. — Уред за контролу цена при Министарству трговине и индустрије и надлежне опште управне власти другог степена приступиће одмах вршењу поверених им функција у вези са контролом ових артикала.

3. — Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Бр. 8480

10 октобра 1940 године

Београд

Министар трговине и индустрије

Др. Иван Андрес, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља

Срђан Будисављевић, с. р.

(Сл. новине бр. 241 — LXXXLV од 19 октобра 1940).

ПРИМЕНА УРЕДБЕ О КОНТРОЛИ ЦЕНА НА ВУЧЕНУ, ЖЕЛЕЗНУ И БОДЉИКАВУ ЖИЦУ

На основу члана 1 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године, решавамо:

1. — да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени и на

а) вучену железну и челичну жицу, израђена из ваљане жице или из предвучене жице у колутима или у шипкама сваке дужине, округла или квадратна, у свакој изради;

б) бодљикаву жицу округлу или квадратну у свакој изради.

2. — Да за ове артикле Уред за контролу цена утврди максималне цене за целу земљу.

3. — Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Бр. 8490

17 октобра 1940 године

Београд

(Сл. новине бр. 241-LXXXIV од 19 октобра 1940).

ОДЛУКА

Уреда за контролу цена бр. 6775 од 21. септембра 1940. о максимирању цена гвозђу.

На основу ст. 4 чл. 3 Уредбе о контроли цена, Уред за контролу цена одређује следеће цене за гвоздене профиле:

1) За све врсте гвоздених профила прописује се, за трговце на велико, произвођаче и увознике следеће основне релационе цене: Београд 5.55 дин., Ниш 5.63 дин., Скопље 5.55 дин., Нови Сад 5.58 дин., Сарајево 5.55 дин., Котор 5.58 дин., Љубљана 5.55 дин., Цеље 5.55 дин., Марибор 5.57 дин., Суботица 5.65 дин., Панчево 5.61 дин. и Петровград 5.67 за 1 килограм.

2) На ове основне релационе цене трговци на велико и увозници могу, на име свих додатака без разлике, да додају 0.78 дин. по 1 кгр. при следећим продајама:

а) кад малопродавцима врше продају шипкастог (округлог, четвртастог, плоснатог и шина за точкове), бетонског и фасонованог (угаоног, сегментног и фасонованог за браве) гвожђа било у којим количинама;

б) кад потрошачима врше продају неког од профила наведених горе под а), одједном продата количина износи више од:

1) 1000 кгр. бетонског гвожђа,

2) 500 кгр. осталих врста гвожђа под а).

При продаји профила под а) директно потрошачима у количинама до 1000 кгр. бетонског а до 500 кгр. осталог гвожђа, велетрговци односно увозници могу да наплате, на име доплата још 25 пара, тако да укупни додатак на основну релациону цену може да достигне највише 1,03 дин. по 1 кгр.

3) На основу релационе цене трговци на велико односно увозници могу, на име свих доплата без разлике, да додају 1.18 дин. по 1 кгр. при следећим продајама:

а) кад, у било којим количинама, малопродавцима врше продају следећих профила: полуокруглог гвожђа, тракастог гвожђа од 2 мм и више (нормалног и специјалног) гвожђа за летве и окове за врата обручног (Н) клинастог, бандажног и осмоугаоног гвожђа;

б) кад профиле под а) продају директно потрошачима у количинама преко 250 кгр. одједном.

При продаји профила под а) директно потрошачима у количинама до 250 кгр. одједном, велетрговци односно увозници могу да наплате, на

име доплата још 25 пара, тако да укупни додатак на основну релациону цену може да достигне највише 1.43 дин. по 1 кгр.

4) Произвођачи, кад продају директно малопродавцима профиле наведене под 2—а), могу на основну релациону цену на додају највише 0,78 дин. по 1 кгр. а код продаје профила под 3—а), 1.18 дин. по 1 кгр. без обзира на продату количину.

Цене изван горе означених места могу се повећати изнад утврђених максималних цена још и за износ подвозних трошкова од најближе горе означене релације до купчеве станице.

Наведене цене се подразумевају без скупног пореза на пословни промет и евентуалних локалних дажбина.

Ове максимиране цене не односе се на продају од стране произвођача директно потрошачима, нити на продаје од стране произвођача велетрговцима али су они дужни да, за свако повишење цена, траже одобрење у смислу прописа Уредбе о контроли цена, уколико њихове цене не подлежу контроли Министарства трговине и индустрије по Уредби о картелима.

Овим се стављају ван снаге раније одредбе о максимирању цена гвожђу.

(Службене новине од 21. септембра 1940 бр. 217).

ОБЈАШЊЕЊЕ

Уреда за контролу цена бр. 10.500 од 13. XI. 1940 о продаји гвожђа од стране велетрговаца директно потрошачима.

У вези са наредбом Уреда за контролу цена бр. 6775 од 18-IX-1940 објављеном у Службеним новинама бр. 217-LXXV од 21-IX-1940 доставља се следеће

ОБЈАШЊЕЊЕ

по питању примене максимиране цене при продајама од стране велетрговаца директно потрошачима.

У горњој наредби под т. 2 ст. 2 стоји:

„При продаји профила под а) — тј. шипкастог (округлог, четвртастог, плоснатог и шина за точкове), бетонског и фасованог (угаоног, сегментног и фасованог за браве) гвожђа — директно потрошачима у количинама до 100 кг бетонског а до 500 кг. осталог гвожђа, велетрговци односно увозници могу да наплате, на име доплатка још 25 пара, тако да укупни додатак на основну релациону цену може да постигне највише 1,03 дин. по 1 кг.“.

У истој наредби под т. 3 ст. 2 стоји:

„При продаји профила под а) — тј. полуокруглог гвожђа, тракастог гвожђа од 2 мм и више, гвожђа за летве и окове за врата, обручног (Н), клинастог, бандажног и осмоугаоног гвожђа — директно потрошачима у количинама до 250 кг. одједном, велетрговци односно увозници могу да наплате, на име доплатка још 25 пара, тако да укупни додатак на основну релациону цену може да достигне највише 1,43 дин. по кгр.“.

Овај изузетак за продају од стане grosиста учињен је с циљем да се трговцима детаљистима не одузму муштерије у местима где се, поред њихових радњи, налазе и радње велетрговаца. Како продаје од стране детаљиста најчешће износе до 1000 кг. бетонског, до 500 кг. шипкастог а до 250 кг. обручног гвожђа, то су ове цифре узете као горња граница при наплаћивању додатка од 25 пара код продаја директно потрошачу. При утврђивању ове границе, мислило се на укупну продату количину а не на продају профила једне врсте,

што уосталом проистиче и из самог текста наредбе. У случају да се наредбом желело да утврди горња граница за продају профила једне врсте, тада би у њој изричито морало да стоји „при продаји исте сорте“.

У последње време овом Уреду је стигло неколико преставки из којих се види да трговци на велико, при продаји потрошачима, наплаћују 25 пара по кг. у свим оним случајевима где потрошач не купи најмање 1000 кг. бетонског, 500 кг. шипкастог а 250 кг. обручног гвожђа исте сорте, свакако с намером да се изиграју максимиране цене, јер потрошач никада не купује тако велике количине. Стога се скреће пажња тој Управи да, у смислу овога тумачења, изда објашњење подручним органима и заинтересованим стручним организацијама да се за сваки конкретни случај прекршаја наредбе о максимирању цена примене најстрожије мере против криваца.

УПУТСТВО

Уреда за контролу цена бр. 10538 од 14. XI. 1940. о томе ко се од трговаца гвожђарске струке има сматрати велетрговцем.

Својом наредбом бр. 6775 од 18-IX-1940 Уред за контролу цена је донео нове максималне цене за гвожђе у случајевима продаје од стране велетрговаца и увозника малопродавцима и потрошачима и у случају продаје од стране произвођача директно малопродавцима. Објашњењем Уреда бр. 10500 од 13-IX-1940 дато је тумачење да се под велетрговцем подразумева сваки трговац гвожђарске струке који набавља робу од произвођача или другог трговца с тим да је у потпуности или делимично прода малопродавцу. На тржишту гвожђа

су чести случајеви да роба прође кроз четири, пет па и више сукцесивних трговачких посредовања док стигне од произвођача до потрошача, што знатно кумулира продајну цену на штету потрошача. Овако штетна трговачка посредовања могуће је елиминисати једино на тај начин што ће се сви ти трговци посредници третирати као велетрговци и присилити да продају по максимираним ценама или да се баве искључиво детаљном продајом. Међутим јављају се случајеви, било због саобраћајних веза било због слабе кредитне способности малих сеоских и варошких трговаца, да су трговци посредници принуђени да продају гвожђе детом директно потрошачима, делом опет тима ситним трговачким радњама. Такви случајеви неће бити чести али је потребно да се о њима поведе рачуна и да се трговци ове врсте окатегорису или као велетрговци или као трговци детаљисти. Услед свега овога а на основу чл. 6 Уредбе о контроли цена, доставља се свима банским управама следеће

УПУТСТВО

1) Код оних трговаца гвожђарске струке који купују гвожђе од других трговаца (не и код оних који га купују од произвођача) а продају га делом опет трговцима делом потрошачима, надлежна Управа ће, у сваком конкретном случају, на молбу заинтересованог трговца, да утврди да ли његова продаја другим трговцима износи више или мање од 50% укупног годишњег промета.

2) Трговци ове врсте који већи део (више од 50%) свога годишњег промета обављају са другим трговцима, тј. који су у току последњих година више гвоздене робе продали другим трговцима а мање потрошачима, сврстаће се у категорију веле-

трговаца и на њих има у потпуности да се примени наредба о максимирању цена гвожђу.

3) Трговци ове врсте, који већи део (више од 50%) свога годишњег промета обављају са потрошачима директно, тј. који су у току последњих година више гвоздене робе продали директно потрошачима а мање другим трговцима сврстаће се у категорију трговаца детаљиста.

4) За трговце под 3) банске управе ће максимирати цене у смислу чл. 2 Уредбе о контроли цена на мало а на основу овлашћења овога Уреда бр. 6368 од 5. IX.

ОДЛУКА

о максимирању рафије.

Под Бр. 1653 од 12 јуна 1940 године Уред за контролу цена донео је следеће решење:

На основу члана 3 става 4 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године, Уред за контролу цена утврдио је за цело своје подручје максималну цену за рафију у износу од динара 25.— за 1 килограм франко радња продавца.

ОДЛУКА

о максимирању маниле.

Под Бр. 1825 од 18 јуна 1940 године Уред за контролу цена донео је следеће решење:

На основу става 4 члана 3 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године Уред за контролу цена утврдио је за цело своје подручје максималну цену за манилу (сисал везиво) у износу од динара 27.— за 1 килограм франко радња продавца.

ОДЛУКА

Уреда за контролу цена бр. 7150 од 25 септембра 1940 године о максимирању цена огревним дрвима.

На основу решења Министра трговине и индустрије и Министра социјалне политике и народног здравља бр. 3490 од 13 јула 1940 године донетог на основу чл. 3 ст. 4 Уредбе о контроли цена бр. 4651 од 5 фебруара 1940 године, Уред за контролу цена одређује следеће:

I

На железничким и речним утоварним станицама у земљи изузев у Бановини Хрватској, Вардарској, Дравској и Зетској, огревно дрво не може се продавати по вишим ценама од оних које одговарају паритету ниже утврђених цена.

	по 1 про- сторном метру	по вагону од 10 тона
	дин.	дин.
1) буковина Ia	116	2.088
буковина IIa	106	1.908
буковина IIIa	93	1.674
2) грабовина Ia	124	2.232
грабовина IIa	114	2.052
грабовина IIIa	100	1.800
3) церовина Ia	116	2.088
церовина IIa	106	1.908
церовина IIIa	93	1.674
4) јасеновина Ia	111	1.998
јасеновина IIa	101	1.818
јасеновина IIIa	93	1.674
5) храстовина Ia	107	1.926
храстовина IIa	97	1.746
храстовина IIIa	85	1.275
6) брестовина Ia	109	1.962
брестовина IIa	99	1.782
брестовина IIIa	85	1.530

7) липовина Ia	85	1.530
липовина IIa	80	1.440
8) врбовина I	94	1.710
врбовина II	85	1.530

Ове цене важе франко вагон (на речним станицама франко шлеп), паритет Приједор односно Пале код Сарајева, правац Београд.

II

На основу горњих цена, опште управне власти првога степена утврдиће — најкасније за 8 дана од дана објаве ове одлуке — за све утоварне станице свога подручја паритетне разлике које се могу давати горњим ценама.

Именоване власти утврдиће поменуте разлике на овај начин: Од Приједора, односно од Пала код Сарајева до Београда износи превозни став за 10 тона огревног дрвета у вагону од 15 тона 1010 динара што одговара ставу од 59 динара 45 пара по једном просторном метру, рачунајући 10 тона са 18 просторних метара. На железничким и речним утоварним станицама од којих је превозни став до Београда нижи од горњег става, разлика ће се додавати горњим ценама.

При утврђивању паритетних разлика за утоварне станице на прузи уског колосека, која не иде до Београда, мора се, поред превозног става, узети у обзир и трошак претовара из вагона уског у вагон широког колосека. То исто важи и за железничке станице са којих се роба превози до речних утоварних станица ради претовара у шлепове.

У местима у којима постоји железничка и речна утоварна станица за огревно дрво, паритетне разлике имају се утврдити посебно за вагонску, а посебно за шлеповску робу, с тим да се шлеповска роба не сме продавати по затварању речног саобраћаја.

III

Опште управне власти првога степена утврдиће исто тако у року од 8 дана по објави ове одлуке, највише продајне цене огревног дрвета на истоварним станицама и у дрварским радњама свога подручја. За истоварне станице у Војводини и Срему има се узети као основа превозни став од Приједора, а за Београд превозни став од Приједора и Пала код Сарајева. Поменути превозни став са додатком 45 динара по вагону на име трошкова мерења и товарног листа има се додати ценама означеним у горњој табели, па ће се тако добити цена франко вагон — шлеп истоварна станица. За утврђивање цена у самим дрварским радњама важе Упутства Уреда за контролу цена бр. 4314 од 25 јула 1940 године.

IV

У Бановини Дравској, Вардарској и Зетској одредиће највише продајне цене огревног дрвета надлежне банске управе према приликама у овим бановинама.

V

Раније склопљени закључци, који још нису извршени, тј. по којима роба још није утоварена у вагон или шлеп ради испоруке купцу, имају се извршити по новим ценама; исто важи и за делимично извршене закључке, код којих нове цене важе за неиспоручени део робе.

VI

Опште управне власти првога степена доставиће своја решења о утврђивању паритетних разлика за утоварне станице свога подручја Уреду за контролу цена у року од 24 часа по доношењу

истих. Ова решења морају садржавати предњу табелу цена, рубрику са паритетном разликом и рубрику у којој ће паритетна разлика бити додата са стране овог Уреда утврђеним ценама, тако да се јасно види колико продавци на утоварним станицама смеју највише наплаћивати од купаца.

Исто тако дужне су опште управне власти првога степена доставити, у року од 24 часа по доношењу, Уреду за контролу цена своја решења о утврђивању највиших цена на истоварним станицама и у дрварским радњама.

Сва ова решења, опште управне власти првога степена дужне су објавити путем објаве у месној штампи.

VII

Произвођачи огревног дрвета и трговци на велико дужни су у фактурама засебно наводити у предњој табели садржине цене а засебно паритетне разлике.

Трговци на велико и произвођачи при продајама огревног дрвета франко вагон — шлеп истоварна станица, могу наплатити од купца засебну провизију од највише 180 динара по вагону од 10 тона. Трговци-детаљисти не могу ову провизију превалити на потрошаче, она има пасти на терет њихове зараде.

VIII

Ко се огрешти о горње одредбе, излаже се примени чл. 8 Уредбе о контроли цена који предвиђа казну затвора до 6 месеци и новчану казну до 50.000 динара.

IX

Ова одлука ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

(Службене новине бр. 222 од 27 септембра 1940).

ОДЛУКА

Уреда за контролу цена бр. 7403 од 3. X. 1940 о
максимирању цена зејтину у продаји на велико.

На основу чл. 3 ст. 4 Уредбе о контроли цена од 4 фебруара 1940 године број 4651 и решења Министра трговине и индустрије и Министра социјалне политике и народног здравља број 3940 од 13 јула 1940 године, Уред за контролу цена за цело своје подручје одређује следеће у погледу продајне цене на велико јестивог уља (изузев маслиновог):

Трговци на велико израчунаће своју продајну цену на бази ове калкулације:

1) Цена франко свака истоварна станица у земљи укључиво буре од 200 кгр и 5% прометног пореза Динара 20,79*

2) Ефективни трошак превоза од станице до радње "

3) Трошарина и месне дажбине "

На тако израчунату ефективну набавну цену трговци на велико могу зарачунавати највише 5% бруто зараде. Израчуната цена не може се заокруживати.

Трговци на велико могу уље одмах продавати на бази горње калкулације али су дужни надлежној банској управи (контролору цена) послати своју калкулацију и приложити доказе за превозне трошкове и месне дажбине.

Као доказ сматраће се службена потврда општине или среског начелства да ти трошкови одговарају локалним приликама.

*) Ова цена одобрена је решењем Министра трговине и индустрије IV бр. 34711 од 30 септембра 1940. Бурад од 100 и 50 кгр. Види стр. 219.

Банска управа ће у року од 3 дана испитати калкулацију с обзиром на зарачунате превозне трошкове, дажбине и зарачунати проценат бруто зараде. Ако се установи да је било која ставка у калкулацији превише зарачуната и да не одговара месним приликама, банска управа ће снизити продајну цену и о томе одмах извести заинтересованог трговца на велико.

Трговци на велико могу набављати робу само из фабрика путем заједнице прерађивача уљарица у Београду, Топличин Венац број 13.

Трговци на велико продаваће уље малопродавцима по цени израчунатој на горњи начин укључиво буре од 200 кгр. У случају да продају количине мање од 200 кгр, задржаће буре за покриће кала и растура.

На подручју града Београда и Земуна, Уред за контролу цена одређује у трговини на велико цену од 23,50 за 1 кгр уља укључиво буре од 200 кгр франко радња трговца на велико на основу цена франко станица Динара 20,79, градске трошарине од Динара 1,50, превоза од станице до радње од 5 пара по 1 кгр и бруто зараде од 5%.

На подручју града Панчева Уред за контролу цена одређује у трговини на велико цену од Динара 22 за 1 кгр уља укључиво буре од 200 кгр, франко радња трговца на велико, на основу цене франко станица од Динара 20,79, градске трошарине од 8 пара, превоза до радње од 5 пара за 1 кгр уља и бруто зараде од 5%.

(Службене новине од 5. X. 1940 бр. 229).

УПУТСТВО

за одређивање максималне продајне цене јестивом уљу у трговини на мало.

Цену јестивом уљу, изузев маслиновом, од уљарица овогодишње жетве, одредило је за фа-

брике Министарство трговине и индустрије, па ће све трговце на велико у целој земљи коштати Дин. 20,79 по кг. франко свака истоварна станица, укључиво буре од 200 кгр и 5% прометног пореза.¹⁾

Трговци на велико израчунаће своју продајну цену на бази горње цене, више ефективни превозни трошак од станице до радње, месне дажбине и 5% бруто зараде на све. О томе је Уред за контролу цена издао посебну одлуку која је објављена у „Службеним новинама“ од 5/X 1940 бр. 229 и достављена Банским управама.

Малопродавцима одредиће продајне цене уљу Среска начелства у смислу упутстава Уреда за контролу цена бр. 6368 од 5 септембра с тим, да ће уље унети у артикле групе I. чл. 3 тих упутстава и одредити максималну цену за цело место.

При одређивању цене на мало поступиће се на следећи начин:

Установиће се:

1. — Цена трговца на велико у том месту или којем другом најближем месту, ако трговац на велико не постоји у месту и ако малопродавац мора да набавља уље од трговца на велико из другог места;

2. — Превозни трошкови од радње трговца на велико до малопродавца према месним приликама;

3. — Месне дажбине уколико већ нису плаћене код трговца на велико.²⁾

Зброј тих ставака даће ефективну набавну цену зејтина по 1 килограму, укључиво буре од 200 кг. Ако малопродавац није купио читаво буре,

¹⁾ Види стр. 219.

²⁾ Овде треба узети и бановинску трошарину, где постоји, ако није плаћена већ код трговца на велико.

трговац на велико дужан је да му зарачуна исту цену као да је купио цело буре, с тим, да трговцу на велико остаје буре за покриће растура и кала.

Код израчунавања продајне цене на литар првостепена власт држаће се следећег:

Од установљене набавне цене за 1 кгр уља одбиће се 10% на име разлике у цени од 1 кгр на 1 литар, који има око 900 грама. На тај начин добиће се набавна цена за 1 литар уља.

Према месним приликама и околностима одредиће се зарада на 1 литар с тим, да ни у којем случају не може прећи 20% на ефективну набавну цену 1 литра уља.

Малопродавцу, који је купио уље у бурету, остаје буре за покриће евентуалног кала и растура.*

Ово Упутство послужиће првостепеним властима као основа за одређивање цене на мало, а у случају да у дотичном месту владају неки нарочити обичаји у погледу израчунавања продајне цене или да је било шта у овом Упутству нејасно, првостепене управне власти обратиће се директно на Уред за контролу цена, Београд, и затражити потребна објашњења.

Одређена максимална цена објавиће се на уобичајени начин, а малопродавци дужни су да се у свему придржавају прописа о контроли цена на мало, како је изложено у Упутству бр. 6368 од 5 септембра ове године.

Пример калкулације

Кад су трговац и малопродавац у истом месту
Набавна цена малопродавца у дотич-

*) Трговци на мало који купују уље у бурадима од 100 и 50 кгр (види стр. 219) могу продавати уље само по већ одобреној максималној цени у продаји на мало.

ном месту према калкулацији трговца на велико, коју је одобрила Банска управа износи на пример укључиво месне дажбине Дин. 22.—
Превоз до радње малопродавца на пр. „ 0,05

за 1 кгр уља набавна цена малопрод. Дин. 22,05
минус 10% разлике од 1 кгр на 1 литар „ 2,20

Набавна цена малопрод. за 1 литар Дин. 19,85
Бруго зарада малопродавца одобрена према месним приликама на пр. 15% „ 2,98

Динара 22,83

Заокружена продајна цена малопродавца за 1 литар уља Динара 23.—

Пример калкулације

Кад малопродавац и трговац на велико нису у истом месту

Продајна цена трговца на велико одобрена од Банске управе износи на пр. Дин. 23.—
Превоз трговца на велико до малопродавца железницом, камионом или на који други начин износи просечно на пример „ 1.—

Набавна цена за малопрод. за 1 кгр уља Дин. 24.—
мање 10% разлике од кграма на литре „ 2,40

Дин. 21,60

Бруто зарада малопродавца одобрена је на пример 20% „ 4,32

Динара 25,92

Заокружена продајна цена за 1 литар уља износи Динара 26.—.

Код одређивања продајне цене потребно је саслушати Удружење трговаца, Одбор за сузбијање скупоће или Општину.

О Д Л У К А

Уреда за контролу цена број 11532 од 3 децембра 1940 године за цене уљу у бурадима од 100 и 50 кг

У вези одлуке Уреда за контролу цена бр. 7403 од 3 октобра којом су одређени елементи калкулације односно максималне цене јестивом уљу у бурадима од 200 кгр у трговини на велико на основу одређене фабричке цене Дин. 20,79 франко свака истоварна станица у земљи, укључиво буре и скупни порез, Уред за контролу цена, у вези решења Министра трговине и индустрије, којим су одobreне цене за уље у бурадима од 100 кгр Дин. 21,09 и у бурадима од 50 кгр Дин. 21,29 франко свака истоварна станица у земљи, укључиво буре и скупни порез, одређује да се јестиво уље (изузев маслиново) у трговини на велико продаје како следи:

У бурадима од 100 кгр с доплатом на буре од Дин. 0,30 по 1 кгр а у бурадима од 50 кгр с доплатом за буре од Дин. 0,50 по 1 кгр на већ одobreне цене трговаца на велико за уље у бурадима од 200 кгр. За наплаћивање горњих доплатака трговци на велико не требају тражити посебно одобрење надлежне власти.

Максималне цене за јестиво уље у малопродаји, које су одређене одлукама надлежних власти, остају непромењене за уље из свих врста буради.

ОДЛУКА

Уреда за контролу цена бр 10010 од 6 новембра 1940 године о максимирању цена шајака и сукна

На основу става 4 чл. 3 Уредбе о контроли цена, Уред за контролу цена прописује за цело своје подручје максималне цене за шајак и сукно како следи:

1) шајак дин. 125.— по метру, с тим да исти има најмање 850 гр. тежине, ширину од 140 цм., а пропорција мешавине да буде 40% сирове вуне и 60% вунене крпе;

2) сукно дин. 160.— по метру, с тим да исто има 1300 гр. тежине, ширину од 140 цм., а пропорција мешавине да буде 40% сирове вуне и 60% вунене крпе.

Ове су цене франко фабрика са урачунатом зарадом од 8%, али без скупног пореза.

(Службене новине бр. 259—ХС од 9 новембра 1940)

XV**НАРЕДБА**

о надзору цијена, која важи у Бановини Хрватској

На темељу чл. 9 и 23 Уредбе са законском снагом о сузбијању скупоће и несавјесне спекулације прописујем ову

НАРЕДБУ

о надзору цијена.

Чл. 1

1) У сврху надзора над цијенама Бан одређује који ће артикли из чл. 1 Уредбе о сузбијању скупоће и несавјесне спекулације потпасти под надзор над цијенама по прописима ове Наредбе.

2) Под прописе ове Наредбе не потпада: продаја властитих производа од стране земљорадника.

Чл. 2

1) За одређивање цијена и надзор над цијенама основат ће се обласна надзорништва за цијене код првостепених опћих управних власти у Загребу, Осијеку, Сплиту и Дубровнику. Територијална надлежност обласних надзорништава поклапа се са подручјем привредних Комора у Загребу, Осијеку, Сплиту и Дубровнику. На челу обласног надзорништва стоји надзорник за цијене, којег поставља Бан.

2) Код решавања појединих питања могу надзорништва позивати на сурадњу техничке и комерцијалне стручњаке.

3) Бан ће поставити по указаној потреби стручне надзорне органе код надзорништва са задаћом, да воде све послове у вези са надзором цијена. Он може, поред тога, у важнијим трговинским и индустријским средиштима поставити и мјесне надзорнике цијена са задаћом, да прате примјену надзора цијена и помажу надлежну власт у вршењу функција прописаних овом Наредбом.

4) Прије доношења одлуке у смислу чл. 5 ове Наредбе надзорништва ће по потреби саслушати мишљење мјесног одбора за купоћу.

5) Жалбе на одлуке обласних надзорништава подносе се Банској Влади, Одјелу за обрт, индустрију и трговину у року од 15 дана након пријема одлуке, према прописима Закона о опћем управном поступку, с тим да жалба не задржава одлуку од извршења.

Чл. 3

1) Уред за надзор цијена, који ће се основати код Одјела за обрт, индустрију и трговину Банске Власти имат ће за задаћу, да се брине о примјени ове Наредбе, а нарочито:

а) да испитује кретање цијена у Бановини и узроке евентуалних промјена, нарочито код артикала, за које је по овој Наредби уведен надзор цијена;

б) да доноси одлуке по чл. 5 ове Наредбе;

ц) да рјешава жалбе против одлука надзорништва;

д) да уреда ради и по властитој иницијативи подвргава ревизији одлуке надлежних надзорништава за цијене и врши над истима надзор;

е) да надлежним властима даје упуте за спровођење надзора цијена и све потребне обавијести у вези са примјеном ове наредбе ради усклађивања њихових поступака;

ф) да узима иницијативу и сурађује са осталим надлежним властима и установама у питању опскрбе појединим артиклима, као и рационарање потрошње артикала код којих се појављује оскудица у већој мјери.

2) На челу Уреда стоји Повјереник за надзор цијена, којега поставља Бан.

Чл. 4

1) Код Банске Власти оснива се Банско повјеренство за надзор цијена. Ово повјеренство састоји се од: представника Одјела за обрт, индустрију и трговину, Одјела за сељачко господарство, Одјела за социјалну политику, Одјела за техничке радове, Одјела за шумарство, Одјела за рударство и повјереника за надзор цијена. Предсједник Банског повјеренства је Претстојник Одјела за обрт, индустрију и трговину, а његов замјеник је повјереник за надзор цијена.

2) Задаћа је Банског повјеренства:

а) да доноси одлуке у начелним питањима у вези с надзором цијена;

б) да утврђује начин и начела калкулације за поједине артикле која ће имати обавезну снагу за рад надзорништва;

ц) да доноси одлуке о артиклима, за које ће бити одређена максимална цијена за цијело подручје Бановине (ст. 4 чл. 6).

3) Банско повјеренство вијећа у сједницама и доноси одлуке, које по одобрењу Бана постају извршне.

4) Банско повјеренство за надзор цијена и Уред за надзор цијена сурађују са Савјетодавним

одбором, у који улази по један представник индустријских, трговинских, занатских, радничких, лијечничких и инжињерских комора, те Господарске Слоге. На сарадњу у одређеним питањима могу се позивати и поједини технички и комерцијални стручњаци.

Чл. 5

1) Увозници, трговци и произвођачи (прерађивачи) не могу за артикле, за које је по чл. 1 ове Наредбе одређен надзор у унутрашњем промету повећати цијене, ако то повећање цијена претходно не пријаве надлежном надзорништву и не добију одобрење у смислу наредног става. Уз пријаву морају се придонијети сви докази, којима се оправдава намјеравано повећање цијена. Пријаве се подносе преко надлежних привредних комора. Коморе подносе овако запримљене пријаве разлучено по врстама артикала надлежним надзорништвима са својим мишљењем.

2) Надзорништва дужна су да произвођачима и прерађивачима што хитније, а најкасније у року од 15 дана, а увозницима и трговцима најкасније у року од 7 дана по пријему пријаве издају рјешење, којим се одобрава или забрањује продаја уз више цијене. Она могу одредити и нижу цијену од оне, која је у пријави тражена. Одобрена цијена вриједи као максимална за продају одређене количине и каквоће дотичног артикла за подручје и по продајним увјетима, које ће прописати надзорништва, рачунајући продају за готово. За плаћање уз рок или на почет вриједи исте одobreне цијене као максималне но продавалац може за такве продаје зарачунати каматњак, који ће повремено за поједине артикле прописати Банско повјеренство за надзор цијена.

3) Одобрено повишење цијена надзорништва дужна су одмах саопћити Уреду за надзор цијена и објавити уобичајеним путем у својим просторијама, као и преко штампе. Ове објаве штампа публицира бесплатно.

Чл. 6

1) За артикле, који потпадају под прописе ове Наредбе Уред за надзор цијена може испитати повећање цијена, које је наступило и прије ступања на снагу ове Наредбе.

2) У колико Уред за надзор цијена установи, да ово повећање није оправдано, прописат ће по саслушању Савјетодавног одбора максималне цијене за дотичне артикле. Ове цијене објавит ће се одмах путем штампе.

3) Артикли за које су на овај начин утврђене цијене, не могу се продавати у трговини, уз више цијене без одобрења у смислу чл. 5 ове Наредбе.

4) Бан може ријешити, да за поједине артикле, који потпадају под прописе ове Наредбе, Банско повјеренство за надзор цијена одређује максималне цијене за цијело подручје бановине Хрватске. Ове цијене моће ће се мијењати само накнадним одлукама Банског повјеренства за надзор цијена.

Чл. 7

1) За артикле, на које се односе прописи ове Наредбе свака продаја у земљи произвођачима (прерађивачима) и трговцима у сврху прераде односно препродаје подлежи обавезном издавању рачуна од стране продаваоца. У рачуну се мора јасно означити квалитета продане робе и продајни увјети.

2) Произвођачи (прерађивачи) и трговци за артикле за које је по чл. 1 ове Наредбе одређен надзор, дужни су да надзорним органима прови-

ћеним легитимацијама дозволе приступ у своје пословне просторије, да им на њихово тражење ставе на увид све пословне књиге и сву преписку и дају све потребне обавијести о пословању са поменутиим артиклима. Надзорни органи имају право установити и количине односне робе, којом произвођачи и трговци располажу.

3) Сви надзорни органи морају чувати најстрожије, као службену тајну, све податке за које су дознали увидом у пословне књиге и преписку.

Чл. 8

1) Одбор за сузбијање скупове по чл. 10 Уредбе о сузбијању скупове и несавјесне спекулације утврђиват ће које су цијене у дотичном подручју осјетљиво скочиле, испитиват ће разлоге и оправданост таквог кретања цијена, истраживат ће евентуалну појаву нестајања појединих артикла са тржишта и у свим тим питањима достављат ће извјештаје Уреду за надзор цијена.

2) Надлежна управна власт водит ће рачуна о сазиву и раду Одбора за сузбијање скупове.

Чл. 9

1) Увозници, трговци и произвођачи (прерађивачи) који врше продају уз више цијене без пријаве и одобрења у смислу чл. 5 ове Наредбе, казнит ће се у veleпродаји затвором до шест мјесеци и новчаном казном до 50.000.— динара, а у малопродаји затвором до тридесет дана и новчаном казном до 5.000.— динара.

2) Истом казном казнит ће се увозници, трговци и произвођачи (прерађивачи), који противно чл. 6 ове Наредбе продају уз више цијене артикле, за које су цијене максимиране, као и они, који за продаје, које потпадају под прописе ове Наред-

бе не испостављају рачуне и они, који не дозволе приступ у радне просторије, увид у пословне књиге и у препису у смислу чл. 7 ове Наредбе.

3) Казне изричу власти предвиђене у чл. 18 Уредбе о сузбијању скупове и несавјесне спекулације.

Чл. 10

Бан ће утврдити прорачун личних и материјалних издатака за спровођење ове Наредбе.

Чл. 11

Ближе одредбе за provedбу ове Наредбе прописат ће Бан.

Чл. 12

Ова Наредба ступа на снагу на дан објаве у „Народним Новинама“.

Број 14.439-VII-1940

22 ожујка 1940

у Загребу

Бан:

Др. Иван Шубашић, в. р.

(Народне новине бр. 71 од 29 марта 1940).

ПОПИС АРТИКАЛА, КОЈИ СУ ПОД КОНТРОЛОМ ЦЕНА У БАНОВИНИ ХРВАТСКОЈ

1. — крух
2. — брашно осим 0, 0г и 0гг
3. — мекиње
4. — домаће тестенине
5. — пиринач
6. — кава и њени сурогати
7. — чај
8. — јестиво уље, осим у боцама и кантама до 5 кг.

9. — маст
10. — свеже месо
11. — сапуни осим луксузних
12. — свеће
13. — парафин
14. — дрво за гориво
15. — угаљ
16. — молино американ, 3 врсте
17. — домаће платно, бељено
18. — платно памучно, бељено
19. — плави (модри) градл, 2 врсте
20. — циц (кретон) 2 врсте
21. — памучна предива
22. — конац, све врсте осим свиленог
23. — шајак и сукно
25. — вуна и вуница за плетење и вез
26. — секире
27. — лопате
28. — Штихаче (ашови)
29. — косе
30. — српови
31. — мотике
32. — модра галица
33. — опека (цигла и цреп)
34. — вапно
35. — цемент
36. — дрвени грађевни материјал
37. — бетонско железно
38. — сва сухомесната роба
39. — сало и сланина у свежем стању
40. — детелинско семење
41. — плугови и саставни делови плугова (осим моторних)
42. — дрљаче (брране)
43. — виле, железне и дрвене
44. — лико (лик)

45. — сирова кожа
 46. — израђена кожа
 47. — материјал за стројбу коже
 48. — какао
 49. — лој
 50. — кокосово уље
 51. — сирови памук
 52. — овчја вуна и вунено предиво
 53. — сирова јута и нерабљене вреће од јуте
 54. — каучук и израде од каучука
 55. — калај и бели лим
 56. — манила (сисал везиво)
 57. — кокосово уже (кокосов коноп)
 58. — све врсти тканина за мушку и жен. обућу
 59. — све врсти готових одела
 60. — све врсти рубља и материјала за рубље (осим чисте свиле)
 61. — све врсти плетене вунене и памучне робе
 62. — све врсти мушких шешира домаће производње
 63. — све врсти обуће и материјала за израду обуће
 64. — сав кројачки прибор
 65. — сва домаћа платнена роба
 66. — све врсте омотних папира, картона и папирних врећица.
-

ДОДАТАК

ПРИМЕНА УРЕДБЕ О КОНТРОЛИ ЦЕНА НА СТАРУ ГУМЕНУ ОБУЋУ И ОТПАТКЕ ОД ГУМЕ.

На основу члана 1 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године

РЕШАВАМО:

1.) Да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени и на стару гумену обућу и отпатке од гуме изузев аутомобилске спољне и унутрашње гуме.

2.) Да Уред за контролу цена може, у смислу става 4 чл. 3 Уредбе о контроли цена максимирати цену ових предмета за целу земљу.

3.) Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

Бр. 10.804 Министар трговине и индустрије,
18 новембра 1940 године Др. Иван Андрес, с. р.
Београд Министар

Социјалне Политике и Народног
Здравља

С. Будисављевић, с. р.

О Д Л У К А

Уреда за контролу цена бр. 11316 од 28-XI-1940 године о максимирању цене старој гуми

На основу чл. 3 ст. 4 Уредбе о контроли цена од 4 фебруара 1940 године III Бр. 4651 и решења Министра трговине и индустрије и Министра со-

цијалне политике и народног здравља Бр.10.804 од 18 новембра 1940 године, Уред за контролу цена одређује за стару гумену обућу и отпатке од гуме изузев аутомобилске спољне у унутрашње гуме максималну цену од Дин. 4.— за 1 кгр, франко утоварна станица.

Ову максималну цену плаћаће фабрика сакупљачима старе гуме. Цена важи за пречишћену робу са толеранцијом од највише 5% страних примеса и нечистоће. Робу која садржи већи проценат страних примеса и нечистоће, а највише до 20% преузимаће фабрике уз одбитак одговарајућег процента бонификације.

„Службене новине“ од 30 новембра бр. 277)

СТАВЉАЊЕ ПОД КОНТРОЛУ ПРЕВОЗА ОГРЕВНОГ ДРВЕТА

На тражење Централе за огрев од 4 новембра 1940 године Бр. 529-40 а на основи става 2 чл. 3 Уредбе о Централи за огрев М.с.Бр. 1347 од 9 октобра 1940 године

РЕШАВАМ:

1) Превоз огревног дрвета на подручју бановине Дравске, Врбаске, Дринске, Моравске и Дунавске ставља се под контролу Централе за огрев.

2) На подручјима наведених бановина државне и јавне железнице, бродарска друштва и друга предузећа за превоз робе могу примати огревно дрво на отпрему само ако је оно снабдевено отпремном дозволом коју издаје Централа за огрев.

3) Отпремном дозволом Централе за огрев мора бити снабдевен сваки товар огревног дрвета. Дозвола се код железнице и брода прикључује транспортном документу, а код осталих превозних средстава носи је возач.

Од овог се изузимају товари који се превозе из шуме на успутна слагалишта на железничке и

речне утоварне станице или на слагалишта са којих се врши продаја потрошачима, уколико ова слагалишта нису од шуме односно од успутних слагалишта удаљена више од 30 км.

Исто тако изузимају се и терети који се превозе унутар једнога града или једнога среза, ако се превоз не врши железницом или бродом.

4) Образац отпремне дозволе прописале Пословни одбор Централне за огрев, који ће уједно утврдити и трошкове издавања дозволе и контроле.

5) Отпремање огревног дрвета у смислу овог решења вршиће се почев од 1 децембра 1940 године.

II бр. 41.691 Министар трговине и индустрије,
18 новембра 1940 године **Адрес, с. р.**
Београд
(„Службене новине” бр. 275 од 28 новембра 1940).

СВЕ ЗАЛИХЕ ДРВЕТА ЗА ОГРЕВ КОЈЕ СЕ НЕ ПРИЈАВЕ ДО 25 НОВЕМБРА БИЋЕ КОНФИСКОВАНЕ БЕЗ ИКАКВЕ НАКНАДЕ

Као што је већ саопштено, опште управне власти I степена у бановинама Дринској, Врбаској, Моравској, Дравској и Дунавској, на захтев Централне за огрев, наредиле су на основу чл. 3 става 1 Уредбе о Централни за огрев, лицима која располажу са више од 50 просторних метара огревног дрвета да најкасније до 25 новембра 1940 године пријаве своје залихе Централни за огрев.

Обавеза пријаве залиха важи за следеће врсте огревног дрвета: 1) буковину, 2) грабовину, 3) церовину, 4) јасеновину, 5) храстовину, 6) брестовину, 7) мешане и остале тврде листаче и дивље воће, 8) врбовину, 9) тополовину, 10) јоховину (јалшевину), 11) мешане меке листаче, 12) букове

повезане отпатке, 13) мешане тврде неvezане отпатке.

Обавеза пријаве постоји без обзира где се залихе налазе, дакле и за залихе које су још у шуми.

Поново се скреће пажња лицима која располажу са више од 50 просторних метара огревног дрвета да су дужна до одређенога рока неминовно пријавити своје залихе Централни за огрев препорученим писмом. Пријаве ће се проверити преко полицијских и шумских власти и залихе које не буду пријављене конфисковаће се у корист Централне за огрев, дакле одузети без икакве накнаде сопственику.

(Из Централне за огрев)

УПУТСТВА ЗА ДОБИЈАЊЕ ОТПРЕМНИХ ДОЗВОЛА ЗА ПРЕВОЗ ОГРЕВНОГ ДРВЕТА

Решењем министра трговине и индустрије II бр. 41691 од 18 новембра 1940 године; превоз огревног дрвета на подручју Бановине Дравске, Врбаске, Дринске, Моравске и Дунавске стављен је под контролу Централне за огрев и одређено је да на подручјима наведених бановина, почев од 1 децембра ове године, државне и јавне железнице, бродарска друштва и друга предузећа за превоз робе могу примати огревно дрво на отпрему само ако је оно снабдевано отпремном дозволом коју издаје Централна за огрев.

У вези с тим, Централна за огрев саопштава следеће:

I

Отпремне дозволе за превоз огревног дрвета, прописане тачком 2 цитираног решења министра трговине и индустрије, издаваће Централна за огрев и то: а) Произвођачима и дрварским трговцима

преко принудних удружења трговаца у потрошачким местима; б) државним и самоуправним установама и надлештвима, индустријским предузећима и приватним установама непосредно.

Према томе, произвођачи и дрварски трговци тражиће потребне им отпремне дозволе од принудног удружења трговаца у седишту среза на чијем подручју лежи истоварна станица, а сви остали интересенти непосредно од Централе за огрев.

У тражењу треба тачно навести: количину у килограмима (један просторни метар тврдог дрвета треба узети са 555 кгр., а меког са 400 кг); врсту и класу дрвета; име и презиме предатеља пошиљке; утоварну станицу (код робе која не иде железницом или шлепом, место утовара); насловника пошиљке; одредишну станицу (код робе која не иде железницом или шлепом, место одређења); којим се средством врши превоз (железницом, шлепом, дереглијом, камионом итд.) и носивост односног превозног средства; да ли је количина за коју се тражи отпремна дозвола већ фиксно закључена.

II

Централа за огрев издаваће отпремне дозволе првенствено за количине за које постоје фиксни закључци, а затим за количине које сама централа буде доделила.

Отпремне дозволе издаваће се у границама утврђених месечних квота за поједине градове и срезове у пасивном подручју, одређених на основу потребе сваког појединог среза односно града до краја априла 1941 године.

Принудна удружења трговаца, при тражењу отпремних дозвола од Централе за огрев, водиће

рачуна о томе да укупна количина за коју се траже отпремне дозволе не пређе месечну квоту односног града и среза као и да поједине фирме учествују у испорукама у сразмеру свога пословног капацитета у ранијем времену.

Исто тако, индустријска предузећа и приватне установе могу тражити отпремне дозволе за количине које одговарају њиховој месечној потреби.

III

Сваки товар огревног дрвета мора бити снабдевен отпремном дозволом Централе за огрев.

За превоз железницом, отпремне дозволе издаваће се за количине од по петнаест тона, а за превоз шлепом и другим превозним средствима за количине које одговарају носивости односног превозног средства.

Централа за огрев наплаћиваће на име трошкова издавања отпремних дозвола и контроле, десет динара за десет тона огревног дрвета. Наплата ће се вршити повуком са додатком поштарине. Отпремне дозволе достављаће се странкама препоручено, а на захтев, хитно-препоручено.

IV

Отпремне дозволе, издате од стране Централе за огрев, важиће тридесет дана од дана датума издавања.

У колико се, због сметњи саобраћајне или друге природе, превоз огревног дрвета не буде могао извршити у одређеном року, Централа за огрев продужиће важност дозволе телеграфски за даљих 30 дана.

Код пошиљки које иду железницом или бродом, телеграм о продужењу важности отпремне дозволе доставиће се непосредно шефу утоварне

станице, а код пошиљки које иду другим превозним средствима, предатељу пошиљке. Телеграм о продужењу важности отпремне дозволе има се здружити са отпремном дозволом.

V

Испорука огревног дрвета са подручја Бановине Хрватске на осталу државну територију вршиће се путем Централе за огрев.

За овакве испоруке издаваће отпремне дозволе Средишњица за огрев само на тражење Централе за огрев.

Стога интересенти на подручју ван Бановине Хрватске, а који желе да допремају огревно дрво са територије поменуте бановине, треба да траже отпремне дозволе од Централе за огрев у Београду, произвођачи и трговци путем принудног удружења трговаца у седишту среза на чијем територију лежи истоварна станица, а остали непосредно.

За испоруке огревног дрвета са територије Бановине Хрватске треба Централни за огрев засебно унапред дозначити 2% провизије од максималне цене огревног дрвета франко вагон-шлеп утоварна станица. Дознака се врши на чековни рачун Централе за огрев код Поштанске штедионице број 56-137.

(„Службене новине” бр. 274.XCV од 27 новембра 1940).

УРЕДБА

О ПРОМЕТУ КУКУРУЗА У 1940/41 ГОДИНИ

На основу чл. 1 Уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових, Министарски савет, на предлог Министра трговине и индустрије и Министра пољопривреде, прописује ову

УРЕДБУ

О ПРОМЕТУ КУКУРУЗА У 1940/41 ГОДИНИ

Максималне цене кукуруза, кукурузног брашна и крупице

Члан 1

Кукуруз рода 1940 и ранијих година не може се продавати ни куповати изнад цена одређених по одредбама ове Уредбе.

Као основна цена служиће цена за 100 килограма здравог, решетаног, жутог кукуруза у зрну са највише 14% влаге, франко утоварна станица у производном подручју. Ова цена не може бити виша од 250 динара. Цена за 100 кгр. здравог, решетаног жутог кукуруза са 26—28% влаге не може бити виша од 200 динара, а за сваки процент влаге мање максимална цена се повећава за даљих 4 динара. Ове цене важе за произвођаче.

За бели кукуруз важи иста основна цена са доплатом од 5%, а за чинквантин иста цена са доплатом од 20%.

На бази ових цена опште управне власти другог степена, по саслушању Уреда за контролу цена, одредиће за своје подручје ван производног подручја максималне паритетне цене за природно сушен и вештачки сушен кукуруз. У паритетну цену улази основна цена из става 2 и превозни трошкови и растур.

Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде, односно Бан бановине Хрватске одредиће срезове који улазе у производно подручје.

Лица која се баве прометом кукуруза на велико могу прирачунати горњим ценама доказане превозне трошкове и додатак на име режиских трошкова, растура и своје зараде укупно највише до 12 динара за 100 килограма.

Уред за контролу цена одредиће висину додатка који лица, која се баве продајом кукуруза на мало непосредно потрошачу, могу додати на бавној цени на име режијских трошкова и зараде.

Максималне цене кукурузног брашна и крупице на велико и на мало одређују за своје подручје, по саслушању Уреда за контролу цена, опште управне власти другог степена односно Управа града Београда.

Могућност вршења принудног откупа кукуруза и кукурузног брашна

Члан 2

У сврху обезбеђења исхране становништва и војске могу бити предмет принудног откупа сви вишкови кукуруза и кукурузног брашна наведени у идућем ставу.

Као вишкови кукуруза и кукурузног брашна сматрају се:

а) код произвођача који располажу залихом од 100—500 мтц кукуруза у зрну или кукурузног брашна, половина вишка преко њихових кућних и господарских потреба, а код произвођача који располажу залихом преко 500 мтц кукуруза у зрну или кукурузног брашна, две трећине

вишка преко њихових кућних и господарских потреба;

б) код осталих ималаца — физичких или правних лица —, сем произвођача, све количине које премашају њихову кућну и господарску потребу.

Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде, односно Бан бановине Хрватске, може у случају потребе одредити код произвођача као вишкове који могу бити предмет принудног откупа и веће количине залиха од напред одређених.

Члан 3

Принудни откуп кукуруза и кукурузног брашна вршиће опште управне власти првог степена на захтев и за рачун Привилегованог извозног друштва, а на подручју бановине Хрватске на захтев и за рачун Повлашћеног господарског д. д. бановине Хрватске. Ове власти вршиће у сарадњи са Привилегованим извозним друштвом, односно са Повлашћеним господарским друштвом д. д. бановине Хрватске на подручју ове бановине, принудни откуп на захтев и за рачун апровизационих установа којима опште управне власти другог степена повере снабдевање становништва одређеног подручја.

Ближе одредбе о принудном откуп у прописима правилником Министар трговине и индустрије у споразуму с Министром унутрашњих послова и Министром пољопривреде, а на подручју бановине Хрватске Бан ове бановине. Тим правилником може се прописати и обавеза пријављивања количине кукуруза и кукурузног брашна од стране њихових ималаца, као и кривичне одредбе за повреду његових прописа.

Члан 4

Принудни откуп кукуруза и кукурузног брашна вршиће се по максимираним ценама одређеним у смислу чл. 1 ове уредбе.

За откупљене количине кукуруза у смислу чл. 2 ове уредбе од лица која се баве прометом или прерадом кукуруза прирачунаће се ценама одређеним по одредбама ст. 1—4 члана 1 ове уредбе доказани превозни трошкови и додатак на име режиских трошкова, растура и зараде, по ставу 6 односно ставу 7 члана ове уредбе.

Отпремне дозволе

Члан 5

У циљу равномерног снабдевања појединих крајева установљавају се отпремне дозволе за превоз кукуруза и кукурузног брашна из производног подручја (члан 1, став 5) у остале крајеве. Без ових дозвола државне и јавне железнице, паробродска друштва и предузећа за превоз робе не могу отпремати ни примати на отпрему кукуруз и кукурузно брашно. Од овога се изузимају поштанске пошиљке и пошиљке војних власти. Исто тако не могу без тих дозвола превозити кукуруз ни кукурузно брашно у већим количинама од 1000 кгр. ни остала лица било за свој или за туђ рачун.

Отпремне дозволе издаје Привилеговано извозно друштво односно на подручју бановине Хрватске Повлашћено господарско д. д. бановине Хрватске.

Употреба кукуруза у индустриске и занатске сврхе

Члан 6

За производњу жесте (шпиритуса) или за коју другу индустриску или занатску сврху, изузев производњу кукурузног брашна и крупице, не

може се здрав и за људску или сточну храну употребљив кукуруз употребљавати без одобрења Министра пољопривреде, односно Бана бановине Хрватске за подручје ове бановине.

Ближе одредбе о снабдевању индустријских и занатских предузећа пољопривредним сировинама за прераду прописане правилником Министар трговине и индустрије у споразуму са Министром пољопривреде и Баном бановине Хрватске.

Органи финансиске контроле дужни су одмах пописати код свих пецара жесте залихе кукуруза и пописе најкасније у року од три дана доставити Привилегованом извозном друштву у Београду, односно на подручју бановине Хрватске Повлашћеном господарском д. д. бановине Хрватске.

Сушење и смештај кукуруза

Члан 7

Сва јавна и приватна складишта дужна су уз уобичајену накнаду ставити Привилегованом извозном друштву, односно на подручју бановине Хрватске Повлашћеном господарском д. д. бановине Хрватске на расположење слободне просторије за смештај кукуруза и кукурузног брашна, под условима које ће прописати правилником Министар трговине и индустрије у споразуму са Баном бановине Хрватске. У противном, општа управна власт првог степена донеће на захтев поменутих установа одлуку о принудном закупу тих просторија за њихов рачун и том одлуком одредити висину закупнине према месним приликама. Жалба против ове одлуке не задржава извршење.

Члан 8

Сви имаоци односно закупци сушара за кукуруз дужни су уз уобичајену накнаду ставити

Привилегованом извозном друштву, односно на подручју бановине Хрватске Повлашћеном господарском д. д. бановине Хрватске на расположење своје сушаре и цео уређај за сушење кукуруза у колико их не искоришћују. У противном, општа управна власт првог степена донеће на захтев поменутих установа одлуку о принудном закупу сушаре за њихов рачун и том одлуком одредити висину закупнине према месним приликама. Жалба против ове одлуке не задржава извршење.

Кривичне одредбе

Члан 9

Трговци, комисионари и остали посредници, који траже вишу цену за кукуруз, кукурузно брашно или крупицу од максималних цена одређених по одредбама ове Уредбе, казниће се затвором до шест месеци и новчано до 100.000 динара.

Члан 10

Ко противно члану 5 ове Уредбе без отпремне дозволе отпрема или прима на отпрему кукуруз или кукурузно брашно из производног подручја у остале крајеве државе, казниће се затвором до шест месеци и новчано до 50.000 динара.

Члан 11

Ко противно члану 6, став 1 ове Уредбе без одобрења надлежне власти употребљава здрав и за људску или сточну храну употребљив кукуруз за производњу жесте или у коју другу индустријску или занатску сврху, изузев производњу кукурузног брашна и крупице, казниће се затвором до шест месеци и новчано до 100.000 динара.

Истом казном казниће се и ко здрав и за људску или сточну храну употребљив кукуруз злонамерно поквари у циљу да га употреби у индустријску или занатску сврху.

Члан 12

За дела предвиђена у члану 9—11 ове Уредбе одговарају и намештеници физичких или правних лица односно установа као и лица којима је код правних лица односно установа поверено вођење послова.

За новчану казну одговара солидарно са осуђеним лицем и власник предузећа.

Члан 13

За поступак по делима предвиђеним овом Уредбом надлежни су редовни судови, који су дужни да најдаље у року од осам дана по примљеној пријави изрекну пресуду.

Према лицима која одговарају по прописима ове Уредбе примењиваће се општи део кривичног законика, изузев одредбе о условној осуди. Новчане казне.

Новчане казне иду у корист посебног рачуна код Привилегованог извозног друштва за покриће трошкова откупа кукуруза и кукурузног брашна, односно на подручју бановине Хрватске у корист посебног рачуна са истом сврхом код Повлашћеног господарског д. д. бановине Хрватске.

Члан 14

Опште управне власти првог степена могу упутити лица за која нађе да су се огрешила о прописе члана 9 или 11 ове Уредбе на принудни боравак у друго место.

Ове власти могу лица за која нађу да су се огрешила о прописе члана 9 или 11 ове Уредбе, а која су већ једном правоснажно осуђена због којег кривичног дела из Уредбе са законском снагом о сузбијању скупове и несавесне спекулације и Уредбе о контроли цена, наведеног у тачки 1 и 2 става 1 члана 1 Уредбе о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад, или дела из члана 9 или 11 ове Уредбе, упутити поред принудног боравака и на принудан рад.

У погледу упућивања на принудни боравак, као и на принудни рад вреде у целости прописи уредбе о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад у колико нису измењени овом уредбом.

Остале одредбе

Члан 15

У предузећима која се не придржавају прописа ове уредбе Министар трговине и индустрије, односно на подручју бановине Хрватске бан ове бановине може поставити свога комесара на трошак предузећа са задатком да се стара о правилном раду предузећа. Наређења која он буде издавао у вршењу свога задатка обавезна су за имаоца предузећа, као и за управу и особље предузећа.

Члан 16

Овлашћује се Министар финансија да изда државну гаранцију до износа од 500.000.000 дин. за зајам којим ће Привилеговано извозно друштво прибавити потребна средства за извршење свога задатка одређеног овом уредбом.

Прелазне одредбе

Члан 17

Одредба члана 5 ове уредбе не важи за оне количине кукуруза или кукурузног брашна које су предате на отпрему до дана ступања на снагу ове уредбе или се затекну тога дана у превозу.

Завршна одредба

Члан 18

Ова уредба добија обавезну снагу даном обнародовања у „Службеним новинама”.

М.С.бр. 1550

27 новембра 1940 године

у Београду

(Службене новине бр. 275 — ХСVI од 28 новембра 1940)

РЕШЕЊЕ О СТАВЉАЊУ ПОД КОНТРОЛУ 19 АРТИКАЛА

На основу члана 1 Уредбе о контроли цена од 5 фебруара 1940 године.

РЕШАВАМО:

1. — Да се контрола цена у смислу Уредбе о контроли цена примени и на ове артикле:

1. — плугови за орање, за сточну спрегу,
2. — прашачи и огртачи,
3. — плужне главе,
4. — дрљаче (броне) свих врста,
5. — круњачи за кукуруз за ручни покрет,
6. — прскалице за лозу и воће,
7. — запрашивачи за лозу,

8. — сечке (сецкалице) за репу и шашу,
 9. — виле гвоздене,
 10. — грабље за сено и сламу и шталске,
 11. — маја за сир (подливак за сир),
 12. — сумпорни цвет,
 13. — шиваће машине за кућну употребу,
 14. — цемент,
 15. — семена: луцерке, детелине, мухара, сточне репе свих врста, граорице свих врста,
 16. — стакло за лампе и фењере,
 17. — ужарија: улари, штранге, канап за пољопривредну употребу,
 18. — џакови (вреће) од кудеље,
 19. — вештачка ђубрива — све врсте.
2. — Уред за контролу цена при Министарству трговине и индустрије и надлежне опште управне власти другог степена приступиће одмах вршењу поверених им функција у вези са контролом ових артикала.

3. — Ово решење ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама”.

Број 11339

1940 год.

Београд

Министар трговине и индустрије.

Др. **Иван Андрес**, с. р.

Социјалне Политике и Народног

Здравља

Др. **Срђан Будисављевић**, с. р.

ОДЛУКА О МАКСИМИРАЊУ ЦЕНА СИРОВОЈ КОЖИ

На основу решења Министра трговине и индустрије и Министра социјалне политике и народног здравља бр. 7581 од 2 октобра 1940 г. и на основу њиховог овлашћења бр. 10577 од 15 новембра 1940 г., Уред за контролу цена одређује следеће максималне цене сировој кожи домаћег порекла:

I

1. — Говећа кожа, свих тежина, Дин. 23.— за 1 кгр.
2. — Телећа кожа и травњенци (цвикери) са главом и ногама, Дин. 26.— за 1 кгр.
3. — Телећа кожа травњенци (цвикери) без главе и кратких ногу, Дин. 31.— за 1 кгр.
4. — Јунећа кожа (ждеранци) са главом и ногама, Дин. 23.— за - кгр.
5. — Јунећа кожа (ждеранци) без главе и кратких ногу, Дин. 26.— за 1 кгр.
6. — Коњска кожа, Дин. 180.— за 1 комад, ако је дужи од 220 цм; од 200—219 цм. за 10% јефтинији; од 180—199 цм. за 20% јефтинији; од 150—179 цм. 30% јефтинији и најзад кожа од ждребади за 40% јефтинији.
7. — Сува говећа кожа, Дин. 60.— за 1 кгр.
8. — Сува телећа кожа, Дин. 70.— за 1 кгр.
9. — Сува чокловина, Дин. 52.— за 1 кгр.
10. — Говећа разапета сува кожа, Дин. 83.50 за 1 кгр.

II

Цене одређене по тачци I) подразумевају се база прима, паритет франко вагон Београд, за Дравску бановину паритет франко вагон Љубљана, улазна вага.

III

Код преузимања коже без соли има се обрачунати сасушак (кало): 1) код говеђих кожа за летње месеце 15%, за зимске 12%; и 2) код телећих кожа за летње месеце до 10%, за зимске до 7%.

IV

Тако установљеној основној цени, која важи за продају трговаца сировом кожом прерађивачима, могу трговци додавати још на име своје бруто зараде 10% код говеђе, телеће, јунеће коже и чокловине, а 20% код коњске коже.

V

Надлежне банске управе и Управа града Београда одређиваће, према упутствима Уреда за контролу цена, цене израђеној (чињеној) кожи по чл. 2 Уредбе о контроли цена узевши при томе за основу ову одлуку одређене цене сировој кожи.

VI

Ова одлука ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама“.

Бр. 11660

6 децембра 1940 г.

Београд.

Мкв. Јр. 36342

Садржај

А) УРЕДБЕ, УПУТСТВА И САОПШТЕЊА

I.

	Стр.
1. Уредба о сузбијању скупоће и несавесне спекулације	5
а) Упутство односно нагомилавања робе по Уредби о сузбијању скупоће и несавесне спекулације	19
2. Уредба о регулисању продаје робе	21
3. Уредба о ограничењу права порабодаваца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија	24
4. Уредба о законском тумачењу чл. 4 Уредбе о ограничењу права порабодаваца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија	26

II.

1. Уредба о контроли цена	28
а) Попис артикала под контролом (види и стр. 245)	40
б) Упутство за одређивање ефективне набавне цене и максималне бруто зараде	44
2. Правилник о контролорима цена	48

III.

1. Уредба о контроли цена на мало	51
а) Упутство за примену Уредбе о контроли цена на мало	53

IV.

1. Уредба о штедњи животних намирница	63
а) Упутство за извршење Уредбе о штедњи животних намирница	64

	Стр.
2. Измене и допуне Уредбе о штедни животних намирница	67
а) Упутство за примену Уредбе о штедни животних намирница	66
3. Уредба о измени Уредбе о штедни животних намирница	69

V.

1. Уредба о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању скопоће и несавесне спекулације и Уредбе о контроли цена	70
2. Уредба о упућивању несавесних спекуланата на принудни боравак и принудни рад	72
3. Уредба о кажњавању дела угрожавања редовног снабдевања живот. намирницама и осталом робом	74

VI.

1. Уредба о контроли залиха робе	76
а) Подношење пријава залиха робе	80
б) Саопштење за пријављивање залиха од 8/XI 1940	81
в) Упутство за пријављивање коже	81
г) Допуна упутства за пријављивање коже	83
д) Упутство за пријављивање угља	84
ђ) Упутство за пријављивање грађевног материјала	85
2. Норме за сапун	86
а) Наредбе за израду сапуна	89

VII.

1. Уредба о промету пшенице и државној интервенцији на тржишту пшенице у привредној 1940/1941 г.	93
2. Уредба о мерама у сврху снабдевања становништва и војске хлебом	100
а) Главна производна подручја	112
б) Распис „Призада“ о одређивању цена пшенице	113
в) Упутство о производњи хлеба и пецива	115

	Стр.
3. Уредба о пријављивању залиха житарица	118
а) Правилник о извршењу Уредбе о пријављивању залиха житарица	120
(Уредбу о промету кукуруза види стр. 237)	

VIII.

1. Уредба о централи за огрев	125
(Остало о дрвима види стр. 231 и даље)	

IX.

1. Уредба о уљарицама и јестивом уљу	129
--	-----

X.

1. Уредба о откупу домаће овчије вуне	137
2. Објава „Призада“ о откупу домаће овчије вуне	141

XI.

1. Уредба о промету гума за моторна возила	145
а) Забрана израде предмета од гуме	149
б) Решење о регулисању употребе гуме	150
в) Израда обуће и делова обуће од старе регистрисане гуме	153
(Максимирање цена гуми види стр. 230)	

XII.

1. Уредба о контроли спољне трговине	155
а) Наредба о контроли увоза парафина	158
б) Наредба о контроли увоза памука	163

XIII.

1. Уредба са законском снагом о оснивању Дирекције за проучавање и организацију пољопривреде у сврху исхране	168
2. Уредба о резервама хране	175
3. Уредба о установама за снабдевање	187

Б) РЕШЕЊА О СТАВЉАЊУ ПОД КОНТРОЛУ И МАКСИМИРАЊУ

XIV.

	Стр.
1. Решење о стављању под контролу 31 артикла	196
2. Решење о промени класификације код неких текстилних артикала	198
3. Одлука о стављању под контролу и максимирању цене плавом камену	199
4. Примена Уредбе о контроли цена на ваљану жицу и остале артикле	200
5. Примена Уредбе о контроли цена на све врсте кожа (Максимирање цена кожи види стр. 247)	201
6. Примена Уредбе о контроли цена на лој	202
7. Примена Уредбе о контроли цена на вучену жељезну и бодљикаву жицу	203
8. Максимирање цена гвожђу	203
а) Објашњење у вези са максимирањем цене гвожђу	205
б) Упутство у вези са максимирањем цене гвожђу	207
9. Максимирање цене рафије	209
10. Максимирање цене маниле	209
11. Максимирање огревног дрвета	210
12. Максимирање зејтина у продаји на велико	214
а) Упутство за одређивање максималне продајне јестивом уљу у трговини на мало	215
б) Одлука за цене уљу у бурадима од 100 и 50 кг.	219
13. Максимирање шајака и сукна	220

XV.

1. Наредба за надзор цена	221
2. Попис артикала који су под контролом цена у Бачини Хрватској	227

ДОДАТАК:

Стр.

1. Примена Уредбе о контроли цена на стару гумену обућу и отпатке од гуме	230
2. Одлука о максимирању цена старој гуми	230
3. Стављање под контролу превоза огревног дрвета	231
4. Пријава залиха дрвета за огрев	232
5. Упутства за добијање отпремних дозвола за превоз огревног дрвета	233
6. Уредба о промету кукуруза у 1940/41 години	237
7. Решење о стављању под контролу 19 артикала	245
8. Одлука о максимирању цена сировој кожи	247